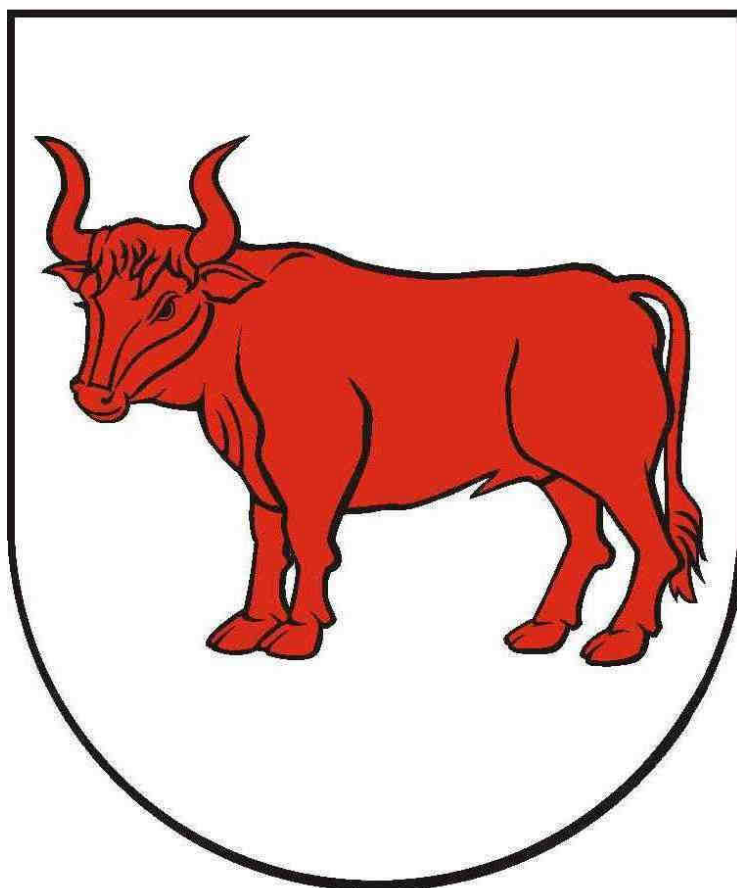

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr .....
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia ..... r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO BIELSKA PODLASKIEGO

Bielsk Podlaski 2015 r.

Organ sporządzający Zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego Bielska Podlaskiego:

Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski – Jarosław Borowski

Jednostka opracowująca projekt Studium:

Konsorcjum reprezentowane przez Katarzynę Reut-Jaworowską

przy współpracy z Referatem Gospodarki Przestrzennej Urzędem Miasta Bielsk Podlaski

ZESPÓŁ AUTORSKI PROJEKTU STUDIUM:

generalny projektant- mgr inż. arch. Katarzyna Reut-Jaworowska,

ZESPÓŁ PROJEKTOWY:

mgr inż. arch. Agnieszka Bartoszewicz - opracowanie zagadnień funkcjonalno - przestrzennych,

mgr inż. arch. Teresa Kiejzik – opracowanie zagadnień przestrzennych,

mgr Bożena Gajewska – opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko i zagadnień
środowiskowych,

mgr Katarzyna Rybakowicz – opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko i zagadnień
środowiskowych,

mgr inż. Jan Kruszewski – opracowanie zagadnień komunikacyjnych,

inż. Elżbieta Kępska – opracowanie zagadnień energetyki i telekomunikacji

mgr inż. Czesława Kruszewska – opracowanie zagadnień infrastruktury sanitarnej

ZESPÓŁ WSPÓŁPRACUJĄCY URZĘDU MIASTA BIELSK PODLASKI:

mgr inż. Kazimierz Prus

mgr inż. arch. Tomasz Dąbrowski

WPROWADZENIE	6
UWARUNKOWANIA:	8
ROZDZIAŁ I. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu.	8
1.1. Dotychczasowe przeznaczenie.....	
1.1.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego	
1.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania	
1.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	
1.1.4. Decyzje o warunkach zabudowy	
1.2. Dotychczasowe zagospodarowanie	
1.2.1. Struktura miasta	
1.2.1. Struktura transportowa.....	
1.3. Dotychczasowe uzbrojenie terenu	
1.3.1. System zaopatrzenia w wodę	
1.3.2. System kanalizacji	
1.3.3. System elektroenergetyczny	
1.3.4. System gazowniczy.....	
1.3.5. Ciepłownictwo	
1.3.6. Telekomunikacja.....	
ROZDZIAŁ II. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony.	35
ROZDZIAŁ III. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego	38
3.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska.....	
3.2. Stan środowiska	
3.3. Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.....	
ROZDZIAŁ IV. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	52
4.1. Wstęp – zarys historyczny	
4.2. Definicje i podstawy prawne	
4.3. Wnioski zawarte w Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Bielsk Podlaski na lata 2013-2016 oraz Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011-2020.....	
4.4. Zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego.....	
4.5. Zabytki nie wpisane do rejestru zabytków, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.	
ROZDZIAŁ V. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia.....	62
5.1. Struktura ludności	
5.2. Prognoza demograficzna.....	
5.3. Zasady i warunki zamieszkania ludności.....	
5.4. Opieka społeczna	
5.5. Ochrona zdrowia.....	
5.6. Edukacja.....	
5.7. Kultura i sztuka	
5.8 Religia.....	
5.9. Sport i rekreacja	
5.10 Informatyzacja	
5.11. Sektor gospodarczy	

ROZDZIAŁ VI. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.....	81
ROZDZIAŁ VII. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy.....	83
7.1. Potrzeby i możliwości Bielska Podlaskiego	
7.2. Strategia Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011-2020	
7.3. Gospodarka	
ROZDZIAŁ VIII. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów.....	88
ROZDZIAŁ IX. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.	90
9.1. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków.....	
9.2. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej	
9.4. Obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy prawo wodne	
9.3. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody	
ROZDZIAŁ X. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.	92
ROZDZIAŁ XI. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	92
ROZDZIAŁ XII. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.....	92
ROZDZIAŁ XIII. Uwarunkowania wynikające z stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.	93
13.1. System komunikacji.....	
13.2. System zaopatrzenia w wodę	
13.3. System odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych.	
13.4. System elektroenergetyczny	
13.5. System ciepłowniczy	
13.6. Telekomunikacja.....	
13.7. System gazowniczy.....	
13.8. System gospodarki odpadami	
ROZDZIAŁ XIV. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych	125
14.1. Ponadlokalne elementy zagospodarowania miasta Bielska Podlaski	
14.2. Ponadlokalne obiekty, urzędy i instytucje	
14.3. Aktualne projekty unijne.....	
14.4. Projekty dofinansowane ze środków krajowych.....	
14.5. Zadania lokalne i ponadlokalne ujęte w Planie Rozwoju Lokalnego Miasta Bielsk Podlaskie na lata 2005-2013 z perspektywą po roku 2013.....	
ROZDZIAŁ XV. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.	130

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Wykaz obowiązujących planów miejscowych. Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Bielsk Podlaski.....	13
Tabela nr 2. Decyzje o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego; Źródło: Urząd Miasta Bielsk Podlaski.....	15
Tabela nr 3. Decyzje o pozwoleniu na budowę budynków mieszkalnych na terenie powiatu bielskiego. Źródło: www.stat.gov.pl	16
Tabela Nr 4. Decyzje o pozwoleniu na budowę na budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne Źródło: www.stat.gov.pl	17
Tabela nr 5 . Klasy bonitacyjne gruntów ornych; Źródło: Biesiacki A., Kuś J., Ocena obszarów o zróżnicowanej przydatności do produkcji rolnej, Cz.I. IUNG, Puławy 2002.	40
Tabela nr 6. Rozkład temperatur; Źródło: Strategia Rozwoju Bielska Podlaskiego na lata 2010-2020.....	43
Tabela nr 7. Opady atmosferyczne (w milimetrach); Źródło: Strategia Rozwoju Bielska Podlaskiego na lata 010-2020	43
Tabela nr 8. Zabytki wpisane do rejestru zabytków; Źródło: opracowanie własne na podstawie wniosków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.....	57
Tabela nr 9. Zabytki nie wpisane do rejestru zabytków, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Źródło: opracowanie własne na podstawie wniosków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	59
Tabela 10. Zabytki archeologiczne; Źródło: opracowanie własne na podstawie wniosków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	60
Tabela nr 11. Liczba ludności w mieście na tle powiatu i województwa. Źródło: www.stat.gov.pl	63
Tabela nr 12. Struktura wiekowa mieszkańców Bielska Podlaskiego z podziałem na płeć oraz poszczególne grupy wiekowe. Źródło: www.stat.gov.pl	63
Tabela nr 13. Ruch naturalny mieszkańców Bielska Podlaskiego. Źródło: www.stat.gov.pl	64
Tabela nr 14. Struktura wiekowa mieszkańców Bielska Podlaskiego z uwzględnieniem obciążenia demograficznego. Źródło: www.stat.gov.pl	64
Tabela nr 15. Saldo migracji ludności Bielska Podlaskiego . Źródło: www.stat.gov.pl	65
Tabela nr 16. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu bielskiego na 2011 r. Źródło: www.stat.gov.pl	65
Tabela nr 17. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu bielskiego na 2011 r.; Źródło: Diagnoza sytuacji społecznej miasta Bielsk Podlaski , kwiecień 2014 r.....	66
Tabela nr 18. Prognoza demograficzna na poszczególne lata dla miast w powiecie bielskim; Źródło: www.stat.gov.pl	66
Tabela nr 19. Zasoby mieszkaniowe, Źródło: www.stat.gov.pl	67
Tabela nr 20. gospodarka komunalna, Źródło: www.stat.gov.pl	67
Tabela nr 21. Ruch budowlany ; Źródło: www.stat.gov.pl	68
Tabela nr 22. Mieszkania oddane do użytkowania w Bielsku Podlaskim (nie oddano do użytku mieszkań zakładowych, komunalnych, czynszowych), Źródło: www.stat.gov.pl	69
Tabela nr 23. Kierunki kształcenia szkół ponadgimnazjalnych; Źródło: www.stat.gov.pl	72
Tabela nr 24 . Kierunki kształcenia szkół zawodowych, Źródło: www.stat.gov.pl	73
Tabela nr 25 Rynek pracy w Bielsku Podlaskim. Źródło: www.stat.gov.pl	76
Tabela nr 26 Podmioty gospodarki narodowej w Bielsku Podlaskim z podziałem na sekcje. Źródło: www.stat.gov.pl	78

Tabela nr 27 Podmioty gospodarki narodowej w Bielsku Podlaskim z podziałem na rodzaje źródło: <i>www.stat.gov.pl</i>	79
Tabela nr 29. Turystyka; źródło: <i>www.stat.gov.pl</i>	80
Tabela nr 30. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych powiatów. Źródło: <i>www.stat.gov.pl</i>	82
Tabela nr 31. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego; Źródło: <i>www.stat.gov.</i>	85
Tabela nr 32. Turystyka – baza noclegowa. źródło: <i>www.stat.gov.pl</i>	86
Tabela nr 33, Układ drogowy, opracowanie własne	94
Tabela nr 34. Drogi gminne, opracowanie własne	100
Tabela nr 35. Drogi rowerowe, opracowanie własne.....	103
Tabela nr 36. Wykorzystanie komunalnego ujęcia wody, Źródło: Przedsiębiorstwo Komunalne sp.z.o.o. w Bielsku Podlaskim,*- wyliczenia własne	108
Tabela nr 37. System zaopatrzenia w wodę, Źródło: Regionalna Baza Danych GUS; *- dane przedsiębiorstwa komunalnego w Bielsku Podlaski ^ - obliczenia własne	109
Tabela nr 38. Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków, opracowanie własne.....	112
Tabela nr 39 System kanalizacji sanitarnej, Źródło: Rejonowa Baza Danych GUS; *dane z przedsiębiorstwa Komunalnego w Bielsku Podlaskim , ^ wyliczenie własne.	114
Tabela nr 40 Źródła zasilania, Źródło: wyliczenie własne.....	117
Tabela nr 41. Ilość odbiorców i zużycie energii elektrycznej Źródło: wyliczenie własne.	120

SPIS RYCIN

Rycina nr 1. Pokrycie miasta planami miejscowymi i obszar objęty uchwałą intencyjną. Źródło: dane z UM BP.....	10
Rycina nr 2. Rozmieszczenie głównych funkcji przewidzianych w planach w Bielsku Podlaskim.....	14
Rycina nr 3. Rozmieszczenie najważniejszych decyzji o warunkach zabudowy (w tym o lokalizacji inwestycji celu publicznego) lata 2011-2014, z rozróżnieniem na funkcje w Bielsku Podlaskim.....	16
Rycina nr 4. Obszary niezabudowane z widocznym układem komunikacyjnym kolejowym i ulicznym – na podstawie ewidencji gruntów, miasto Bielsk Podlaski	18
Rycina nr 5. Tereny zabudowane i zurbanizowane z układem komunikacyjnym kolejowym i ulicznym – na podstawie ewidencji gruntów, miasto Bielsk Podlaski.	19
Rycina nr 6. Podział na obszary – jednostki funkcjonalno-przestrzenne miasta Bielsk Podlaski.	20
Rycina nr 7. Plan archiwalny ze zbiorów Instytutu Historii i Nauk Politycznych UwB Źródło: <i>www.studiapodlaskie.pl/</i>	53
Rycina nr 8. Plan archiwalny ze zbiorów Instytutu Historii i Nauk Politycznych UwB Źródło: <i>www.studiapodlaskie.pl/</i>	54
Rycina nr 9. Struktura własnościowa gruntów	89
Rycina nr 10. Istniejący schemat układu drogowego	101
Rycina nr 11. Schemat dróg rowerowych. źródło: <i>www.powiatbielski.pl</i>	104
Rycina nr 12. Schemat istniejącego zaopatrzenia w wodę.....	106
Rycina nr 13. Schemat istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej.....	113
Rycina nr 14. Istniejący system kanalizacji deszczowej	116
Rycina nr 15. Schemat istniejącej sieci elektroenergetycznej WN110kV i SN 15kV miasta Bielsk Podlaski.....	119
Rycina nr16. Zaopatrzenie w ciepło miasta. Bielsk Podlaski – stan istniejący	122

WPROWADZENIE

Podstawy formalno-prawne opracowania Studium

Zmiany Studium sporządzono zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199) jak również w myśl Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Podstawę sporządzenia zmiany Studium stanowi uchwała Nr XLIV/290/14 Rady Miasta Bielsk Podlaski z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmian „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bielsk Podlaski”

Przy formułowaniu uwarunkowań i kierunków Studium oparto się między innymi na:

- przyjętych w formie Uchwał Rady Miasta Bielsk Podlaski ustaleniach dotyczących strategii rozwoju miasta oraz polityk działowych (m.in: program rewitalizacji, program opieki nad zabytkami),
- ustaleniach zawartych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- decyzjach administracyjnych organów różnych szczebli odnoszących się do gospodarki przestrzennej,
- wynikach opracowań projektowych, analitycznych i eksperckich,
- sformułowanych uwarunkowaniach rozwoju miasta w ramach dotychczasowych prac nad Studium,
- skutkach uwarunkowań przestrzennych wynikających z dotychczasowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Bielska Podlaskiego z 1998 r.,
- informacjach statystycznych oraz danych zawartych na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl.

Dodatkowo przy sporządzaniu dokumentu wykorzystano następujące akty prawne oraz opracowania i materiały:

- 1) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 tj. ze zm.);
- 2) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 tj. ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1205 tj. ze zm.);
- 4) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2014 r. poz. 518 tj. ze zm.);
- 5) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 tj. ze zm.);
- 6) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 tj. ze zm.);
- 7) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 tj. ze zm.);
- 8) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (2003);
- 9) Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020;
- 10) Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017;
- 11) Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta Bielsk Podlaski w latach 2010-2014;
- 12) Analiza Rynku Nieruchomości Miasta Bielsk Podlaski;

- 13) Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski;
- 14) Plan Rozwoju Lokalnego dla miasta Bielsk Podlaski na lata 2005-2013 z perspektywą po roku 2013 r.;
- 15) „Program ochrony środowiska dla miasta Bielsk Podlaski na lata 2008 – 2011, z perspektywą na lata 2012 – 2015”;
- 16) Strategia Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011-2020;
- 17) Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014-2022_część diagnostyczna (kwiecień 2014);
- 18) Program Opieki Nad Zabytkami Miasta Bielsk Podlaski na Lata 2013-2016;
- 19) Uchwała Nr XXII/144/12 Rady Miasta Bielsk Podlaski z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków;
- 20) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski zatwierdzone Uchwałą Nr V/26/1999 Rady Miejskiej w Bielsku Podlaskim z dnia 27 stycznia 1999 r. z późniejszymi zmianami;
- 21) Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011-2014;
- 22) Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego 2011-2014;
- 23) Ekofizjografia.

Rozdział I

Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

W układzie administracyjnym Bielsk Podlaski stanowi jeden z 17 (14 powiatów + 3 miasta na prawach powiatu) ośrodków powiatowych wchodzących w skład województwa podlaskiego. Przez wieki był największym miastem Podlasia. Prawa miejskie uzyskał już w 1495 roku, a w XVI wieku był nawet stolicą ówczesnego województwa podlaskiego. Miasto pełni też rolę centrum administracyjnego gminy miejskiej i wiejskiej. Bielsk Podlaski usytuowany jest w południowej części województwa, na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych: Rzeszów – Białystok oraz Warszawa – Zambrów – Białowieża – granica państwa. Powierzchnia miasta wynosi 27 km².

1.1. Dotychczasowe przeznaczenie

1.1.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego – uchwalony uchwałą Nr IX/80/03 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2003 r. (z późn. zm.) jako możliwości rozwoju Bielska Podlaskiego wskazuje:

- wyposażenie w infrastrukturę społeczną i techniczną,
- przebiegającą linię kolejową obsługującą ruch międzynarodowy na kierunku Brześć – Czeremcha – Bielsk Podlaski – Białystok,
- położenie przy drodze ekspresowej Nr S 19 granica państwa – Kuźnica – Białystok – Siemiatycze – Lublin – Rzeszów oraz przy drodze krajowej Nr 66 Zambrów – Brańsk – Bielsk Podlaski – Czeremcha – granica państwa.
- wymienione cechy stwarzają możliwość lokalizacji małych i średnich przedsiębiorstw oraz obsługi ruchu tranzytowego krajowego i międzynarodowego, zwłaszcza w relacji republiki nadbałtyckie – południe Europy. Jednakże przebieg dróg krajowych przez miasto utrudnia funkcjonowanie zabudowy i ruchu wewnętrznego.
- Bielsk Podlaski ze względu na wielkość, położenie, wyposażenie w usługi i możliwości rozwoju, zostało subregionalnym ośrodkiem rozwoju.

1.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

Miasto Bielsk Podlaski posiada obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta Bielsk Podlaski zatwierdzone uchwałą Nr V/26/1999 Rady Miejskiej w Bielsku Podlaskim z dnia 27 stycznia 1999r., zmienione Uchwałami Rady Miasta Bielsk Podlaski: Nr XXXIII/184/05 z dnia 29 marca 2005 r., Nr XLVIII/230/05 z dnia 29 listopada 2005 r., Nr LIV/273/06 z dnia 30 maja 2006 r., Nr XXVII/129/08 z dnia 12 sierpnia 2008 r., Uchwałą Nr XVI/100/12 z dnia 31 stycznia 2012 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania jest dokumentem, w którym w sposób syntetyczny zebrano najważniejsze informacje dotyczące miasta i określono perspektywiczne kierunki i politykę zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego opierają się na ustaleniach zawartych w studium i muszą być z nimi spójne. Studium nie jest natomiast dokumentem wiążącym przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy.

W obowiązującym dokumencie sformułowano zasady działania oraz zadania i priorytety z zakresu przedsięwzięć publicznych, lokalnych i ponadlokalnych, działalności planistycznej i lokalizacyjnej, gospodarki mieniem komunalnym i tworzenia jego zasobów oraz współpracy z administracją rządową i gminami sąsiadującymi. Wyznaczono kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta dotyczące chronionych i wymagających ochrony obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozwoju głównych funkcji miejskich (infrastruktury społecznej i gospodarczej), preferencji terenów dla różnych form i rodzajów użytkowania, terenów predestynowanych do przekształceń i rozwoju zagospodarowania, zasad wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną tj. modernizacji, rozbudowy i budowy systemów oraz terenów wymagających opracowania planów miejscowych.

W ww. studium wyszczególnione zostały strefy zagospodarowania przestrzennego zróżnicowane w zakresie celów i instrumentów polityki przestrzennej oraz kierunków zagospodarowania:

strefa A terenów otwartych i systemu przyrodniczego,

strefa B śródmiejska: utrzymania, modernizacji oraz przekształceń zabudowy i zagospodarowania w granicach strefy ochrony konserwatorskiej,

strefa C utrzymania, modernizacji i rozwoju zabudowy na obszarach przeznaczonych na te cele w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta,

strefa D rozwoju zabudowy w obszarach wyznaczonych na te cele w niniejszym studium – aktualnie rolnicze.

W okresie obowiązywania Studium wprowadzono pięć zmian, które były spowodowane potrzebami wynikającymi z dostosowania niektórych rozwiązań studium do nowych uwarunkowań i potrzeb nieprzewidzianych w latach 90-tych. Zmiany obejmowały wybrane fragmenty miasta, zachowując najważniejsze kierunki i cele rozwoju założone w pierwotnym dokumencie.

Celem nowego studium jest ponowne przeanalizowanie zmian, jakie nastąpiły w ostatnich latach, w tym uwarunkowań przestrzennych oraz społeczno-gospodarczych Bielska Podlaskiego i na tej podstawie, określenie najważniejszych kierunków przekształceń przestrzennych i przyszłego rozwoju miasta, przy zachowaniu ciągłości planistycznej.

1.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Powierzchnia miasta objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi ok. 400 ha, co daje 15% pokrycie miasta planami.

Do końca 2002 r. na obszarze całego miasta obowiązywał miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Bielsk Podlaski zatwierdzony Uchwałą Nr VIII/39/94. Po zmianie przepisów plan ogólny stracił ważność i obecnie obowiązują jedynie zmiany tego planu wymienione w Tabeli nr 1 pkt. a. Pozostałe obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powstały już na w oparciu o ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r.

Plany obowiązujące obejmują jedynie wybrane fragmenty miasta, a ustalenia planistyczne dotyczą zarówno terenów pod realizację osiedli mieszkaniowych, jak i obszarów produkcyjno-usługowych. Opracowania te sporządzane były na przestrzeni prawie 15 lat, przez różne zespoły projektowe, przy szczególnych uwarunkowaniach wynikających z ich specyfiki.

Stwierdzić należy, iż poprzez obowiązywanie planów miejscowych udało się zachować lub też wykształcić spójne kwartały funkcjonalno-przestrzenne z prawidłowo zabezpieczonym układem komunikacyjnym. Obowiązujące plany miejscowe spełniły swoje zadanie, rezerwując części terenów pod rozwój poszczególnych funkcji. Na podstawie planów miejscowych zostały zrealizowane duże zakłady produkcyjne przy ul. Kleszczelowskiej i ul. Piłsudskiego, wpisując się w sposób prawidłowy w istniejącą strukturę miasta. Sukcesywnie powstaje też największe

osiedle mieszkaniowe zabudowy jednorodzinnej w rejonie ul. Chmielnej.

Największym planem pod względem powierzchni terenu jest miejscowy plan zakazu zabudowy w dolinie rzeki Białej, który zabezpiecza przed niepożądaną zabudową obszar o wysokich walorach środowiskowych i przyrodniczych, a także rezerwuje te tereny pod lokalizację takich funkcji jak ogólnodostępna zieleń miejska i urządzenia rekreacyjne.

Obszar miasta, na którym obowiązują plany jest niewystarczający, by prawidłowo zabezpieczyć kształtowanie zabudowy i zagospodarowania tych terenów. Istotnym elementem jest też fakt, że tereny śródmiejskie są całkowicie pomijane przy sporządzaniu opracowań planistycznych, choć właśnie tu znajdują się najważniejsze obiekty historyczne, a obszar ten podlega ochronie konserwatorskiej.

Plany obowiązujące są aktualne i zostaną uwzględnione w kierunkach Studium.

Rycina nr 1. Pokrycie miasta planami miejscowymi i obszar objęty uchwałą intencyjną. Źródło: dane z UM BP.
Stan na grudzień 2014r.

Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Miasta Bielsk Podlaski:

a) sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 1994 Nr 89 poz. 415):

L.p.	Nr	Uchwała (nazwa planu)	Powierzchnia	Główne Przeznaczenie
1	2	3	4	5
1	IX/52/99 z dn. 27 maja 1999 r.	w sprawie zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bielska Podlaskiego w rejonie ulic Jagiellońskiej, Batorego, Piłsudskiego i Wojska Polskiego;	7 ha	usługi sakralne, usługi sportu, a także mieszkaniowo-usługowe i infrastrukturalne
2	IX/53/99 z dn. 27 maja 1999 r.	w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Bielska Podlaskiego w rejonie ulic Kleszczelowskiej, Hołowieskiej i Białowieskiej;	1,4 ha	usługi w tym sakralne oraz zieleń parkowa publiczna
3	XI/73/99 z dn. 31 sierpnia 1999 r.	w sprawie zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bielska Podlaskiego w rejonach ulic Białowieskiej, Warzywnej, Chmielnej i Kolejowej;	5,9 ha	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa
4	XI/74/99 z dn. 31 sierpnia 1999 r.	w sprawie: zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bielska Podlaskiego (rejon skrzyżowania ulicy Widowskiej i Chmielnej);	0,009ha	korekta linii rozgraniczającej drogi – trójkąt widoczności
5	XV/96/99 z dn. 1 grudnia 1999 r.	w sprawie: zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bielska Podlaskiego polegającej na zmianie przeznaczenia części działek o numerach geodezyjnych 536, 537, 538, 539, 727/1 i 727/2 położonych przy ulicy Dubiażyńskiej;	2ha	cmentarz ekumeniczny
6	XIX/118/00 z dn. 12 kwietnia 2000 r.	w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Bielsku Podlaskim w rejonie ulic Wojska Polskiego i Jana Pawła II;	18 ha	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa w tym sakralna i produkcyjna.

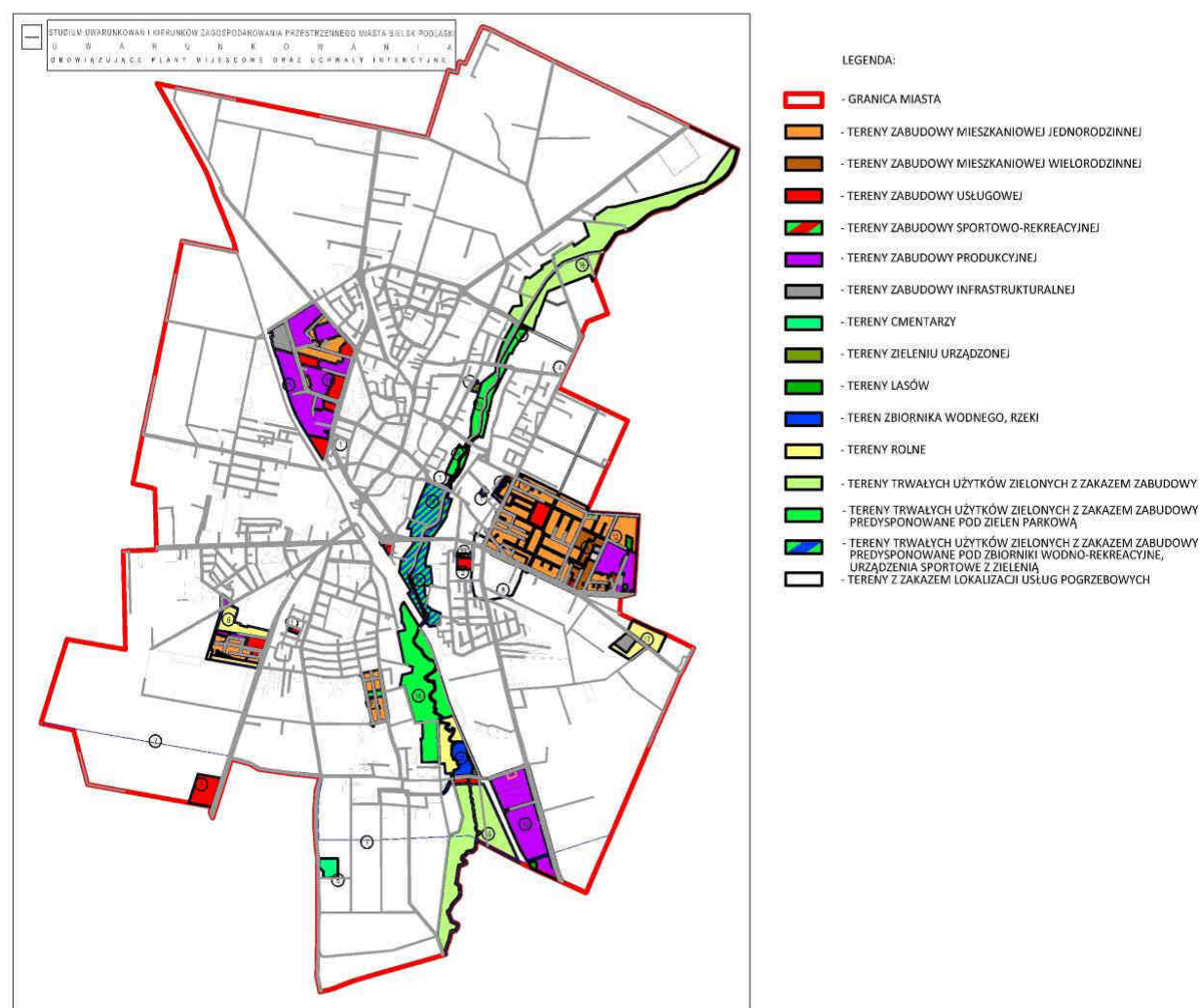
1	2	3	4	5
7	XIX/119/00 z dn. 12 kwietnia 2000 r.	w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bielsk Podlaski dotyczącej ustalenia trasy przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia Bielsk Podlaski – Hajnówka, oraz lokalizacji zespołu zaporowo upustowego Nr 2 i stacji redukcyjnej I°B;	2 ha	wyznaczenie trasy sieci gazowej
8	XXIII/139/00 z dn. 23 sierpnia 2000 r.	w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bielska Podlaskiego polegającej na wprowadzeniu stumetrowej strefy wokół granicy terenu Szpitala Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim;	18 ha	zakaz lokalizacji obiektów z przeznaczeniem na usługi pogrzebowe.

b) sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 z późn. zmianami):

1	2	3	4	5
9	XLVIII/231/05/ 29listopad2005	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w rejonie ul. Szarych Szeregów w Bielsku Podlaskim	7,1ha	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa oraz zieleń parkowa wraz z infrastrukturą
10	XLVIII/232/05 z dn. 29 listopada 2005 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy techniczno – produkcyjnej w Bielsku Podlaskim przy ul. Kleszczelowskiej	27,1ha	zabudowa produkcyjno- usługowa, tereny lasu, tereny komunikacji
11	XLVIII/233/05 z dn. 29 listopada 2005 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru w Bielsku Podlaskim, ograniczonego ulicami: Al. J. Piłsudskiego, Żwirki i Wigury, Kleeberga i terenami PKP;	56 ha	zabudowa produkcyjna i usługowa oraz mieszkaniowo-usługowa wraz z terenami komunikacji i infrastrukturą
12	XLVIII/234/05 z dn. 29 listopada 2005 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru w Bielsku Podlaskim, ograniczonego ulicami: Białowieską, Pogodną i Warzywną oraz granicą miasta;	32,9 ha	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, jednorodzinna wraz z wyznaczeniem układu komunikacyjnego oraz produkcyjna i usługowa a także tereny lasu

1	2	3	4	5
13	LII/266/06 z dn. 28 marca 2006 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zbiornika wodnego i jego otoczenia w dzielnicy Studziwody w Bielsku Podlaskim, woj. podlaskie;	13,8 ha	projektowany zbiornik wodny a także usługi sportowo-rekreacyjne, turystyczne i hotelowe, parkingi oraz tereny komunikacji
14	XXVII/130/08 z dn. 12 sierpnia 2008 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów części Miasta Bielsk Podlaski przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługową;	52,5 ha	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z wyznaczeniem układu komunikacyjnego, projektowana rezerwa terenu pod usługi publiczne z zielenią oraz usługi komercyjnych w tym gastronomia i rzemiosło.
15	XXXIII/170/08 z dn. 19 grudnia 2008 r.	w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru w Bielsku Podlaskim, ograniczonego ulicami: Al. J. Piłsudskiego, Żwirki i Wigury, Kleeberga i terenów PKP;	1,5ha	zabudowa produkcyjno-usługowa
16	XXXIV/178/09 z dn. 28 stycznia 2008 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wprowadzającego zakaz zabudowy terenów zalewowych doliny rzeki Białej wchodzących w skład systemu ekologicznego miasta Bielsk Podlaski;	144,5 ha	tereny trwałych użytków zielonych, przyrodniczo czynnych, wchodzących w skład systemu ekologicznego miasta,
17	XIV/86/11 z dn. 29 listopada 2011 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu stacji RPZ II w Bielsku Podlaskim;	8,8 ha	rejonowy punkt zasilania, stacja elektroenergetyczna
18	XVI/101/12 z dn. 31 stycznia 2012 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Bielsk Podlaski obejmującego obręb ulic: Białowieskiej, Wrzosowej i Hołowieskiej;	0,6 ha	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz tereny infrastruktury technicznej z zakresu kanalizacji;
19	Nr XXII/138/12 z dn. 29 sierpnia 2012 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Bielsk Podlaski położonego przy ulicy Białowieskiej.	3,1 ha	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa oraz tereny infrastruktury technicznej

Tabela nr 1. Wykaz obowiązujących planów miejscowych. Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Bielsk Podlaski

Rycina nr 2. Rozmieszczenie głównych funkcji przewidzianych w planach w Bielsku Podlaskim

1.1.4. Decyzje o warunkach zabudowy

Decyzja o warunkach zabudowy jest jednym z instrumentów planowania przestrzennego i ma zastosowanie na terenach nieobjętych planami miejscowymi. Wydanie decyzji o warunkach zabudowy jest poprzedzone analizą, zaś teren nią objęty musi spełniać wymogi określone w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Co ważne, wydana decyzja nie musi być zgodna z kierunkami polityki przestrzennej określonymi w Studium. Jej celem jest ustalenie czy dane zamierzenie inwestycyjne nie naruszy ładu przestrzennego i jest kontynuacją zabudowy w sąsiedztwie. Decyzja określa: wysokość budynku, szerokość elewacji, kształt dachu, usytuowanie na działce oraz możliwość obsługi komunikacyjnej i zaopatrzenia w infrastrukturę, zawiera więc podstawowe elementy istotne z punktu widzenia urbanistyki.

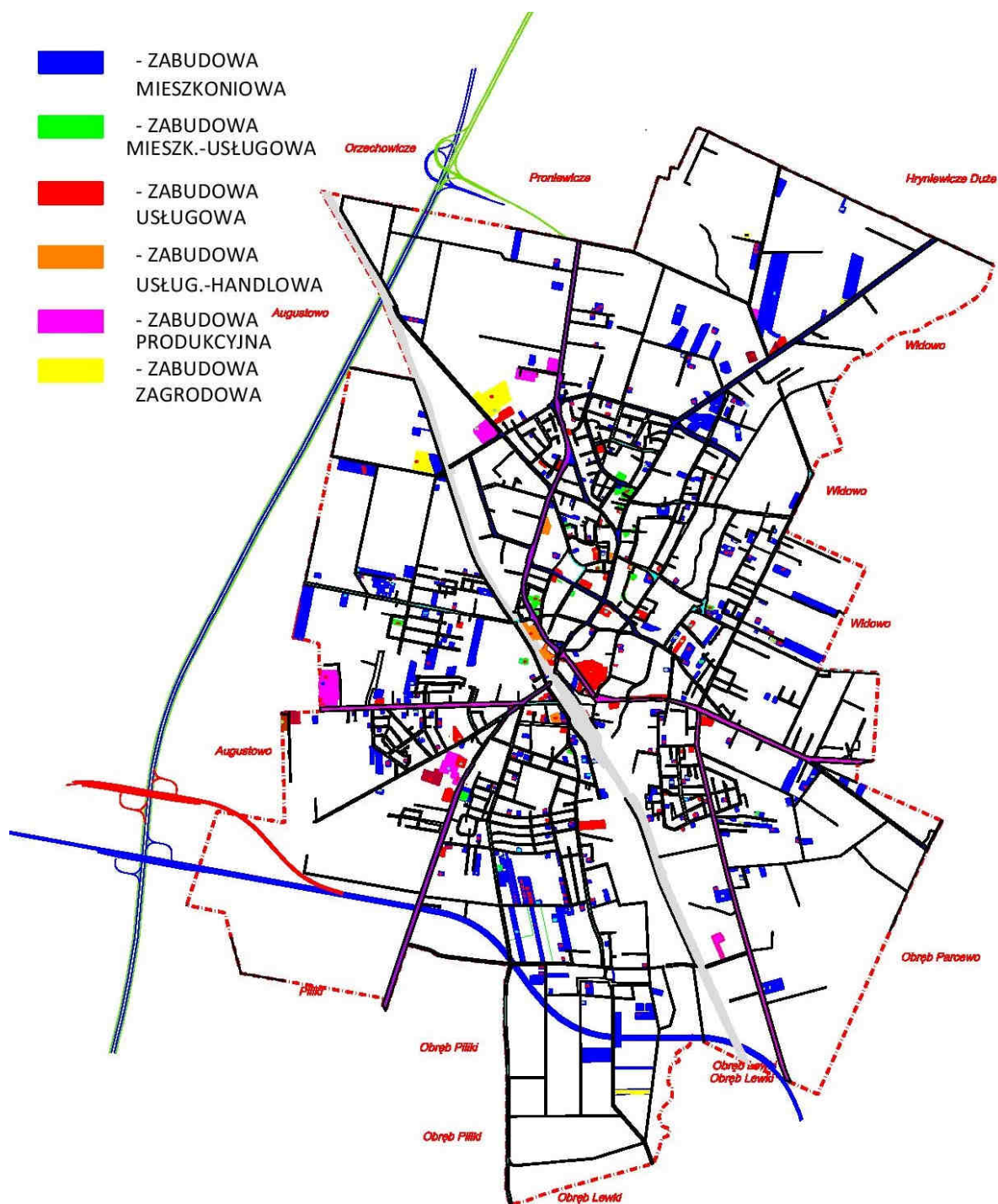
Ze względu na to, że jedynie 15% miasta pokrywają plany miejscowe, decyzje o warunkach zabudowy są bardzo często wykorzystywanym elementem w planowaniu przestrzennym na terenie miasta. Analizując rozłożenie funkcji oraz lokalizację terenów, na których zostały wydane należy stwierdzić, że wydawanie warunków dla pojedynczych dzieł w odniesieniu do całego miasta nie pozwala na świadome kształtowanie zasad i kompozycji urbanistycznych. Wspólna przestrzeń jest narażona na degradację i doprowadzenie do zakłócenia ładu przestrzennego. Przy wydawaniu decyzji brakuje też narzędzi, które pozwoliłyby zachować

i eksponować takie elementy, jak osie widokowe, tereny cenne przyrodniczo, czy bezpośrednio otoczenie zabytków.

L.p.	Rok	Warunki zabudowy	Lokalizacja inwestycji celu publicznego
1	2003	246	-
2	2004	184	32
3	2005	126	45
4	2006	122	31
5	2007	187	18
6	2008	168	31
7	2009	204	27
8	2010	197	22
RAZEM		1434	206

Tabela nr 2. Decyzje o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego; Źródło: Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Na przestrzeni lat 2003-2010 wydano łącznie 1 434 decyzje o warunkach zabudowy i 206 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Ww. wynik zsumowany z inwestycjami realizowanymi na podstawie planów miejscowych, wskazuje na rozwój gminy. Nie wszystkie wszczęte postępowania administracyjne kończą się realizacją inwestycji. Bardziej wymiernym kryterium rozwoju są wydane prawomocne pozwolenia na budowę. W związku z brakiem danych dotyczących wyłącznie miasta, w celu dokonania analizy posłużono się statystykami dotyczącymi powiatu bielskiego. Z przytoczonych danych wynika, że ilość wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę, nawet rozpatrując to w większym zakresie terytorialnym, była znacznie niższa niż decyzji o warunkach zabudowy.

Rycina nr 3. Rozmieszczenie najważniejszych decyzji o warunkach zabudowy (w tym o lokalizacji inwestycji celu publicznego) lata 2011-2014, z rozróżnieniem na funkcje, w Bielsku Podlaskim

Budynki ogółem – pozwolenia									
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.
66	89	112	93	105	124	122	130	130	

Tabela nr 3. Decyzje o pozwoleniu na budowę budynków mieszkalnych na terenie powiatu bielskiego. Źródło: www.stat.gov.pl

Budynki zbiorowego zamieszkania oraz Niemieszkalne – pozwolenia								
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.
87	67	74	67	63	85	77	91	84

Tabela Nr 4. Decyzja o pozwoleniu na budowę na budynki zbiorowego zamieszkania oraz Niemieszkalne Źródło:
www.stat.gov.pl

WNIOSKI:

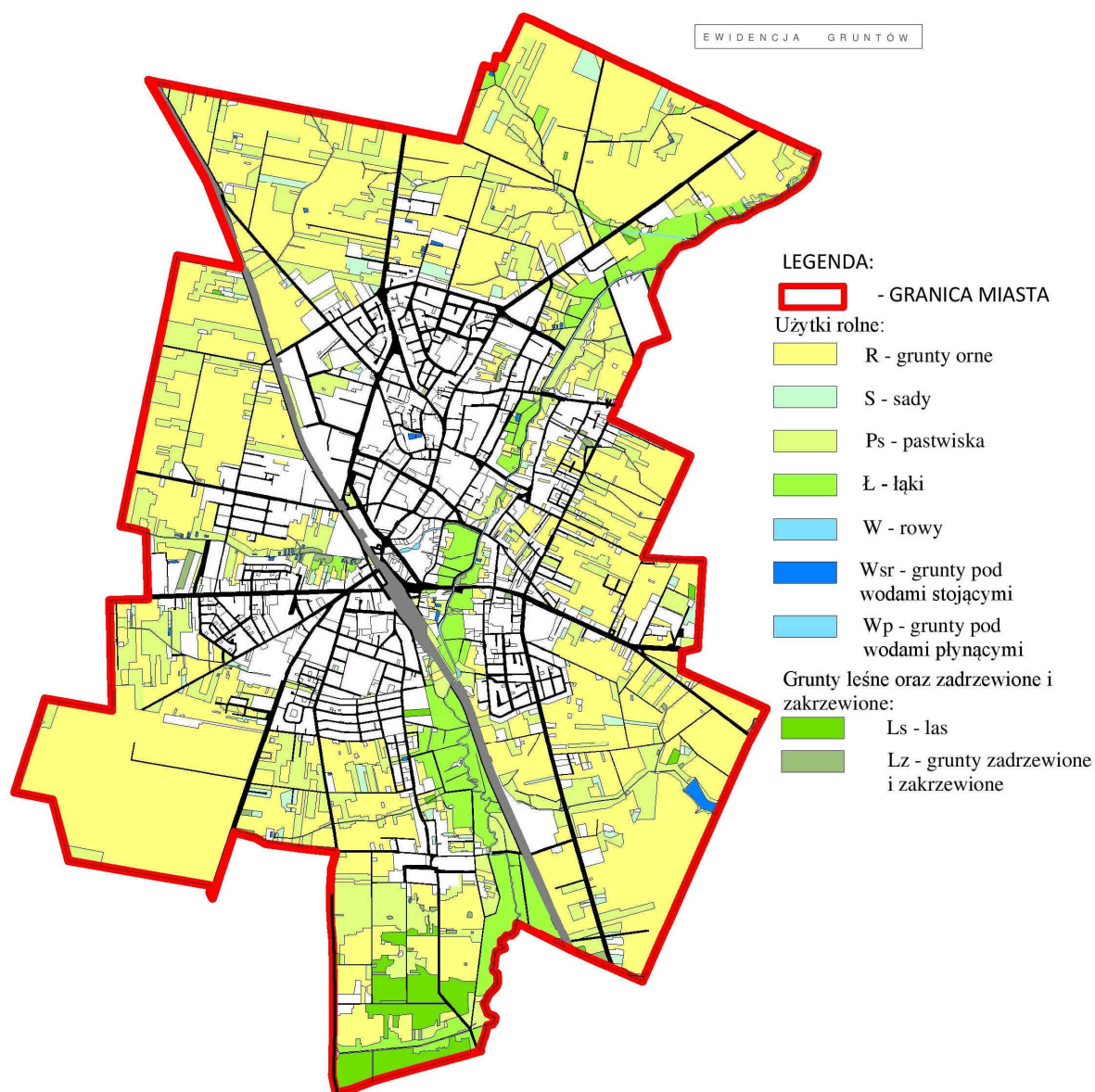
- Decyzje o warunkach zabudowy nie uwzględniają układu komunikacyjnego w szerszym kontekście, dotyczą jedynie danej nieruchomości, co może prowadzić do niewydolności komunikacyjnej i braku możliwości przeprowadzenia spójnego układu w przyszłości;
- Decyzje o warunkach zabudowy są dobrym narzędziem do stosowania na terenach już zurbanizowanych, ukształtowanych przestrzennie i funkcjonalnie, jako uzupełnienie funkcji już istniejącej;
- Na terenach rolnych, oddalonych od zwartej zabudowy, proces urbanizacji powinien przebiegać na podstawie ustaleń zawartych w planach miejscowych;
- Zabezpieczenie terenów cennych przyrodniczo, rolniczo, historycznie czy też narażonych na podtopienia, powinno odbywać się poprzez sporządzanie dla tych obszarów planów miejscowych.

1.2. Dotychczasowe zagospodarowanie

1.2.1. Struktura miasta

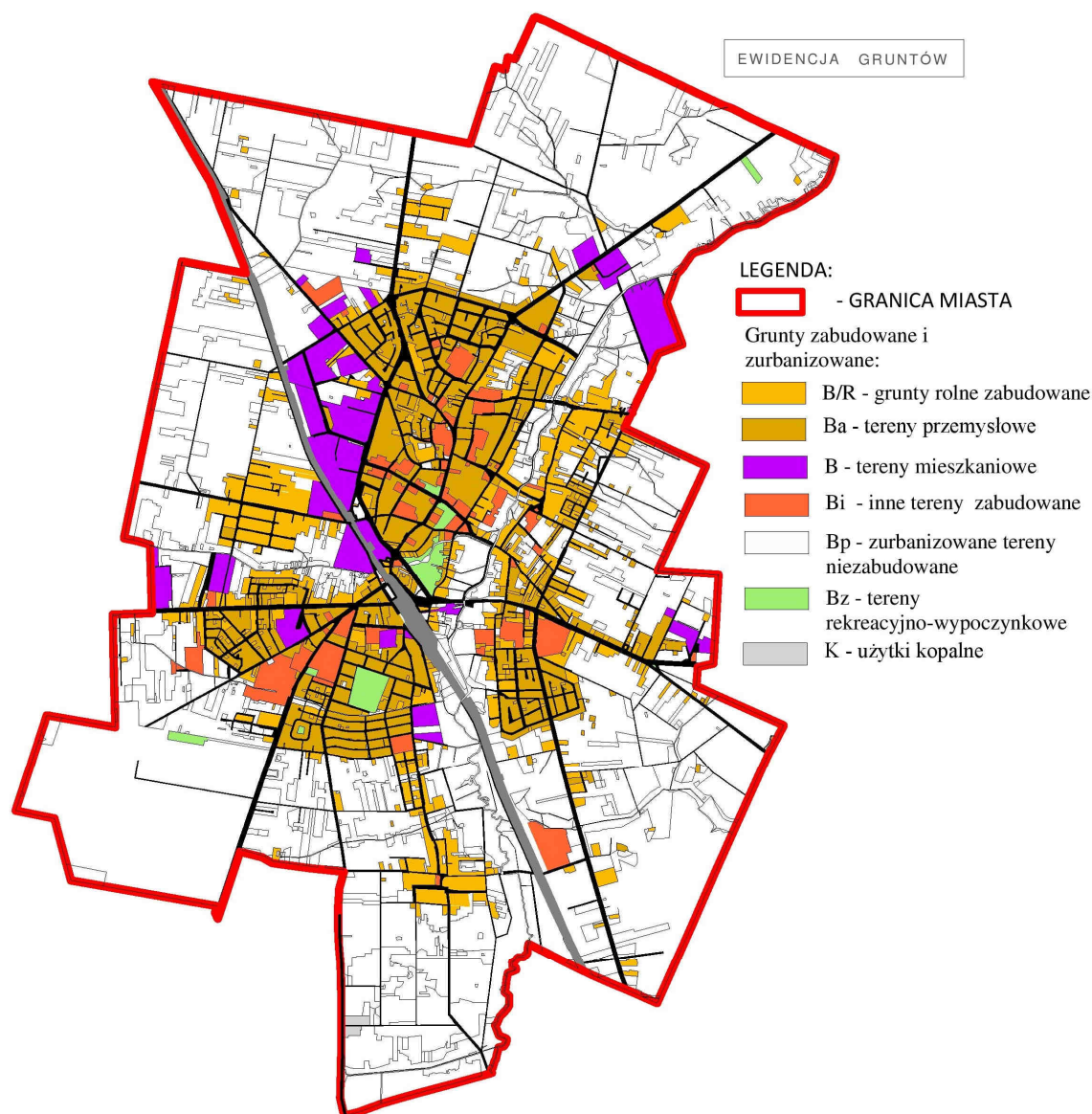
W obecnej strukturze funkcjonalnej miasta najwięcej, bo 65% terenów miasta zajmują obszary niezabudowane w tym użytki rolne: grunty orne, pastwiska, łąki. Tereny lasów oraz zadrzewień to zaledwie ok. 2%. Do wyróżniających się obszarów w tej strukturze zaliczyć można też tereny ogrodów działkowych i cmentarzy. Opis szczegółowy tych terenów znajduje się w rozdziale 3. Uwarunkowania środowiskowe i ekofizjograficzne oraz rozmieszczenie terenów niezabudowanych w strukturze miasta Bielsk Podlaski będą wskazaniem do wyznaczenia kierunków rozwoju.

Rycina nr 4. Obszary niezabudowane z widocznym układem komunikacyjnym kolejowym i ulicznym – na podstawie ewidencji gruntów, miasto Bielsk Podlaski

Obszary zabudowane i zurbanizowane stanowią 33% powierzchni miasta – w tym tereny komunikacji kolejowej (1,8%) i transportowej (6%), tereny zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej (17,8%), zabudowy innej (6,8%) oraz tereny rekreacyjno-sportowe (0,6%).

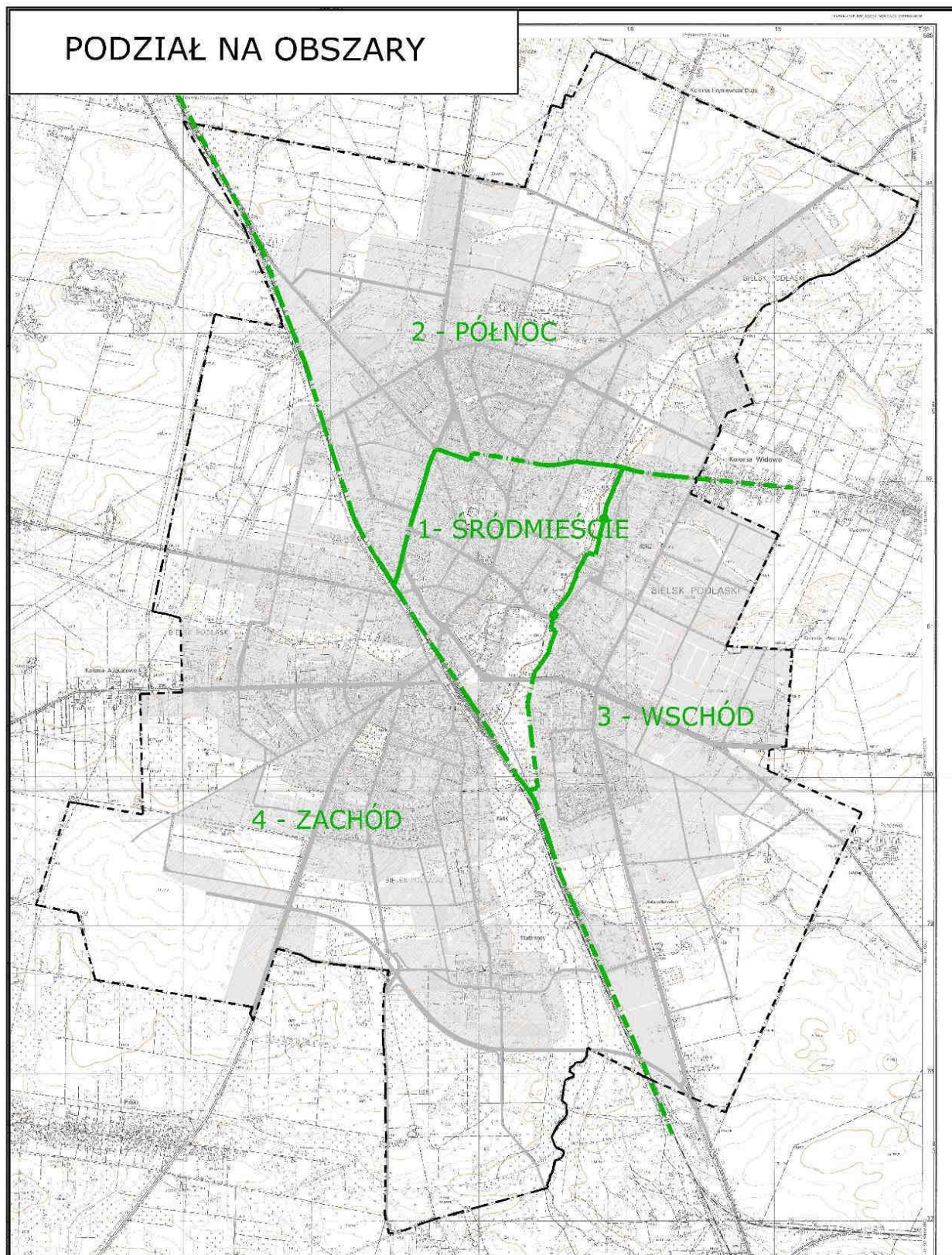
Rycina nr 5. Tereny zabudowane i zurbanizowane z układem komunikacyjnym kolejowym i ulicznym – na podstawie ewidencji gruntów, miasto Bielsk Podlaski

Przyjęty w obowiązującym studium podział na strefy zagospodarowania przestrzennego, odmienny pod względem celów i instrumentów polityki przestrzennej miasta oraz kierunków zagospodarowania, w ramach ciągłości planistycznej jest kontynuowany w przedmiotowym dokumencie. Niemniej jednak ze względu na zmieniające się uwarunkowania, rozwiązania te zostały zmodyfikowane i dostosowane do aktualnych potrzeb.

W wyniku analizy miasta wprowadzono podział na obszary, którym przypisano zróżnicowaną politykę rozwoju funkcjonalno–przestrzennego:

- 1 – ŚRÓDMIEŚCIE
- 2 - PÓŁNOC
- 3 - WSCHÓD
- 4 – ZACHÓD

Rycina nr 6. Podział na obszary – jednostki funkcjonalno-przestrzenne miasta Bielsk Podlaski

Schemat ten został uwarunkowany głównie elementami tworzącymi fizyczne podziały w strukturze miasta tj: układem komunikacyjnym oraz systemem przyrodniczym (związanym z doliną rzeki Białej), ale także bierze pod uwagę czynniki funkcjonalno-przestrzenne i historyczne.

Obecny stan zagospodarowania przestrzennego i układ funkcjonalny na terenie miasta został przedstawiony na rysunku - załącznik nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania – Uwarunkowania – zagospodarowanie terenów.

1 – ŚRÓDMIEŚCIE:

Wyodrębniony obszar Śródmieścia stanowi ścisłe centrum miasta, które jednak nie jest wyraźnie zaznaczone w strukturze przestrzennej miasta i ciężko ten obszar jednoznacznie zidentyfikować. Za granice ścisłego centrum został przyjęty teren pomiędzy ulicami: Piłsudskiego, terenami kolejowymi, ul. Białowieską dalej wzdłuż doliny rzeki Białej aż do ulicy Widowskiej, ul. Żwirki i Wigury oraz ul. Białostockiej.

Zabudowa znajdująca się w tym obszarze, na tle miasta, jest najbardziej zróżnicowana pod względem funkcji i formy. Śródmieście jest najstarszym obszarem w strukturze miasta, w którego granicach znajduje się największa ilość obiektów wpisanych do rejestru zabytków, a jego granice pokrywają się w znacznym stopniu z strefą ochrony konserwatorskiej.

Charakterystyka poszczególnych rodzajów zabudowy w obszarze Śródmieście:

1) **Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna** zlokalizowana jest głównie wzdłuż ul. Mickiewicza, a także w rejonie ul. Piłsudskiego oraz Widowskiej i Ogrodowej. Zabudowę cechuje duży stopień zainwestowania, przy racjonalnym wykorzystaniu terenu, a także dobry dostęp do infrastruktury technicznej. Ten rodzaj zabudowy uzupełniają funkcje usługowe wprowadzone w parterach budynków, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zabudowa charakteryzuje się dość jednolitą wysokością tych obiektów, mieszczącą się w granicach od 3 do 5 kondygnacji, a także formą architektury, która była charakterystyczna dla lat 70 i 80 ubiegłego wieku.

2) **Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna** znajdująca się w rejonie ulic Mickiewicza i Kościuszki została wyparta w większości przez obiekty zabudowy wielorodzinnej i usługowej. Przemieszczenie istniejącej zabudowy mieszkaniowej ekstensywna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną jest często występującym zjawiskiem w tym rejonie (ul. Kościelna lub Sienkiewicza). Stan techniczny tych budynków jednorodzinnych jest bardzo różny. Wydaje się zjawiskiem nieuniknionym proces postępujących przekształceń na tym terenie, z uwagi na ich położenie w bardzo atrakcyjnej części miasta. W obszarze śródmieścia występują też zwarte kompleksy zabudowy jednorodzinnej, o dość spójnym charakterze np. przy ul. Żwirki i Wigury (budynki trzykondygnacyjne z poddaszem nieużytkowym lub dwukondygnacyjne z dachem płaskim) oraz przy ulicach: Narutowicza, Poświętnej lub Zamkowej i Jagiellońskiej, (przewaga budynków parterowych z poddaszem użytkowym i dachem dwuspadowym). Zabudowa jednorodzinna na tych terenach jest dobrze skomunikowana z terenami usług z zakresu użyteczności publicznej i handlu, zlokalizowanymi w śródmieściu, a także w większości posiada uzbrojenie w infrastrukturę techniczną.

3) **Zabudowa usługowa** jest skoncentrowana głównie w rejonie ulic: Mickiewicza, Żwirki i Wigury, Sienkiewicza oraz 3 maja. Różnorodność usług na tym terenie jest największa w stosunku do całego miasta. Znaczną część zabudowy stanowią usługi z zakresu użyteczności publicznej - siedziby władz powiatowych, obiekty służby zdrowia oraz oświaty, zaspokajające

potrzeby lokalne oraz ponadlokalne mieszkańców. Usługi znajdujące się w obrębie śródmieścia mają ogólnomiejski i centrotwórczy charakter. Obiekty z zakresu użyteczności publicznej mieszczą się w większości w dobrze utrzymanych i zmodernizowanych budynkach w ostatnich latach. Usługi komercyjne znajdują się głównie w parterach budynków mieszkaniowych wielorodzinnych lub też w niedużych pawilonach handlowych, uzupełniających zabudowę śródmiejską. Na terenie śródmieścia znajdują się też dworce: PKS i PKP.

Najważniejsze obiekty usługowe z zakresu użyteczności publicznej zlokalizowane na terenie śródmieścia:

- a) administracja publiczna – siedziby urzędów w tym Starostwo Powiatowe przy ul. Mickiewicza, Urząd Miasta Bielsk Podlaski, Urząd Gminy Bielsk Podlaski przy ul. Kopernika, Sąd i Prokuratura Rejonowa przy ul. 3-go maja, Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego przy ul. Poniatowskiego, ZUS przy ul. Widowskiej, Powiatowy Urząd Pracy przy ul. 3-go maja, Urząd Skarbowy przy ul. Mickiewicza, a także Komenda Powiatowa Policji przy ul. Kopernika.
- b) szkolnictwo:
  - przedszkola:
    - Nr 5 Krasnala Hałubały przy ul. Kościuszki,
    - Nr 7 im. Kubusia Puchatka przy ul. Kazanowskiego,
    - Nr 9 Leśna Polana przy ul. Kazanowskiego,
  - szkoły podstawowe: Nr 5 przy ul. Kopernika,
  - szkoły gimnazjalne: Nr 1 przy ul. Kościuszki,
  - szkoły ponadgimnazjalne:
    - I LO przy ul. 11 listopada,
    - II LO im. B. Taraszkiewicza przy ul. Kopernika,
- c) opieka zdrowotna: przychodnie NZOZ – przy ul. Jagiellońskiej i 3-go Maja.
- d) obiekty sakralne:
  - kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja,
  - kościół pw. Matki Bożej z Góry Kalwarii,
  - cerkiew pw. Św. Mikołaja Archanioła, Michajołowska przy ul. Mickiewicza,
  - cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy przy ul. Jagiellońskiej,
- e) kultura: Muzeum Regionalne w Ratuszu, Miejski Dom Kultury przy ul. 3 maja,
- f) sport i rekreacja: Wodniak pływalnia miejska przy ul. Kazimierzowskiej,

W obszarze śródmieścia występują też obszary niezabudowane w skład, których wchodzi:

4) **Zieleń urządzona** w tym: Park Królowej Heleny i skwer im. Izabeli Branickiej w rejonie ulic: M. Kopernika i 3-go Maja a także tereny Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski w dolinie rzeki Lubka, pomiędzy ulicami: Poniatowskiego, Białowieską, Zamkową i Narutowicza.

5) **Zieleń nieurządzona** - stanowiąca łąki, pastwiska i nieużytki w dolinie rzeki Białej.

Większa część tej zieleni stanowi ogrody przydomowe uzupełniające zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Takie tereny znajdują się głównie wzdłuż takich ulic jak: Jagiellońska, Kazimierzowska czy Zamkowa. Widoczny jest proces uszczuplania dolin rzecznych, na rzecz zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Zmiany ukształtowania tych terenów poprzez nasypywanie ziemi (podnoszenie rzędnej terenu) są zjawiskami niekorzystnymi dla całej doliny. Takie zjawiska występują szczególnie na terenach śródmiejskich, w związku z ich atrakcyjnym położeniem. Próba zahamowania takiego procesu na terenie miasta, nastąpiła poprzez uchwalenie przez Radę Miasta Bielsk Podlaski miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego wprowadzającego zakaz zabudowy na terenie całej doliny rzeki Białej. Prawo miejscowe stanowi w tym przypadku narzędzie powstrzymujące niekorzystne procesy przemiany tych terenów, a także zabezpiecza rezerwę pod ich przyszłe wykorzystanie. Obszary doliny rzeki Białej, położone w śródmieściu, z uwagi na duży deficyt zieleni urządzonej, powinny być przejęte przez miasto i przekształcane docelowo w ogólnomiejski teren zieleni parkowej z urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi.

WNIOSKI:

- Śródmieście, jako wielofunkcyjny obszar zabudowy intensywnej daje możliwości dalszego rozwoju i przekształceń poprzez m.in. dogęszczanie istniejącej zabudowy oraz jej uzupełnianie zabudową plombową, najlepiej na podstawie planów miejscowych sporządzanych na tereny śródmiejskie.
- W granicach obszaru położone są najważniejsze obiekty historyczne świadczące o tożsamości miasta.
- Częściowo teren śródmieścia leży w graniach strefy konserwatorskiej, który podlega ochronie m.in. poprzez zachowanie odpowiedniej skali wysokościowej zabudowy w rejonie Ratusza, stosowanie tradycyjnych materiałów i rozwiązań budowlanych, utrzymanie historycznych linii zabudowy i osi widokowych oraz historycznych nawierzchni ulic i placów,
- Za elementy dysharmonizujące w śródmieściu należy uznać wszystkie rodzaje reklamy i urządzenia techniczne umieszczane na frontowych elewacjach budynków. Pomimo drobnych często ich gabarytów, ich wielkość i różnorodność w znaczący sposób zakłóca przestrzeń. Jedyną formą, jaka władze samorządowe mogą się przeciwstawić temu zjawisku, poza edukacją i promocją właściwych standardów estetycznych, są ograniczenia wprowadzane w planach miejscowych. Szczególnie dotyczy to przypadków bezpośrednio związanych ze strefą ochrony konserwatorskiej lub obiektami zabytkowymi.
- W granicach tego obszaru położone są najważniejsze przestrzenie publiczne, stanowiące potencjał do wykorzystania poprzez ich przekształcenie i podnoszenie walorów estetycznych.
- Na terenie śródmieścia skupione są najważniejsze instytucje i obiekty o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, stanowi to o dużym znaczeniu tego miasta również, jako ośrodka regionalnego.
- Występuje tu dobra dostępność zabudowy usługowej, w tym z zakresu usług publicznych z innymi obszarami.
- Śródmieście, jako teren dobrze skomunikowany z pozostałymi obszarami strukturalnymi, oraz położony przy głównych trasach komunikacyjnych, stanowi atrakcyjną lokalizację zabudowy z zakresu usług i handlu.
- Istnieje możliwość przekształceń zabudowy w rejonie ul. Piłsudskiego podyktowana zmianami zachodzącymi w układzie drogowym miasta i zakładanym wyprowadzeniem ruchu tranzytowego z drogi krajowej Nr 19 poza teren miasta. Ponadto droga krajowa ze względu na zmniejszenie intensywności ruchu stanie się mniejszą barierą dla terenów położonych po przeciwnej stronie tej ulicy.
- Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna występująca na styku z zabudową wielorodzinną i nietworząca większych kwartałów zabudowy ekstensywnej np. przy zbiegu ulic Piłsudskiego i Mickiewicza, a także na terenie pomiędzy ulicami Piłsudskiego, Żeromskiego i Poświętnej, predysponowana jest do przekształceń i lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz usługowej.
- Zabudowa kubaturowa weszła zbyt agresywnie w system przyrodniczy miasta, a w szczególności w ekosystem doliny rzeki Białej. Nastąpiło to zanim uchwalono plan chroniące tereny cenne przyrodniczo.

- Należy chronić rezerwy terenów w dolinie rzeki Białej, jako wzbogacenie ogólnomiejskiego systemu terenów zieleni urządzonej oraz uzupełnienie bazy sportowo-rekreacyjnych - niewymagających obiektów kubaturowych.

2 –PÓŁNOC:

Obszar położony jest pomiędzy granicą administracyjną miasta Bielsk Podlaski, ulicą Widowską i obszarem śródmieścia, a ul. Piłsudskiego i terenami kolejowymi. Przecinają go główne ciągi komunikacyjne – droga krajowa nr 19 oraz droga wojewódzka w kierunku Narwi. Teren zabudowany z dobrym, bezpośrednim powiązaniem z obszarem śródmieścia i znajdującymi się tam usługami.

Charakterystyka poszczególnych rodzajów zabudowy, w obszarze Północ:

- 1) **Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna** występuje na niewielkiej powierzchni w stosunku do pozostałych rodzajów zabudowy. Zlokalizowana głównie w rejonie ulic Mickiewicza, Ogrodowej i Północnej, o spójnym charakterze i z dobrym wykorzystaniem istniejącego terenu. Wysokość zabudowy od 4 do 5 kondygnacji w sposób prawidłowy i harmonijny wpisuje się w otaczającą ten teren zabudowę jednorodzinną.
  - 2) **Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna** stanowi dominującą funkcję na przedmiotowym terenie. Łączy się ona w sposób bezpośredni z tożsamą, ekstensywną zabudową w strefie śródmiejskiej, tworząc przez to spójną funkcjonalnie przestrzeń. Istniejące budynki w większości zostały zrealizowane w oparciu o szczegółowe plany miejscowe. Obszar ten charakteryzuje się wysokim stopniem zainwestowania, z wyraźną kompleksową realizacją układu ulic, podziałów geodezyjnych działek i czytelnym układem przestrzennym. Brakującymi elementami w tej zabudowie są tereny rekreacyjno-wypoczynkowe oraz brak wytworzonego spójnego, lokalnego terenu usługowo-handlowego na potrzeby zamieszkujących tam ludzi. Zakładane rezerwy w zabudowie ekstensywnej, w rejonach ul. Północnej oraz w kwartale ulic Mickiewicza, Ogrodowej i Widowskiej nie zostały wykorzystane. Obserwuje się za to wzrost inwestycyjny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w kierunku wsi Proniewicze i granic administracyjnych miasta (rejon ulic Wspólnej i Ogrodowej oraz ul. Białostockiej). Zabudowa ta ma charakter przypadkowy i wynika głównie z uwarunkowań własnościowych.
  - 3) **Zabudowa usługowa** z zakresu użyteczności publicznej skoncentrowana jest przede wszystkim na styku z obszarem śródmiejskim przy ulicach: Widowskiej, Rejtana oraz Żwirki i Wigury. Najważniejsze obiekty usługowe z zakresu użyteczności publicznej zlokalizowane na tym terenie:
    - a) administracja publiczna - KRUS przy ul. Białostockiej,
    - b) szkolnictwo:
      - przedszkola:
        - Niepubliczne Nr 1 przy ul. Rejtana,
      - szkoły:
        - Zespół Szkół Nr 1 im. J. Piłsudskiego przy ul. Szkolnej,
        - Zespół Szkół Nr 3 im. W. Reymonta przy ul. Widowskiej,
        - Policealne Studium Ikonografii, ul. Żwirki i Wigury;
    - c) obiekty sakralne:
      - Kościół Adwentystów Dnia Siódmego przy ul. Kochanowskiego,
      - Cerkiew Zaśnięcia NMP przy ul. Mickiewicza,
- Zabudowa usługowa komercyjna zlokalizowana jest przy głównych ciągach

komunikacyjnych: ul. Piłsudskiego, ul. Białostockiej i ul. Mickiewicza. Zabudowa usługowa komercyjna ma bardzo szeroką ofertę i jest bardzo zróżnicowana. W rejonie ul. Piłsudskiego dominuje handel spożywczy, ale też zlokalizowane są obiekty handlowe z branży budowlanej lub motoryzacyjnej. Zabudowa usługowa w tym rejonie przeplata się i uzupełnia z zabudową produkcyjną współistniejącą na tym obszarze. Drobne usługi komercyjne istniejące na odcinku ul. Mickiewicza od ul. Ogrodowej do granicy miasta również uzupełnione są terenami produkcyjnymi.

4) **Zabudowa produkcyjna** w tym składy, bazy, magazyny, które w połączeniu z zabudową usługową i handlową, występują w różnorodnej formie w dwóch rejonach północnej jednostki:

- a) w rejonie ul. Białostockiej, Kleeberga i Piłsudskiego - gdzie teren produkcyjny wraz z zabudową usługowo-handlową stanowi zwarty kompleks o zróżnicowanym branzach z zakresu produkcji i handlu. Spójny charakter powstającej na tym terenie zabudowy w większości jest realizowany w oparciu o obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i stanowi dobry przykład realizacji zespołów zabudowy usługowo-handlowej oraz produkcyjnej. Obszar ten jest obsługiwany m.in. z ul. Piłsudskiego (ciąg drogi krajowej nr 19), która zapewnia dobre powiązanie komunikacyjne lokalne i ponadlokalne, jednakże stanowi barierę w powiązaniu z terenem śródmieścia. Największa firma zlokalizowana w tym kwartale to: Suempol sp. z o.o.,
- b) przy drodze wojewódzkiej w kierunku Narwi (ul. Mickiewicza) – gdzie głównie ulokowały się firmy z branży spożywczej i budowlanej (m.in. Hoop Polska sp. z o.o., Maksbud). Tereny położone wzdłuż ww. drogi są predysponowane do kontynuacji takiej zabudowy szczególnie z uwagi na dobre powiązania komunikacyjne. Poza tym sąsiedztwo tego terenu stanowią głównie tereny rolne i niewielka ilość zabudowy jednorodzinnej. Zabudowa produkcyjna nie powoduje też konfliktów przestrzennych i funkcjonalnych z występującą na tym terenie oczyszczalnią miejską i cmentarzem komunalnym.

5) **Zabudowa z zakresu infrastruktury technicznej:**

- a) Istniejąca stacja elektroenergetyczna GPZ 110/15kV, położona na terenie produkcyjno-handlowych w rejonie ul. Białostockiej.
- b) Elektrociepłownia przy ul. Rejonowej zlokalizowana na terenach przemysłowych, objęta aktualnym planem miejscowym.
- c) Miejska oczyszczalnia ścieków zlokalizowana na granicy miasta i gminy Bielsk Podlaski w rejonie doliny rzeki Białej. Konieczne jest określenie w powstających na tym terenie planach miejscowych strefy wolnej od zabudowy mieszkaniowej ze względu na uciążliwości powodowane takim sąsiedztwem.

W obszarze Północ występują też obszary niezabudowane w skład, których wchodzi:

6) **Zieleń nieurządzona** - stanowiąca łąki, pastwiska i nieużytki w dolinie rzeki Białej. Tereny te wykorzystywane są, jako ogrody przydomowe, uzupełniające zabudowę mieszkaniową jednorodziną i występują wzdłuż ulic: Miodowej i Widowskiej. Proces przejęcia i włączenia dolin rzecznych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną jest zdecydowanie mniejszy niż na obszarze śródmieścia;

7) **Cmentarz** – w rejonie ul. Mickiewicza.

- 8) **Ogród działkowy** – Rodzinny Ogród Działkowy - zlokalizowany w rejonie ul. Wschodniej;
- 9) **Tereny rolne** – grunty orne i użytki zielone, które stanowią znaczną część obszaru północnego i nadal są wykorzystywane rolniczo. Z dokonanej analizy wydanych decyzji o warunków zabudowy na tereny rolnicze, wynika, iż na przestrzeni lat następowały przekształcenia i postępująca urbanizacja tych terenów. Proces ten przebiegał jednak chaotycznie i przypadkowo. Parcelacja następowała głównie w oparciu o układ własnościowy, jako kontynuacja zabudowy mieszkaniowej na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Konieczne jest uporządkowanie takiego procesu poprzez sporządzanie dla tych terenach planów miejscowych, które będą chroniły grunty rolne o wysokich klasach bonitacyjnych i określały sposób kontynuacji zabudowy, wyznaczając spójny układ drogowy i możliwości doprowadzenia do tych obszarów infrastruktury technicznej.

WNIOSKI:

- Położenie terenu na skrzyżowaniu ważnych arterii komunikacyjnych przekłada się na atrakcyjność lokalizacji w tym rejonie terenów usługowo-przemysłowych.
- Zakładane wyprowadzenie tranzytowego ruchu z miasta nie obniży atrakcyjności tych terenów, a jedynie obniży uciążliwości spowodowane ruchem, szczególnie w stosunku do otaczającej zabudowy mieszkaniowej.
- Część terenu stanowiącego duży kompleks terenów o funkcji przemysłowo-usługowej w rejonie ul. Piłsudskiego posiada obowiązujący plan miejscowy.
- Zachodnie tereny jednostki strukturalnej posiadają duży potencjał rozwoju w rejonie planowanej obwodnicy Bielska Podlaskiego.
- Należy ograniczyć powstawanie przypadkowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szczególnie w rejonie północnym, ponieważ zjawisko to uniemożliwi rozwój zwartej i uporządkowanej zabudowy.
- Teren posiada duże braki w zakresie ogólnodostępnych terenów m.in. zieleni publicznej (skwery, place) a także urządzeń sportu i rekreacji.
- Niektóre rejonu nie posiadają pełnej infrastruktury technicznej.

3 –WSCHÓD:

Obszar położony pomiędzy granicą administracyjną miasta Bielsk Podlaski, ulicą Widowską, doliną rzeki Białej i taranami kolejowymi.

Główny ciąg komunikacyjny na tym terenie to ul. Kleszczelowska stanowiąca fragment drogi krajowej nr 66 w kierunku Połowiec oraz ul. Białowieska stanowiąca drogę wojewódzką Nr 689 w kierunku Hajnówki. Wiodące zainwestowanie na tym obszarze stanowi zabudowa mieszkaniowa ekstensywna z niewielką ilością zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. W strukturze przestrzennej tej części miasta wyróżnić też można zespół przemysłowy w rejonie ul. Kleszczelowskiej, a także duży teren usług w rejonie ul. Białowieskiej i Kleszczelowskiej. W rejonie skrzyżowania ul. Kleszczelowskiej i Białowieskiej znajduje się jedyny na terenie miasta szpital.

Charakterystyka poszczególnych rodzajów zabudowy, w obszarze Wschód:

- 1) **Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna**, stanowi niewielki kompleks zabudowy intensywnej w rejonie ul. Białowieskiej (były PGR) o uporządkowanym i spójnym charakterze. Wysokości zabudowy do 5-ciu kondygnacji. Istniejące budynki pochodzą z

różnych okresów od realizacji z „wielkiej płyty” po współczesną architekturę. W rejonie zabudowy zostały zrealizowane duże kompleksy wolnostojących garaży, służące mieszkańcom tego osiedla. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obowiązującym w rejonie ul. Maszynowej i Pogodnej przewidziano możliwość powiększenia terenu zabudowy mieszkaniowej intensywniej, jako kontynuację tej funkcji w kierunku północnym.

- 2) **Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna** stanowi funkcję dominującą na tym obszarze. Występuje różnorodności form zespołów zabudowy mieszkaniowej od wiejskiej drewnianej, poprzez kwartały zabudowy z lat 80-tych po współczesne realizacje.

Wyróżnić można się trzy obszary zabudowy mieszkaniowej:

- a) zespół zabudowy ekstensywnej o dużym stopniu zainwestowania, zrealizowany głównie w oparciu o obowiązujące niegdyś szczegółowe plany miejscowe. Obszar ten cechuje się uporządkowanym charakterem przestrzeni, opartej na spójnym układzie komunikacyjnym. Tereny takiej zabudowy zlokalizowane są w rejonie ulic Kleszczelowskiej, Kwiatowej i Kasztanowej.
- b) zabudowa w rejonie ulic: Dubicze, Traugutta i Batorego, charakteryzująca się spójnym charakterem, o znacznie mniejszym stopniu zainwestowania. Powierzchnie działek są znacznie większe. Obiekty budowlane znajdują się bardzo różnym stanie technicznym. Obszar ten styka się też częściowo z doliną rzeki Białej, nierzadko uszczuplając ten obszar poprzez zabudowę budynkami towarzyszącymi funkcji mieszkaniowej.
- c) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna powstająca w rejonie ulic: Białowieskiej, Chmielnej i Warzywnej, gdzie realizacje są najbardziej współczesne i dokonywane w oparciu o obowiązujące obecnie plany miejscowe. Prawo miejscowe ułatwia realizację całego osiedla w sposób spójny i daje możliwość rezerwowania terenów pod układ komunikacyjny oraz usługi osiedlowe.

- 3) **Zabudowa usługowa**, występuje w bardzo niewielkim zakresie, a co za tym idzie występuje ich słaba dostępność, szczególnie z zakresu oświaty. Ważniejszymi obiektami na tym terenie są:

- a) administracja publiczna:
  - Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna przy ul. Białowieskiej,
  - Nadleśnictwo Bielsk Podlaski Studziwody,
- b) szkolnictwo: Zespół Szkół Nr 4 im. Ziemi Polskiej przy ul. Hołowieskiej,
- c) opieka zdrowotna:
  - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim
  - Zakład Opiekuńczo – Leczniczy przy ul. Kleszczelowskiej,
- d) obiekty sakralne:
  - - Kościół Najświętszej Opatrzności Bożej, ul. Wrzosowa,
  - - Cerkiew Zmartwychwstania Pańskiego Woskresieńska, ul. Traugutta
  - - Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów,

- 4) **Zabudowa produkcyjna** zlokalizowana jest w rejonie ul. Białowieskiej i Technicznej oraz ul. Kleszczelowskiej. Rezerwy terenu do dalszego rozwoju zakładów produkcyjno-usługowych zostały zapewnione poprzez obowiązujące na tych obszarach plany miejscowe. Obszar ten zostały wyznaczone na bardzo dobrze skomunikowanych terenach, przy głównych ciągach komunikacyjnych, co ma ogromne znaczenie przy tego typu

prowadzonej działalności.

W obszarze Wschód występują też obszary niezabudowane w skład, których wchodzi:

- 5) **Tereny rolne** – grunty orne i użytki zielone położone głównie w rejonach ul. Widowskiej i pomiędzy ul. Orleańską a Kleszczelowską.
- 6) **Cmentarz:** cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej zlokalizowany przy ul. Białowieskiej.
- 7) **Teren lasów** – niewielki kompleks w rejonie ul. Technicznej.

WNIOSKI:

- Na terenie jednostki brak jest lokalnych osiedlowych centrów usługowych, obsługujących zabudowę mieszkaniową.
- Rozwój zabudowy następuje w oparciu o obowiązujące plany miejscowe, korzystnie wpływając na strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta.
- Występuje tu największa powierzchnia terenu objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Obszar posiada duże rezerwy pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, szczególnie w rejonie Chmielnej i Warzywnej.
- Występuje konieczność sporządzenia planu miejscowego na terenach sąsiadujących z oczyszczalnią ścieków, który ograniczy wprowadzanie zabudowy mieszkaniowej na tym obszarze.
- Należy dążyć do ograniczania lokalizacji zabudowy mieszkaniowej na terenach południowo-wschodnich jednostki przy granicy administracyjnej gminy.

4 –ZACHÓD:

Obszar położony pomiędzy zachodnią granicą administracyjną miasta Bielsk Podlaski, a taranami kolejowymi. Tereny kolejowe oddzielają cały obszar strukturalny zachód od reszty miasta.

Główne ciągi komunikacyjne na tym terenie to ul. Brańska, stanowiąca fragment drogi krajowej nr 66, w kierunku Zambrowa oraz ul. Wojska Polskiego - droga krajowa Nr 19, w kierunku Rzeszowa. Układ tych ulic rozchodzi się promieniście od przejazdu kolejowego. Na obszarze dominuje zabudowa mieszkaniowa ekstensywna z kilkoma pojedynczymi realizacjami zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Istotnym elementem struktury przestrzennej tej części miasta są dwie doliny rzek: Białej oraz Lubki. Wyróżnić na tym terenie też można zespół przemysłowy w rejonie ulic Wojska Polskiego, Brańskiej i Wysockiego.

Charakterystyka poszczególnych rodzajów zabudowy, w obszarze Zachód:

- 1) **Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna** występuje tu w nielicznych, pojedynczych realizacjach w rejonie ulicy Jana Pawła II (II kondygnacje), ulicy Sportowej (IV-V kondygnacji) i ul. Dubieżyńskiej (II kondygnacje). Obiekty budowane realizowane w większości, jako mieszkania zakładowe tzn. element funkcjonujący i współistniejący z zabudową produkcyjno-usługową.
- 2) **Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna** stanowi największy udział procentowy w

powierzchni terenów zainwestowanych na tym obszarze. Możemy wyróżnić trzy największe kompleksy zabudowy ekstensywnej:

- a) w rejonie ulic: Dubieżyńskiej i Strzelniczej o dużym stopniu zainwestowania, realizowana w oparciu o plany miejscowe i kompleksowe podziały geodezyjne przeprowadzane przez miasto. Największa część terenu to zabudowa powojenna, która cechuje się łaodem przestrzennym i spójnym układem komunikacyjnym,
- b) w rejonie ulic: Studziwody i Wiejskiej to zabudowa cechująca się mniejszym stopniem zainwestowania i z pozostałościami zabudowy zagrodowej,
- c) w rejonie ulicy 11 Listopada zabudowa o zróżnicowanej strukturze, z dużym udziałem zabudowy zagrodowej. Występuje większa powierzchnia działek niż w innych kwartałach. Wyraźnie dostrzegalny na tym obszarze proces zabudowy i uszczuplania doliny rzeki Lubki prowadzony po obu jej stronach, a także następujące zmiany ukształtowania terenów doliny poprzez nasypywanie ziemi.

Na całym obszarze zachodnim trwa też proces lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. Lokalizacja takich obiektów jest jednak chaotyczna, niespójna z istniejącą zabudową i oparta głównie na uwarunkowaniach własnościowych.

3) **Zabudowa usługowa** stanowi niewielki ułamek całej zabudowy, przez co funkcja usługowa jest słabo dostępna, szczególnie widać to na przykładzie oświaty. Ważniejszymi obiektami na tym terenie są:

- a) **szkolnictwo:**
  - Zespół Szkół im. Jana Pawła II przy ul. Wojska Polskiego,
  - szkoła przy ul. W. Wysockiego,
- b) **obiekty sakralne:**
  - Kościół Miłosierdzia Bożego,
  - Cerkiew cmentarna pw. św. Trójcy,
  - Kościół Zborów Chrystusowych,
- c) **kultura:**
  - Kreatywne centrum kultury ul. Studziwodzka,
  - Prywatne Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach;

4) **Zabudowa produkcyjna**, w tym składy, bazy i magazyny, a także produkcja wzbogacona o usługi i handel jest rozproszona na całym obszarze zachodnim. Zabudowa ta nie tworzy jednak zwartych kompleksów, a jej forma jest różnorodna. Elementami konfliktowymi dla tego rodzaju funkcji jest bezpośrednie sąsiedztwo terenów mieszkaniowych oraz brak warunków terenowych na rozwój tejże zabudowy. Obszar tej jednostki strukturalnej zajmują przedsiębiorstwa o różnych profilach działalności w tym z branży spożywczej i budowlanej (Netter, Danwood).

Negatywnym zjawiskiem związanym z terenami przemysłowymi jest urbanizacja terenów doliny rzeki Lubki. Występuje tu podnoszenie rzędnej terenu doliny poprzez nawożenie dużych ilości ziemi i zagospodarowanie ich, aż do samego koryta rzeki. Zjawisko to jest efektem braku planów miejscowych, które określałyby w sposób szczegółowy minimalną odległość zabudowy od doliny rzeki. Tym bardziej, że istnieją rezerwy wolnych terenów przy zakładach produkcyjnych przy ul. Brańskiej w kierunku wschód-zachód, nie ma, więc przeciwwskazań by ograniczyć ekspansję tych zakładów w kierunku rzeki. Wskazane jest, więc sporządzenie planu wyznaczającego tereny doliny rzeki Lubki i ograniczającego jej zabudowę.

5) **Zabudowa z zakresu infrastruktury technicznej:**

- przedsiębiorstwo komunalne przy ul. Studziwodzkiej.

- 6) **Teren zamknięty** - Resortu Obrony Narodowej położony na działce nr 566/11 w obrębie 03 Bielsk Podlaski, przy ul. Dubiażyńskiej 2.

W obszarze Zachód występują też obszary niezabudowane w skład, których wchodzi:

- 7) **Zieleń nieurządzona** - stanowiąca łąki, pastwiska i nieużytki w dolinie rzeki Białej i Lubki. Obszar doliny rzeki tworzy układ powiązań przyrodniczych o znaczeniu lokalnym i regionalnym oraz funkcjach ekologicznych, bioklimatycznych, krajobrazowych, gospodarczych i rekreacyjnych. Teren powinien być stopniowo przekształcany (przynajmniej częściowo) w tereny miejskiej zielni urządzonej i miejsca rekreacji.
- a) Dolina rzeki Białej – jest w całości objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wprowadzającym zakaz zabudowy na tym obszarze. Część terenu jest też objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który przeznaczają tereny rolne pod lokalizację zbiornika retencyjnego w Studziwodach. Plany miejscowe w sposób jednoznaczny ograniczają ekspansję zabudowy na tym terenie i są najlepszym narzędziem do zabezpieczania obszarów wolnych od zabudowy.
  - b) Dolina rzeki Lubki (dopływ rzeki Białej) – Trwa proces przejęcia i włączenia doliny pod zabudowę mieszkaniową oraz usługowo-przemysłową. Jest to negatywne zjawisko na tym obszarze. Zabudowa w niektórych miejscach zbliża się aż do samej rzeki. Część terenów mieszkaniowych wykorzystuje te tereny pod ogrody przydomowe i taka forma wykorzystania doliny jest dopuszczalna i przy zachowaniu ukształtowania doliny, nie powinna wpływać negatywnie na te tereny. Przynajmniej fragment terenów w dolinie rzeki powinien być przewidziany, jako miejsce rekreacji dla mieszkańców osiedla. Jediną możliwością zahamowania procesu zabudowy doliny i wyznaczenia terenów ogólnodostępnych wykorzystywanych pod sport i rekreację jest opracowanie planu miejscowego (tak jak to miało miejsce przy dolinie rzeki Białej).
- 8) **Tereny rolne** – grunty orne i użytki zielone, zlokalizowane w części zachodnio-południowej przy granicy administracyjnej miasta, stanowią duży udział procentowy w ogólnej powierzchni tego obszaru. Na tych terenach występuje parcelacja terenów rolnych, głównie z przeznaczeniem pod funkcje mieszkaniowe i w oparciu o układ własnościowy. Takie działania mają charakter przypadkowy. Konieczne jest etapowanie takich procesów poprzez sporządzanie na tych terenach planów miejscowych, które będą chroniły grunty rolne o wysokich klasach bonitacyjnych. Jednocześnie w planach można też wyznaczać lokalizację zabudowy, jako kontynuację już istniejącej, określając przy tym spójny układ drogowy i możliwość doprowadzenia do tych obszarów infrastruktury technicznej. Ponadto, w związku z planowanym przebiegiem przez te tereny rolne fragmentu drogi Nr 66 (połączenie z drogą krajową Nr 19), spodziewane są duże zmiany w strukturze przestrzennej miasta w tym rejonie.
- 9) **Cmentarze:**
- a) zespół cmentarny położony przy ul. Wojska Polskiego i Dubiażyńskiej (cmentarze rzymsko-katolicki i prawosławny wraz z cerkwią i kaplicą),
  - b) cmentarze komunalne położone są przy ul. Dubiażyńskiej i Wojska Polskiego,
  - c) cmentarz z czasów I wojny światowej, miejsce pochówku żołnierzy, leżący u zbiegu ulic Studziwodzkiej i Wiejskiej,
  - d) cmentarz żydowski przy drodze do Brańska.

10) **Ogród działkowy** – Rodzinny Ogród Działkowy przy ul. Wojska Polskiego.

11) **Tereny lasów**, gdzie główny kompleks leśny na terenie miasta znajduje się przy samej granicy administracyjnej w południowej części obszaru. Udział lasów jest znikomy w ogólnej powierzchni całego miasta. Tereny lasów stanowią w większości własność prywatną.

WNIOSKI:

- Zakładane wyprowadzenie tranzytowego ruchu z miasta, może przeobrazić ten cały obszar i obniżyć uciążliwości spowodowane ruchem szczególnie w stosunku do otaczającej zabudowy mieszkaniowej.
- Sporządzenie planów miejscowych w rejonie nowego układu komunikacyjnego, korzystnie wpłynie na przekształcanie terenów rolnych i na strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta.
- Ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej na terenach południowo-zachodnich (w rejonie nowego układu drogowego) na rzecz zabudowy produkcyjno-usługowej.
- Zatrzymanie ekspansji zabudowy na terenach doliny rzeki Lubki.
- Zapobieganie lokalizacji rozproszonej zabudowy mieszkaniowej na rzecz dogęszczania i lokalizacji w już istniejących terenach mieszkaniowych.
- Ochrona terenów leśnych.

1.2.2. Struktura transportowa

System istniejącej infrastruktury transportowej jest bardzo ważnym elementem funkcjonowania i rozwoju miasta, w którego skład wchodzi: system drogowy, linia kolejowa, komunikacja zbiorowa, parkingi i drogi rowerowe.

1.2.2.1. Drogi

a) droga krajowe Nr 19 i Nr 66 prowadząca ruch docelowy do miasta, a także ruch tranzytowy i międzynarodowy do przejść granicznych z Białorusią i Litwą. Drogi krajowe w ruchu miejskim stanowią duże utrudnienia i tworzą bariery w strukturze miasta. Szczególne uciążliwości dotyczą drogi Nr 19, której natężenie ruchu nie spełnia normatywnych wymogów swobody ruchu. Droga Nr 66 ma duże rezerwy przepustowości.

b) droga wojewódzka Nr 689 o nawierzchni twardej ulepszonej, posiadająca duże rezerwy przepustowości,

c) drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej (stanowią 76%) i gruntowej (24%).

WNIOSKI:

- Odcinki dróg krajowych „przecinają” miasto, zakłócając i blokując powiązania wewnętrzne. Należy przyjąć zasadę wykluczenia powiązań tranzytowych na rzecz poprawy powiązań lokalnych. Docelowo drogi krajowe te mają zostać zastąpione obwodnicą zlokalizowaną poza granicami miasta (droga Nr 19) i na terenie południowej części miasta – poza obszarem zabudowanym (droga Nr 66). Ma to na celu wyprowadzenie ruchu tranzytowego – zewnętrznego z miasta, zmniejszenie korków i umożliwienie sprawnego dojazdu do terenów inwestycyjnych. Działanie to poprawi przepustowość dróg i płynność ruchu, a także poziom bezpieczeństwa kierowców i mieszkańców. Obwodnica skróci również czas przejazdu na trasach i ograniczy poziom hałasu. Podniesie to, jakość życia mieszkańców, ponieważ to ruch lokalny, a przede

wszystkim pieszy tworzy strukturę miasta, jako takiego i pozwala mu prawidłowo funkcjonować i się rozwijać.

- Na funkcjonalność obsługi transportowej miasta ujemny wpływ mają drogi gruntowe oraz zły stan nawierzchni bitumicznych (13%) tych dróg.

1.2.2.2. Kolej

Linia kolejowa nr 32, jednotorowa - relacji Białystok – Bielsk Podlaski - Czeremcha – Granica Państwa. Linia znajduje się w złym stanie technicznym i w małym stopniu jest wykorzystywana do przewozów pasażerskich i towarowych. Obszar miasta jest przecięty przez tereny kolejowe niemal na pół, tworząc element blokujący naturalne możliwości połączenia terenów wschodnich i zachodnich miasta.

Wszystkie inwestycje lokalizowane w sąsiedztwie terenów kolejowych winny bezwzględnie spełniać wymogi odpowiednich ustaw i rozporządzeń. W świetle ww. przepisów, w odniesieniu do terenów kolejowych, na etapie sporządzania planów należy określić granice stref ochronnych tych terenów. W strefach ochronnych ustala się ograniczenia w zagospodarowaniu i korzystaniu z tych terenów.

WNIOSKI:

Należy dążyć do zapewnienia większej ilości powiązań przez tereny kolejowe pomiędzy wschodnią i zachodnią częścią miasta szczególnie z uwagi na nieduży znaczenie tej linii w transporcie.

1.2.2.3. Komunikacja zbiorowa

- a) miejska - komunalna, zapewnia obsługę większości obszarów miasta,
- b) autobusowa zamiejska, obsługiwana jest przez przedsiębiorstwa, które zapewniają połączenia miasta z innymi miastami regionu i województwa oraz gminami ościennymi.

WNIOSKI:

Założenie odległości 500 m jako dostępności do przystanku autobusowego komunikacji zbiorowej miejskiej.

1.2.2.4. Parkingi

Ilość miejsc parkingowych na terenie miasta, w szczególności w centrum miasta, jest, niewystarczająca i nie spełnia potrzeb mieszkańców i podróżnych. Ze względu na dynamiczny wzrost ilości pojazdów oraz brak rezerw terenowych w centrum miasta nie ma możliwości zaspokojenia wszystkich potrzeb parkingowych w poziomie terenu. Sprawa ta powinna być przedmiotem szczegółowych analiz i badań oraz systemowych rozwiązań.

1.2.2.5. Drogi rowerowe

Istnieją fragmentarycznie w strukturze miasta i nie zapewniają obsługi rowerowej dużej części obszaru miejskiego.

1.2.2.6. Stacje paliw

Istniejące stacje paliw zlokalizowane są w różnych częściach miasta i stwarzają duże rezerwy w obsłudze zmotoryzowanych.

1.3. Dotychczasowe uzbrojenie terenu

Istniejące uzbrojenie terenu to opisane poniżej systemy kanalizacji, wody, elektroenergetyki, ciepła i gazu, stanowiące ważny element w zagospodarowaniu przestrzennym miasta. Często dostęp do uzbrojenia przesądza o możliwościach czy trudnościach rozwoju poszczególnych obszarów miasta.

1.3.1. System elektroenergetyczny

Sukcesywnie rozbudowywany i modernizowany spełnia wymagania i potrzeby odbiorców. Istnieje potrzeba dalszej rozbudowy i modernizacji, stosownej do zapotrzebowania w poszczególnych okresach rozwoju. Wyznaczona w studium i mpzp lokalizacja stacji RPZ II 110/SN kV wraz z wyjściami liniowymi WN i SN gwarantuje zwiększenie ilości i poprawę jakości dostarczanej energii w szczególności w zachodniej części miasta.

1.3.2. System gazowniczy

Zakładana w poprzednim okresie budowa sieci gazowej w mieście nie została zrealizowana. Obecnie zmienia się koncepcja zasilania odbiorców miasta Bielsk Podlaski w gaz ziemny. Rezygnuje się z budowy gazociągu w/c Wyszki – Bielsk Podlaski – Hajnówka wraz z 2-ma stacjami redukcyjno -pomiarowymi I st. Przewiduje się natomiast zasilanie w gaz ziemny miasta -gazociągiem podwyższonego ciśnienia ze stacji Wyszki.

1.3.5. Ciepłownictwo

Zmiany, które zaszyły w analizowanym okresie w ciepłownictwie miasta (modernizacja zcentralizowanej sieci ciepłowniczej wysokoparametrowej) dają poprawę warunków zasilania obecnych odbiorców oraz możliwości rozbudowy systemu i sprostania zapotrzebowaniu nowych. Modernizacji i przebudowy wymagają jeszcze sieci niskoparametrowe. Zmiany wymaga również zastosowanie na większą skalę ekologicznych paliw w indywidualnych źródłach ciepła na terenie miasta. Budowa odnawialnych źródeł energii (np. pompy ciepła, baterie słoneczne itp.) i budowa systemu gazowniczego w mieście może pomóc w podniesieniu standardu życia mieszkańcom oraz w poprawie stanu środowiska.

1.3.6. Telekomunikacja

Istniejący system telekomunikacyjny (telefonia przewodowa i bezprzewodowa) w mieście zaspokajają potrzeby mieszkańców. Rozbudowa obecnych systemów pozwoli na świadczenie usług nowym odbiorcom i rozszerzy ofertę istniejących.

WNIOSKI:

W wyniku przemian społeczno-gospodarczych (starzenie się społeczeństwa, nie osiągnięcie prognozowanych w obowiązującym studium wskaźników przyrostu naturalnego, wejścia w struktury unijne i skuteczne pozyskiwanie dotacji na określone cele, nowe inwestycje w sektorze prywatnym i publicznym) oraz zmian legislacyjnych (zmiana ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym na ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w dniu 27 marca 2003 r.) powyższe studium wymaga uaktualnienia i wprowadzenia niezbędnych zmian dostosowanych do obecnych uwarunkowań i potrzeb.

Wnioski formułowane na etapie uwarunkowań i odnoszące się do stanu istniejącego znajdują swoje odzwierciedlenie w zakładanych kierunkach rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta Bielsk Podlaski.

Tereny zabudowane

Tereny zurbanizowane i zabudowane stanowią 33% miasta, w większości dobrze skomunikowane. Tereny zabudowane powstawały w większości w oparciu o obowiązujące plany miejscowe i wpłynęło to korzystnie na strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta. Tereny istniejącej zabudowy usługowo-produkcyjnej położone są przy głównych trasach komunikacyjnych i stanowią ciągle atrakcyjne tereny inwestycyjne. Na terenach zabudowanych, oprócz dogęszczania istniejącej zabudowy, istnieje też możliwość przekształceń zdegradowanych terenów na nowe funkcje wpisujące się w zabudowę sąsiednią.

Tereny inwestycyjne

Jako tereny inwestycyjne należy wykorzystywać przede wszystkim niezabudowane parcele w zainwestowanej części miasta, tak by dogęszczać zabudowę w mieście i wykorzystać istniejącą infrastrukturę oraz dostępność komunikacyjną.

Obszary możliwe do wykorzystania pod inwestycje o dużej skali to przede wszystkim grunty położone przy ciągach dróg krajowych i wojewódzkich oraz w rejonach planowanych dróg. Tereny rozwojowe poszczególnych struktur powinny stanowić również tereny rolnicze bezpośrednio przyległe do terenów zabudowanych. W ich odpowiednim przygotowaniu duże znaczenie, oprócz odpowiedniego uzbrojenia, mają zapisy planów miejscowych, które zapobiegą chaotycznej zabudowie, zarówno pod względem formy jak i funkcji, nawiązując jednocześnie do sąsiedniego zagospodarowania oraz potrzeb miasta.

Tereny niezabudowane:

Należy chronić zwarte kompleksy gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych. Na terenach rolnych należy ograniczać zabudowę, wprowadzając ją tylko w uzasadnionych przypadkach i w sąsiedztwie już istniejących terenów zabudowanych.

Obecnie zabudowa kubaturowa wchodzi zbyt agresywnie w system przyrodniczy miasta, a w szczególności w ekosystem dolin rzek Białej i Lubki. Różnorodność biologiczna tworzona przez powyższe tereny świadczy o wysokim potencjale biologicznym. Wprowadzanie obiektów kubaturowych powinno być ograniczone do funkcji bezpośrednio związanych z wiodącym przeznaczeniem terenu. Należy ograniczać też gabaryty oraz dążyć do harmonijnego wpisania takiej zabudowy w otaczający krajobraz.

Wartością podlegającą podobnej ochronie jest zieleń urządzona i naturalna w obrębie terenów zainwestowanych. Natomiast najważniejszym elementem w kształtowaniu krajobrazu jest zachowanie charakteru dolin rzecznych, z dopuszczeniem urządzonej zieleni parkowej, małej retencji i urządzeń sportowo – rekreacyjnych, z zakazem zabudowy kubaturowej. Sytuowanie zabudowy wzdłuż dolin rzecznych powinno się odbywać w sposób umożliwiający wykorzystanie malowniczej panoramy. Dolina rzek jest też elementem spajającym miasto, wymaga jedynie lepszego skomunikowania poprzez kładki, mostki itp., Należy podkreślić, że miastu udało się ochronić część potencjału rzeki Białej poprzez wprowadzenia odpowiednich zapisów w obowiązującym planie miejscowym. Zatrzymało to dynamiczne procesy zabudowywania doliny rzecznej. Kolejnym etapem jest objęcie planem miejscowym doliny rzeki Lubki, a także wykorzystanie potencjału rzeki, jako przestrzeni otwartej w krajobrazie miasta.

Lasy stanowią podstawowy element w strukturze przyrodniczej miasta i w powiązaniu z ciągami ekologicznymi dolin rzecznych, łąk i zadrzewień powinny zachowywać układ ciągłości przestrzeni przyrodniczej. Należy chronić tereny lasów, a jednocześnie dopuścić udostępnianie i przystosowanie obu kompleksów leśnych w południowej części miasta dla potrzeb rekreacyjnych.

Wszystkie ww. struktury tworzą system przyrodniczy miasta, a ich zachowanie w formie określonych ustaleń planów pozwoli utrzymać jego trwałość i ciągłość przestrzenną. Zapewni to utrzymanie różnorodności biologicznej oraz sprawne funkcjonowanie całego systemu przyrodniczego miasta w powiązaniu z systemem gminy, powiatu i województwa. Pozwoli również na złagodzenie konfliktów przestrzennych i wykorzystanie szans tych obszarów.

Infrastruktura:

Istnieje potrzeba dalszej rozbudowy i przebudowy systemów infrastruktury technicznej dająca poprawę warunków i możliwość dostępu stosownie do zapotrzebowania w poszczególnych obszarach miasta.

Rozdział II

Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

W potocznym rozumieniu ład przestrzenny to sposób ukształtowania przestrzeni, który tworzy harmonijną całość.

Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym pod pojęciem „ładu przestrzennego” należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Ład przestrzenny, jako jeden z podstawowych elementów zrównoważonego rozwoju kształtuje warunki życia i ma znaczenie dla funkcjonowania gospodarki, a co za tym idzie wiąże się z szansami rozwoju.

W zagospodarowaniu przestrzennym ład przestrzenny oznacza uporządkowanie i harmonię pomiędzy różnymi elementami składowymi przestrzeni i funkcjami struktury przestrzennej, stanowiąc kryterium oceny, jakości zmian zagospodarowania w odniesieniu do sprawności procesów społeczno-gospodarczych i jakości życia. Do takiej definicji odwołuje się Krajowa Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, która jest dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju.

Koncepcja krajowa przyjęła, iż główne skutki braku odpowiedniej polityki przestrzennej to:

- problemy (patologie) społeczne spowodowane segregacją społeczną (osiedla o niski poziomie bezpieczeństwa, powierzchni zielonych i rekreacyjnych ogólnodostępnych oraz dostępności usług), które przyczyniają się do podwyższenia kosztów związanych z likwidowaniem negatywnych skutków społecznych,
- niebezpieczeństwo spowodowane osiedlaniem się lub prowadzeniem działalności na terenach zalewowych,
- zagrożenia związane z komunikacją (wysoki wskaźnik wypadków samochodowych),
- suburbanizacja powodująca wzrost wydatków na infrastrukturę, wydłużająca czas dojazdu do głównych ośrodków (praca, usługi i handel, oświata, służba zdrowia) oraz niską efektywność ekonomiczną,
- mała atrakcyjność dla inwestorów zagranicznych i wykwalifikowanych kadr decydujących,
- współczesny rozwój.

Brak ładu przestrzennego na poziomie lokalnym objawia się przede wszystkim poprzez:

- niską jakość przestrzeni publicznej,
- chaos w formach zabudowy i architekturze zespołów urbanistycznych,
- presja na tereny otwarte,
- destrukcja systemów ekologicznych miast,
- braki w wyposażeniu w infrastrukturę techniczną i społeczną, nie nadążającą za rozwojem zabudowy mieszkaniowej.

Do tego zbioru można też dodać negatywny wpływ reklamy na odbiór przestrzeni, jako zakomponowanej całości oraz czynnik ekonomiczny silnie determinujący jakość, nowopowstającej zabudowy (np.: budowa wysokich obiektów, o dużej powierzchni użytkowej,

które lokalizowane są w otoczeniu niższej i mniej zintensyfikowanej zabudowy, niski standard wykończenia, brak urządzonych przestrzeni wspólnych itp.).

Odnosząc powyższe kryteria do sytuacji Bielska Podlaskiego można wyróżnić następujące elementy mające negatywny wpływ i zakłócające ład przestrzenny:

- miasto rozdzielone przez główny układ komunikacyjny (droga krajowa Nr 19 i tory kolejowe); brak jest obwodnicy oraz sprawnej komunikacji pieszej i kołowej nad torowiskami pomiędzy rozdzielonymi częściami miasta,
- przemieszanie funkcji, które się wykluczają (przemysł/produkcja i mieszkalnictwo),
- ingerowanie zabudowy w system dolin rzecznych, terenów zalewowych (procesy powstrzymane zapisami planu miejscowego),
- brak przestrzeni wspólnych (rekreacyjnych, sportowych) integrujących mieszkańców,
- niedoinwestowanie w tereny zielone i niski poziom ich przekształceń na tereny ogólnodostępnej zieleni urządzonej,
- niedoinwestowanie terenów i obiektów związanych z rekreacją i sportem,
- ograniczony zakres usług centrotwórczych jak na ośrodek o znaczeniu ponadlokalnym (brak kina, powierzchni wystawienniczych, teatru itp.),
- komunikacja wymagająca uzupełnień i modernizacji (drogi, parkingi, przystanki, dworce),
- dysproporcje między gabarytami zabudowy,
- brak odpowiednich zapisów prowadzących do zachowania i poprawy stanu dziedzictwa kulturowego miasta.

Korzystnymi zjawiskami mającymi pozytywny wpływ na budowanie ładu przestrzennego w Bielsku Podlaskim są:

- inwestycje miejskie służące: poprawie jakości komunikacji (modernizacja dróg oraz parkingów, budowa dróg rowerowych), podniesieniu standardów oraz poprawy wizerunku obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkaniowych (modernizacje), dbałość o zabytki (dofinansowania),
- tereny zielone nie zdegradowane, o dużym potencjale przyrodolecznym i wypoczynkowym (doliny rzek, lasy),
- dobrze rozwinięta i sprawna komunikacja miejska,
- działania zmierzające do wykreowania nowych i poprawy już istniejących ogólnodostępnych przestrzeni miejskich (parki, tereny rekreacyjne, place zabaw, miejsca wypoczynku dla osób starszych),
- podnoszenie jakości infrastruktury sportowej (budowa pływalni miejskiej, boiska „orlik”, dróg rowerowych),
- działania prowadzące do wzmocnienia wizerunku Bielska Podlaskiego, jako miasta wielu kultur i wyznań (studium ikonograficzne, zespoły pieśni i tańca, wydarzenia kulturalne).

WNIOSKI:

W celu przywrócenia ładu przestrzennego, wskazane jest w pierwszej kolejności wyeliminowanie elementów lub działań negatywnie wpływających na ład przestrzenny, tj:

- Dążenie do większej spójności komunikacyjnej odbywającej się w kierunku wschód – zachód, polegające na budowie sprawnej komunikacji pieszej i kołowej, łączącej rozdzielone przez trakty komunikacyjne (droga krajowa Nr 19 i tory kolejowe) północną i południową części miasta.

- Prowadzenie działań mających na celu realizację obwodnicy miejskiej.
- Tworzenie warunków do spójnego, pod względem funkcjonalnym i architektonicznym, kształtowania przestrzeni. Wprowadzanie precyzyjnych zapisów w planach miejscowych, z uwzględnieniem ujednolicenia małej architektury oraz problemów związanych z informacją wizualną (reklamy).
- Wykorzystanie szans, jakie zawarte są w potencjale dolin rzecznych i lasów, na rzecz ich dalszej ochrony przed dewastacją i zabudową. Wykorzystania ich na cele ogólnodostępnych przestrzeni rekreacyjnych (w tym dróg rowerowych) i terenów zieleni urządzonej.
- W miarę możliwości wzbogacanie oferty usług użyteczności publicznej (teatr, kino, obiekty sportowe) o szczególnie centrotwórczym charakterze i ponadlokalnym znaczeniu.
- Dalsze inwestycje polegające na uzupełnieniu i modernizacji komunikacji publicznej (drogi, parkingi, przystanki, dworce).
- Wprowadzanie odpowiednich zapisów oraz kontynuowanie działań na rzecz zachowania i poprawy stanu dziedzictwa kulturowego gminy.

Rozdział III

Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

3.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska

3.1.1. Zasoby środowiska przyrodniczego

O zasobach środowiska przyrodniczego Bielska Podlaskiego decyduje wiele czynników lokalnych oraz uwarunkowań wynikających z położenia geograficznego. Lokalizacja w północno-wschodniej Polsce określa genezę terenu oraz klimat mające wpływ na szatę roślinną, świat zwierzęcy oraz procesy kształtujące rzeźbę terenu. Nie mniej istotne są uwarunkowania lokalne. Rozwój miasta w przeszłości oraz rodzaj i intensywność użytkowania terenu przez mieszkańców są czynnikami modyfikującymi. Wypadkową tych uwarunkowań i procesów jest obecny stan środowiska i jego funkcjonowanie.

Biorąc pod uwagę podział fizyczno-geograficzny Polski oparty na opracowaniu J. Kondrackiego, miasto zlokalizowane jest w mezoregionie Równina Bielska będącego południowo-wschodnią częścią makroregionu Nizina Północnopodlaska, podprovincji Wysoczyzny Podlasko - Białoruskie, prowincji Niż Wschodniobałtycko – Białoruski, oraz megaregionu Niż Wschodnioeuropejski.

Równina Bielska sąsiaduje z Doliną Górnej Narwi, Wysoczyzną Drohiczyńską i Wysoczyzną Wysokomazowiecką, a na Białorusi – z Przedpolesiem Zachodnim. Zajmuje powierzchnię ok. 2800 km², Kraina ta posiada w znacznym stopniu zachowane w stanie naturalnym środowisko przyrodnicze, o wysokich i unikatowych walorach w skali kraju i Europy. Występują tu duże kompleksy naturalnych lasów oraz jeziora i bagienne doliny rzek. Wysoki stopień naturalności wynika również z samej struktury użytkowania gruntów, w której dominują obszary uznane za biologicznie aktywne, tj. łąki, pastwiska, lasy, zadrzewienia, wody i nieużytki bagienne. Ponadto obszar charakteryzuje się stosunkowo czystym powietrzem atmosferycznym i niewielkim zanieczyszczeniem środowiska.

Natomiast obszar powiatu bielskiego jest terenem wybitnie rolniczym. W użytkowaniu terenu przestrzeń rolnicza znacznie przeważa nad lasami, które zajmują mniejsze i zdecydowanie bardziej rozdrobnione powierzchnie niż w sąsiednim powiecie hajnowskim. Jest to związane z bardzo dobrymi warunkami glebowymi sprzyjającymi rozwojowi tej gałęzi gospodarki.

Powiat jednocześnie wyróżnia się niewielkim udziałem obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną, co w dużej mierze związane jest z wysokim stopniem rolniczego przekształcenia środowiska.

3.1.2. Tereny otwarte miasta

Struktura przyrodnicza miasta składa się z rolniczo użytkowanych terenów zlokalizowanych na obrzeżach miasta, terenów zieleni położonych w dolinach rzek i strumieni, niewielkich lasów, terenów zieleni urządzonej (parki, zielen cmentarna, zielen ogródków działkowych) oraz terenów wód powierzchniowych. Tworzą one razem system przyrodniczy, którego głównymi osiami są rzeki i ich doliny, tereny użytkowane rolniczo stanowią pierścień wokół miasta, a pozostałe tereny są elementami uzupełniającymi. Całość pełni biologiczne, klimatyczne i hydrologiczne funkcje wpływające, na jakość życia i komfort mieszkańców.

Kształtowanie tych terenów ma na celu utrzymanie i wzmocnienie ww. funkcji, a przez to utrzymanie właściwych warunków życia.

3.1.3. Charakterystyka obszarów otwartych i zieleni, w tym leśna i rolnicza przestrzeń produkcyjna

1) Lasy

Lasy zajmują ogółem 50,07 ha (stan na 2013 r.), co stanowi zaledwie 1,8% powierzchni miasta. Zdecydowana większość, bo aż 48,6 ha (97%), znajduje się w prywatnym posiadaniu. Lasy publiczne zajmują obszar 1,47 ha, z czego 0,98 ha to lasy Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych (nadzór sprawuje Nadleśnictwo Bielsk), a 0,49 ha to lasy gminne. Struktura własności lasów jest różna od ogólnej struktury charakterystycznej dla województwa podlaskiego, gdzie zaledwie ok. 1/3 stanowią lasy prywatne.

Tereny leśne lokalizowane są w południowej części miasta. Są to lasy o żyznych siedliskach lasu świeżego, lasu mieszanego i lasu wilgotnego. W drzewostanie dominuje dąb, brzoza, olsza i sosna o dużym zróżnicowaniu wiekowym.

Leżący nieopodal rzeki Białej, w dzielnicy Studziwody, teren leśny posiada największą powierzchnię i pełni rolę wypoczynkową. Charakteryzuje się dużą odpornością siedlisk oraz dobrze wykształconą warstwą podrostu i podszytu. Posiada sieć dróg rowerowych i jest jednocześnie miejscem pamięci. Ze względu na duże wartości poznawcze została tam również wytyczona ścieżka dydaktyczna.

Wzdłuż cieków wodnych i rowów melioracyjnych występują kępowo siedliska łąkowe, głównie, jako łągi olchowe i łożowiska. Natomiast w dnach zatorfionych obniżen terenowych o wysokim poziomie wód gruntowych występuje wierzba, leszczyna i czeremcha.

Tereny leśne Bielska Podlaskiego nie spełniają funkcji lasów ochronnych, tj. nie wydano decyzji nadających im taki status. Pomimo tego, obok funkcji gospodarczej, lasy pełnią również rolę wodno- i glebochronną, krajobrazową, oraz ostoję ptactwa i drobnej zwierzyny.

Bardzo niska lesistość i struktura własności sprawiają, że lasy, pomimo niewątpliwie dużej wartości przyrodniczej, pełnią jedynie uzupełniającą rolę w systemie przyrodniczym miasta.

2) Tereny użytków rolnych

Użytki rolne stanowią dominujący rodzaj użytkowania terenu Bielska Podlaskiego i zajmują ok. 65% powierzchni miasta. Wśród nich przeważają grunty orne (73% powierzchni użytków rolnych) i łąki (19%). Mniejsze powierzchnie zajmują pastwiska (6%) i sady (2%).

Zgodnie z art. 5b ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1205 ze zm.) - przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast.

Zdecydowana większość gruntów ornych pozostaje w faktycznym użytkowaniu rolniczym. Jednocześnie zaznacza się stopniowe ubywanie terenów rolnych i przeznaczanie ich pod zabudowę.

Łąki i pastwiska położone w dolinie rzeki Białej stanowią najważniejszy teren pod względem przyrodniczym na terenie miasta. Obok zwartych obszarów leśnych jest to najcenniejszy pod względem bogactwa i zróżnicowania pokrywy roślinnej obszar, który powinien pozostać wolny od zabudowy i tworzyć główny zasób terenów zieleni w mieście.

Warunki glebowe są korzystne dla rolnictwa, a gleby posiadają ogólnie wysokie klasy bonitacyjne. Na terenach wysoczyznowych gleby zaliczane są do V-VI bądź IIb-IVa klasy, natomiast na terenach dolinnych do III i IV kl. użytków zielonych. Strukturę bonitacji gruntów ornych miasta w odniesieniu do powiatu i województwa przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Klasy bonitacyjne gruntów ornych (pow. w ha)						
	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI	VIZ
Województwo Podlaskie	6960	57460	173894	209970	213216	129006	11347
Powiat bielski	737	10137	17849	13480	14053	5716	309
Bielsk Podlaski	21	273	492	244	158	15	0

Tabela nr 5 .Klasy bonitacyjne gruntów ornych; Źródło: Biesiacki A., Kuś J., Ocena obszarów o zróżnicowanej przydatności do produkcji rolnej, Cz.I. IUNG, Puławy 2002.

Tereny użytków rolnych stanowią podstawowe elementy systemu przyrodniczego Bielska Podlaskiego. Łąki i pastwiska dolin rzecznych przecinają miasto z południa na północ oraz ze wschodu do centrum łącząc się ze sobą i jednocześnie z obszarami poza administracyjnymi granicami miasta, tworząc powiązania przyrodnicze o bardzo dużym zasięgu. Mają wpływ na kształtowanie mikroklimatu i pełnią funkcję przewiewową, tym samym podnosząc, jakość życia mieszkańców. Natomiast użytki rolne położone wokół zabudowy miasta, głównie grunty orne, formują czynny biotycznie pierścień. Jednocześnie wpływają na zwartość zabudowy oraz ograniczają „rozlewanie się” miasta i fragmentaryzację przestrzeni.

3) Tereny zieleni urządzonej

Strukturę terenów zieleni urządzonej Bielska Podlaskiego tworzą: parki, parki zabytkowe, skwery i zieleńce, cmentarze, ogrody działkowe, zieleń przyuliczna, zieleń osiedlowa oraz zieleń towarzysząca zabudowie. Udział terenów zieleni w powierzchni miasta jest niewielki i wynosi 0,8%.

a) parki

W Bielsku Podlaskim znajdują się 3 parki spacerowo-wypoczynkowe o łącznej powierzchni 13,78 ha.

W granicach administracyjnych miasta znajduje się zabytkowy park przy dawnym Dworze w Hołowiesku w okolicy ul. Traugutta. Natomiast w położonym centralnie niewielkim parku Królowej Heleny zlokalizowany jest amfiteatr miejski. Kolejny z nich, Park Aleksandra Jagiellończyka króla Polski, leży między rzekami Białą i Lubką. Na jego terenie wznosi się góra zamkowa – sztuczne usypisko o wysokości siedmiu metrów, o obwodzie dolnej części wynoszącym 213 m, a w górnej 124 m. Niegdyś stał tu drewniany zamek z siedzibą władz grodzki i sądowych. Nieopodal góry zamkowej utworzono sztuczny zalew.

b) zieleńce i skwery

Zieleniec (bądź skwer) to małe założenie ogrodowe, występujące w powiązaniu z placem, ulicą, otaczającą zabudowę mieszkalną lub budowlą użyteczności publicznej.

W mieście znajduje się 11 zieleńców. Zajmują łącznie powierzchnię ok. 6,6 ha. Są to obiekty niewielkich rozmiarów i pełnią głównie funkcję dekoracyjną, ale ze względu na ich lokalizację stanowią cenne uzupełnienie systemu zieleni miejskiej. Skwery i zieleńce były tworzone na terenach o intensywnej zabudowie, przy ciągach komunikacyjnych i w centrum miasta, czyli tam gdzie udział powierzchni aktywnej biotycznie był bardzo mały.

Największym z nich jest skwer im. Izabeli Branickiej położony w centrum Bielska. Pełni funkcję estetyczną i wypoczynkową. Zagospodarowany jest typowo ogrodową roślinnością (nasadzenia kwiatów, krzewy i drzewa) oraz posiada niewielką sieć alejek.

c) zieleń osiedlowa, zieleń przyuliczna

Szczególne znaczenie w krajobrazie miejskim mają pasma i skupiska zieleni drzew i krzewów, które łączą tereny zurbanizowane z otaczającymi terenami otwartymi o dużym potencjale biotycznym. Tereny zieleni przyulicznej i towarzyszącej zabudowie pełnią bardzo

ważne funkcje kształtujące warunki życia mieszkańców. Prawidłowo komponowane oddziałują pozytywnie na układ urbanistyczny i zabudowę miasta. Pomagają zachować równowagę pomiędzy elementami środowiska naturalnego i stworzonego przez człowieka.

W Bielsku Podlaskim zieleń osiedlowa zajmuje niewielką powierzchnię wynoszącą 2,3 ha. Jest to związane z jej małymi rozmiarami oraz niewielkim odsetkiem budownictwa wielorodzinnego, któremu często towarzyszy. Nierzadko funkcje zieleni osiedlowej spełnia zieleń ogródków przydomowych. Zlokalizowana jest generalnie poza historycznym centrum miasta.

Zdecydowanie większą powierzchnię zajmuje zieleń uliczna. Pasy zieleni utworzone wzdłuż dróg, ulic i ciągów komunikacyjnych mają łączną powierzchnię 37,65 ha i są powszechne w całym mieście.

d) ogrody działkowe

Ogrody działkowe o stosunkowo dużej powierzchni zlokalizowane są na południu Bielska Podlaskiego w dzielnicy Studziwody (posiadają powierzchnię ok. 26 ha) oraz na północy przy ulicy Wschodniej (ok. 8 ha). Oba kompleksy położone są poza obszarem intensywnej zabudowy.

Ogrody działkowe w Bielsku Podlaskim nie posiadają stref ogólnodostępnej zieleni urządzonej, które mogłyby podnosić estetykę i służyć, jako tereny wypoczynku biernego dla wszystkich mieszkańców miasta. Mimo tego zwiększają odsetek biotycznie czynnej powierzchni miasta i pełnią lokalnie funkcję wodochłonną.

e) zieleń cmentarna

Na terenie miasta utworzono 11 cmentarzy o łącznej powierzchni 14,9 ha.

Dwa z nich wpisane są do rejestru zabytków nieruchomych. Jest to zespół cmentarny położony przy ul. Wojska Polskiego i Słowackiego (cmentarze rzymsko-katolicki i prawosławny wraz z cerkwią i kaplicą) oraz cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej zlokalizowany we wschodniej części miasta przy ul. Białowieskiej. Kolejną nieczynną nekropolią jest cmentarz z czasów I wojny światowej, miejsce pochówku żołnierzy, leżący u zbiegu ulic Studziwodzkiej i Wiejskiej oraz cmentarz żydowski w zachodniej części miasta, przed stacją benzynową przy drodze do Brańska.

Cmentarze komunalne położone są przy ul. Dubiażyńskiej i ul. Mickiewicza. Cmentarz komunalny w rejonie ul. Mickiewicza zostanie rozszerzony w oparciu o plan miejscowy.

Cmentarze z reguły lokalizowane były na lokalnych wywyższeniach terenu w celu zmniejszenia możliwości skażenia wód gruntowych.

3.1.4. Budowa geologiczna i rzeźba terenu

Budowa geologiczna i rzeźba terenu mają dominujący wpływ na układ przestrzenny miasta, jego system przyrodniczy, a także układ sieci hydrograficznej. Decydują o walorach krajobrazowych miasta. Budowa geologiczna rozstrzyga także o ilości i jakości zasobów wód podziemnych oraz o warunkach geologiczno-inżynierskich, mających wpływ na warunki budowlane w poszczególnych częściach miasta.

Ukształtowanie terenu w mieście, tak jak pozostałej części Równiny Bielskiej, jest wynikiem procesów związanych ze zlodowaceniem środkowo-polskim i bałtyckim oraz procesami zachodzącymi w holocen. Teren stanowi lekko pofalowany obszar moreny dennej. Rzeźba terenu nie jest zbyt zróżnicowana, wysokości na terenie miasta wahają się od 135 do 155 m n.p.m.

Najwyraźniejsze obniżenia terenu występują w obrębie doliny rzeki Białej, za co odpowiedzialne są procesy erozji rzecznej. Dolina rzeki tworzy obniżenie terenu przecinające południkowo teren miasta i formuje dwie terasy. Niższa, holoceniśka terasa zalewowa wyniesiona jest 1-2 m nad średni poziom wody w rzece Białej. Posiada płaskie dno o szerokości 200-550 m i wysokości 135-137 m n.p.m. Druga, młodoplejstoceniśka terasa nadzalewowa zajmuje tereny

bardziej oddalone od cieków na wysokości 2-3 m ponad obszar zalewowy. Ma charakter poziomego akumulacyjnego, przechodzącego łagodnie w obszar wysoczyzny i jest słabo widoczna z terenu. W rzeźbie zaznaczają się również obniżenia utworzone przez cieki dopływowe prowadzone kanałami, obecnie okresowo zanikające. Charakteryzują je wysokości względne rzędu 2-3 m i z reguły płaskie dna. Największą z nich formuje lewy dopływ Białej, rzeka Lubka. Jest nieco mniej wyraźna od doliny Białej, łączy się z nią od zachodu. Wokół nich ukształtowały się niewielkie dolinki denudacyjne odprowadzające okresowe wody powierzchniowe. Innymi formami widocznymi w rzeźbie są obniżenia terenu występujące w górnych odcinkach dolin bocznych i dolinek denudacyjnych. Zajmują stosunkowo rozległe obszary, czasem podmokłe.

Wyraźniejsze wywyższenia terenu z maksymalnymi wysokościami rozmieszczone są miejscowo w zachodniej i wschodniej części miasta oraz poza jego granicami, poza dolinami formowanymi przez rzeki. Stanowi je zdenudowana wysoczyzna plejstocenska, lekko falista lub prawie płaska. Te obszary o stosunkowo dużej przydatności do zabudowy charakteryzują się niewielkimi spadkami terenu, w większości rzędu 0-5%, jedynie lokalnie w obrębie stref krawędziowych zwiększają się do 8-12%. Wysokości bezwzględne tych obszarów utrzymują się w granicach 140-157 m n.p.m.

W Bielsku Podlaskim występują również antropogeniczne formy ukształtowania terenu. Do utworzonych przez człowieka form obok nasypów kolejowych i kanałów prowadzących strumienie zaliczyć należy wyrobiska będące pozostałościami eksploatacji złóż. Występujące na terenie miasta formy położone są w znacznym oddaleniu od centrum miasta przy trasach wylotowych: w zachodniej części miasta przy ulicy Brańskiej oraz w części północnej przy ulicy Białostockiej. Mają niewielką powierzchnię i nie zaznaczają się silnie w rzeźbie terenu.

W podłożu Bielska Podlaskiego, poniżej osadów czwartorzędowych, występują mioceńskie piaski z lignitem o miąższości 20-50 m, zalegające na marglach kredowych. Natomiast łączna miąższość osadów czwartorzędowych wynosi ok. 100-125 m i są one reprezentowane przez naprzemianległe warstwy glin zwałowych serii piaszczysto-żwirowych oraz mułowo-ilastych. W warstwie przypowierzchniowej (do ok. 4,5 m) występują osady holocenu i plejstocenu:

- plejstocen – reprezentowany jest przez dwa poziomy glin przedzielone seriami osadów piaszczysto-żwirowych fluwiogłacjalu i mułowo-ilastych zastoiska oraz nadmorenowe piaski i żwiry fluwiogłacjalne i piaski rzeczne;
- holocen – reprezentowany przez piaski, namuły organiczne i torfy aluwialne, deluwialne i bagienne oraz utwory antropogeniczne (np. nasypy).

W dolinie rzeki Białej występują mady rzeczne, torfy i namuły oraz piaski i żwiry. Północna część miasta, głównie mało intensywnie zabudowane okolice ul. Białostockiej tworzona jest przez ropy, mułki i piaski zastoiskowe. Gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe znajdują się w podłożu południowo-zachodniej, północno-wschodniej oraz niewielkim fragmencie wschodniej części miasta pokrywając wywyższenia terenu, czyli fragmenty zdenudowanej wysoczyzny plejstocenskiej. Natomiast na pozostałych terenach, czyli w centrum miasta (poza dolinami rzecznyymi) przeważają piaski i żwiry sandrowe.

3.1.5. Udokumentowane złoża kopalin

Na terenie Bielska Podlaskiego, przy ul. Kleeberga, znajduje się złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej kategorii C1 o zasobach geologicznych bilansowych 534 tys. m³ (stan na 2013r.). Zasoby złoża zostały rozpoznane szczegółowo. Nie jest eksploatowane ze względu na słabą jakoś surowca.

3.1.6. Warunki klimatyczne

Bielsk Podlaski należy do chłodnej dzielnicy podlaskiej wg podziału Gumińskiego. Klimat charakteryzuje się liczbą dni chłodnych poniżej 60, do 138 dni z przymrozkami, pokrywą śnieżną zalegającą 80 - 87 dni, opadami atmosferycznymi 550-650 mm i okresem wegetacyjnym trwającym 200-210 dni. Generalnie powiedzieć można, że warunki klimatyczne są średnio korzystne

Zgodnie z notowaniami stacji meteorologicznej w Bielsku Podlaskim warunki termiczne cechuje wyraźny kontynentalizm, po stosunkowo ciepłym i trwającym 86 dni lecie, występuje chłodna i długa (109 dni) zima. Przedwiośnie i wiosna trwają 73 dni. Średnie dobowe maksima temperatury przyjmują wartości ujemne od połowy grudnia do końca drugiej dekady lutego, natomiast minima dobowe - od połowy listopada do końca marca.

stacja meteorologiczna	rodzaj obserwacji	miesiące												średnia roczna
Bielsk Podlaski		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
	śr.	-4,4	-4,2	0,6	7,2	12,8	16,5	17,8	16,8	12,8	7,7	2,4	-1,4	6,9
	max	7,7	10,3	16,5	29,4	30,9	31,7	35,0	34,5	30,8	26,3	18,3	14,0	
	min.	-38,0	-31,4	-24,1	-9,9	-5,5	0,7	5,4	0,8	-3,1	-9,0	-19,0	-23,5	

Tabela nr 6. Rozkład temperatur (°C); Źródło: Strategia Rozwoju Bielska Podlaskiego na lata 2010-2020

Średnia roczna wilgotność powietrza w Bielsku Podlaskim wynosi 81%. Maksimum roczne wilgotności stwierdzano w listopadzie, minimum w końcu wiosny i pierwszej połowie lata. Mgły najczęściej występują w październiku i listopadzie przy ogólnej ilości 35 dni średnio w roku. Średnia częstotliwość burz w mieście wynosi 14,7. Burze najczęściej występują w miesiącach letnich (czerwiec, lipiec i sierpień). Średnioroczne zachmurzenie wynosi 6,9 pokrycia nieba, ilość dni pogodnych 26,3 a pochmurnych 150,0. Wiatry najczęściej występują z kierunku południowo-zachodniego. W drugiej kolejności różę wiatrów kształtują wiatry południowe, północno-zachodnie i południowo-wschodnie. Częstotliwość wiatrów z kierunków zachodnich (NW, W, SW) w Bielsku Podlaskim osiąga 56 %, a wiatrów wschodnich (NE, E, SE) 25,3 %. Pokrywa śnieżna zalega 90 dni. Średnia wieloletnia suma opadu atmosferycznego wynosi około 560 mm, z czego na okres wegetacyjny przypada 360 mm¹.

stacja meteo.	rodzaj obserwacji	miesiące												Średnia roczna	Wskaźnik % V-X
Bielsk Podlaski		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
	śr.	33	38	30	39	52	75	70	80	40	41	45	42	591	61,6
	max	43	58	93	66	121	122	188	163	124	125	78	97	725	
	min.	12	11	5	9	12	32	14	18	5	3	21	10	402	

Tabela nr 7. Opady atmosferyczne (w milimetrach); Źródło: Strategia Rozwoju Bielska Podlaskiego na lata 2010-2020

Istotną rolę w utrzymaniu higieny atmosfery miasta odgrywają wiatry. Jak wykazano powyżej największą średnią częstotliwość w ciągu roku na badanym obszarze wykazują wiatry zachodnie NW, W, SW (56,6%), w tym maksimum z kierunku południowo-zachodniego (23,5%) i one uzyskują największe prędkości 4-4,1 m/s. Najrzadziej wieją wiatry z kierunku wschodniego i północnego (odpowiednio 5,7% i 6,5% przypadków), i osiągają mniejsze prędkości 2,2 - 2,6 m/s. Cisze w ciągu roku występują średnio 15,7%, przy czym nieco częściej latem i jesienią, niż zimą i wiosną.

3.1.7. Zasoby wodne

a) Wody powierzchniowe

Miasto położone jest w dorzeczu Wisły. Zdecydowana większość terenu odwadniana jest przez rzekę Białą stanowiącą dopływ Orlanki. Niewielki, północno-zachodni fragment odwadniany jest przez Orlankę za pośrednictwem bezimiennego odpływu.

Rzeka Biała przecina badany teren w kierunku zbliżonym do południkowego. W obrębie miasta koryto rzeki jest uregulowane poprzez przeprowadzenie jej wód przekopami w miejscach meandrowania oraz umocnienie brzegów. Szerokość rzeki wynosi 3-4 m, a jej głębokość 2-3 m. Wahania stanu wody spowodowane są głównie wiosennymi roztopami i ulewnymi deszczami. W okresie wezbrania wody zalewają część terasy zalewowej doliny. Z opracowań Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej mających na celu wdrożenie postanowień Dyrektywy Powodziowej wynika, że Bielsk Podlaski nie jest narażony na niebezpieczeństwo powodzi. Mimo tego w ostatnich latach odnotowywane są podtopienia występujące lokalnie. Jest to spowodowane intensyfikacją zabudowy przesuwającą się coraz bliżej doliny rzeki w jej górnym odcinku, na obszarze, na którym wcześniej wylewała w okresach podwyższonego stanu wód. Utworzone umocnienia i nawiezenie dodatkowego gruntu uniemożliwia rzece wylewanie na tych terenach; wezbrana woda przepływa w dół rzeki podtapiając zabudowania w samym mieście.

W roku 2006 przyjęto miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dotyczący utworzenia sztucznego zbiornika na rzece Białej w dzielnicy Studziwody, który jednak do tej pory nie został zrealizowany. Obiekt wraz z otoczeniem miał pełnić głównie funkcję rekreacyjną, umożliwiałby również retencjonowanie wód.

Na terenie objętym opracowaniem występują również strumienie stanowiące dopływy rzek Białej i Orlanki. Prowadzą niewielkie ilości wód płynące rowami. Część z nich okresowo zanika, natomiast ich aktywność wzrasta w czasie intensywnych opadów i wiosennych roztopów. Największym z nich jest rzeka Lubka, również przeprowadzona rowem przez teren miasta, stanowiąca lewy dopływ rzeki Białej.

W mieście występuje kilka stawów i zbiorników wodnych o niewielkiej powierzchni zlokalizowanych głównie na istniejących rzekach lub w ich pobliżu. Najwięcej z nich utworzono na rz. Lubce.

b) Wody podziemne i gruntowe

Charakterystyka wód gruntowych terenu objętego opracowaniem jest różna dla terenów wysoczyznowych i obszarach dolinnych. Te pierwsze charakteryzują się trzema różnymi rodzajami wody gruntowej:

- Pierwszy ciągły poziom wód gruntowych utrzymujący się w gruntach łatwo przepuszczalnych, którego warstwę wodonośną stanowią piaski i żwiry. Zwierciadło wody gruntowej występuje na różnych głębokościach, najpłycej w sąsiedztwie obszarów dolinnych, często na głębokości mniejszej niż 2m.

- Drugi poziom płytkich wód wierzchówkowych – występuje lokalnie w stropowych warstwach glin. Charakteryzuje się znacznymi wahaniami zwierciadła i zasięgu, co warunkowane jest intensywnością opadów i roztopów. Odpływ tych wód do rzek i strumieni bywa utrudniony zmienną przepuszczalnością gruntów. Głębokość zwierciadła występuje minimalnie na głębokości mniejszej niż 2m, maksymalnie 5m.
- Trzeci poziom wód śródglinowych – (wody wgłębne) występuje w formie soczew na różnych głębokościach, przeważnie poniżej 3m od powierzchni terenu. Występowanie tych wód związane jest z zasięgiem występowania w podłożu glin zwałowych.

Warunki wodne obszarów wysoczyznowych na większości terenu są mało korzystne dla budownictwa ze względu na występowanie i utrzymywanie się wody gruntowej płycej niż 2m od powierzchni.

Natomiast na obszarze dolin rzek i strumieni oraz dolinek denudacyjnych i zagłębień terenu występują grunty o zmiennej przepuszczalności z tendencją do stałego zawodnienia. Wody tych obszarów zalegają często płycej niż 0,5 m pod powierzchnią terenu i skupiają wody spływające z wysoczyzn, a co za tym idzie, charakteryzują się dużą zmiennością poziomu lustra. Na tych terenach panują niekorzystne warunki dla budownictwa z uwagi na warunki wodne i tym samym wskazane jest ograniczenie przyszłej zabudowy na tym terenie, w szczególności w dolinie rzek Białej i Lubki. Próby osuszenia mogą skutkować tutaj zachwianiem poziomu wody w pobliskiej rzece.

Na badanym terenie występują dwa piętra wodonośne: trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Główne użytkowe poziomy wodonośne Bielska Podlaskiego występują w obrębie utworów czwartorzędowych i z nich przede wszystkim pobierana jest woda pitna.

Czwartorzędowe piętro wodonośne związane jest ściśle z wykształceniem litologicznym osadów plejstoceniowych. Osady te wykształcone są w postaci naprzemianległych glin oraz serii piaszczysto-żwirowych, rzadziej mułkowo-ilastych. Warstwę wodonośną stanowią występujące na zmiennych głębokościach piaski i żwiry. Zasobność wód czwartorzędowych jest stosunkowo duża. Wydajność potencjalna studni wierconej wynosi ponad 70m³/h, jedynie w północno-zachodniej części miasta zawiera się w przedziale 50-70m³/h.

Piętro trzeciorzędowe jest użytkowane jedynie w centralnej części miasta, wzdłuż doliny rzeki Białej. Jego znaczenie jest marginalne, a rozpoznanie słabe. Wykorzystane jest ono m.in. otworem studziennym na terenie zakładu „HOOP”. Na głębokości 117m nawiercono oligocenijskie piaski drobnoziarniste i średnioziarniste o miąższości 26,5m leżące na namułowcach kredy. Na trzecim stopniu pompowania pomiarowego uzyskano wydajność $Q_3=101,1\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji 38,94m.

Bielsk Podlaski zaopatrywany jest w wodę pitną przez miejskie wodociągi oraz studnie kopane. Woda dostarczana przez wodociąg pochodzi z utworów czwartorzędowych i pobierana jest z 3 studni głębinowych o wydajnościach eksploatacyjnych kolejno 229,0 m³/h, 160,0 m³/h i 200 m³/h.. Uzdatanianie wody odbywa się w pięciu zespołach filtracyjnych Fe/Mn. Filtracja I stopnia przebiega na złożu sedymentacyjnym, II stopnia na złożach aktywnych. Wydajność stacji uzdatniania wynosi 300 m³/h. Woda uzdatniona jest magazynowana w trzech zbiornikach wyrównawczych o pojemności czynnej 737 m³ każdy, skąd pobierana jest przez zespół pomp i tłoczona do odbiorców dwoma niezależnymi rurociągami.

Na terenie miasta nie odnotowano występowania złóż wód leczniczych bądź geotermalnych.

WNIOSKI dot. oceny struktury przyrodniczej

- Niewielki odsetek lasów w ogólnej powierzchni miasta oraz znikomy procent lasów miejskich i publicznych w strukturze własności.
- Bardzo duży udział użytków rolnych.
- Osłabianie sprawności systemu przyrodniczego miasta poprzez sukcesywne wprowadzanie zabudowy bliżej terenów zielonych dolin rzecznych.
- Brak urozmaiconych, wielofunkcyjnych, dobrze wyposażonych, przygotowanych do masowej rekreacji terenów wypoczynkowych.
- Nierównomierne rozmieszczenie terenów zieleni na obszarze miasta.
- Zaniedbanie nieczynnych cmentarzy historycznych, oraz ich niewystarczające wyeksponowanie i udostępnienie dla mieszkańców i turystów - niewykorzystany potencjał kreowania tożsamości kulturowej miasta.
- Brak spójnej polityki dotyczącej wyeksponowania i wykorzystania potencjału rzek Białej i Lubki; rzeki i ich doliny są naturalnymi osiami miasta, wzdłuż których koncentrują się tereny wykorzystywane obecnie, lub które mogą być wykorzystywane w przyszłości, dla poprawy jakości życia mieszkańców poprzez rekreację, przeżycia estetyczne czy też kontakt z naturą; wraz z rozwojem materialnym miasta i jego mieszkańców należy oczekiwać wzrostu wagi funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej w mieście, podobnie jak to się dzieje we wszystkich zamożnych krajach świata.
- Rodzinne ogrody działkowe nie posiadają tzw. „zieleni ogólnej”, ozdobnej, okalającej ogród, która winna służyć biernemu wypoczynkowi i nadaniu estetycznego wyglądu ogrodom.

3.2. Stan środowiska

3.2.1. Jakość wód

Główna rzeka przecinająca teren miasta, rzeka Biała wg *Programu wodno-środowiskowego kraju* została zaliczona do części wód charakteryzującej się złym stanem. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych do 2015 r. wg ww. *Programu* jest niezagrożona. Stan czystości rzeki jest kontrolowany w profilu ujściowym w m. Hryniewicze Duże. Ocena czystości przeprowadzona przez WIOŚ wykazała:

- umiarkowany stan ekologiczny (III klasa),
- ocena stanu chemicznego JCW wykazała stan poniżej dobrego – zanotowano przekroczone stężenia średnioroczne: przekroczenia stężeń sumy benzo(g,h,i)perylenu, indeno(1,2,3-cd)pirenu i ftalanu di(2-etyloheksyl) (DEHP),
- ocena stanu wód będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego JCW wskazała zły stan wód.

Zły stan wód spowodowany jest nieuregulowaną w pełni gospodarką ściekową oraz spływem powierzchniowym zanieczyszczeń z pól otaczających doliny rzeczne, powstających wskutek postępującej chemizacji rolnictwa. Wyniki badań wskazują wyraźny, negatywny wpływ odprowadzanych ścieków z Bielska Podlaskiego na degradację wód rzeki Białej.

Ocena ze względu na przydatność do bytowania ryb wskazuje, że wody rzeki Białej w badanych punktach pomiarowych nie spełniają kryteriów, jakim powinny odpowiadać wody do bytowania ryb w warunkach naturalnych.

Ocena podatności wód rzeki Białej na eutrofizację wykazała przekroczenie wartości granicznych wskaźników stosowanych przy ocenie eutrofizacji wód powierzchniowych, powyżej których występuje eutrofizacja wód, w punkcie pomiarowym poniżej Bielska Podlaskiego.

Rzeka Biała jest również odbiornikiem ścieków oczyszczonych przez komunalną oczyszczalnię ścieków. Pomimo oczyszczenia całości ścieków wytworzonych na terenie miasta, do rzeki trafiają nieczystości powstałe poza terenem miasta i wpływają na jej stan. Na pogarszanie się parametrów wód wpływają zanieczyszczenia komunikacyjne, wytwarzane przez środki transportu drogowego i kolejowego, zanieczyszczenia przenikają także z nieszczelnych kanałów ściekowych lub osadowych.

Stan chemiczny wód podziemnych dla całego powiatu bielskiego, a tym samym również Bielska Podlaskiego badany jest w jednym otworze wiertniczym w miejscowości Husaki (gm. Bielsk Podlaski). Ocena jakości wód podziemnych dokonywana jest przez PIG dla Jednolitej Części Wód Podziemnych. Pomiar przeprowadzony w 2012 r. wskazał na III klasę jakości wody, tzn. stan chemiczny wody uznano za zadowalający. Stwierdzono podwyższoną zawartość żelaza-geogenicznego oraz obniżoną zawartość tlenu w wodzie podziemnej.

Z oceny Wojewódzkiej Stacji Epidemiologiczno-Sanitarnej za rok 2013 wynika, że wodociągi w m. Bielsku Podlaskim dostarczały mieszkańcom wodę o „niekwestionowanej jakości”.

3.2.2. Jakość powietrza

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku corocznie dokonuje oceny stanu, jakości powietrza atmosferycznego. W celu określenia przestrzennego rozkładu zanieczyszczeń, województwo podlaskie podzielone jest na strefy. Miasto Bielsk Podlaski należy do powiatu bielskiego przynależącego do strefy podlaskiej (o kodzie PL 2002).

W roku 2013 WIOŚ w Białymstoku dokonał pomiaru zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia. Klasyfikacja objęła między innymi ocenę poziomu substancji takich jak: dwutlenek węgla, dwutlenek azotu, pył zawieszony PM₁₀ (wszystkie cząstki o wielkości 10 mikrometrów lub mniejszej) i PM_{2,5} (wszystkie aerozole atmosferyczne o wielkości 2.5 mikrometra lub mniejsze), ołów, ozon, tlenek węgla, benzen, bezo(a)piren, arsen, nikiel i kadm. W większości przypadków nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych. Wyjątkiem jest poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM_{2,5}, który został przekroczony. Natomiast dopuszczalny poziom ozonu zawierał się w normie, lecz jednocześnie wskazywał stan powyżej poziomu celu długoterminowego.

Należy tutaj podkreślić, że wyniki pomiarów dotyczą wszystkich powiatów województwa oprócz aglomeracji białostockiej, tak więc nie wskazują wprost na jakość powietrza w Bielsku Podlaskim (dane na podstawie *Ocena poziomu substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2013 r.*, WIOŚ, Białystok, 2014 rok).

Wskaźniki emisji zanieczyszczeń powietrza w latach poprzednich pozwala zauważyć tendencję malejącą przy jednocześnie zwiększającej się skuteczności zatrzymywania zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych.

W *Dokumentacji do programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej* teren Bielska Podlaskiego został uznany za jeden z obszarów, na którym występują niekorzystne warunki jakościowe powietrza, sytuacje smogowe i wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Powodami przekroczeń są napływ z innych terenów oraz ogrzewanie indywidualne. Kumulacja zanieczyszczeń jest również powiązana z warunkami meteorologicznymi.

3.2.3. Hałas

Hałas jest jednym z najbardziej uciążliwych czynników wpływających na środowisko i samopoczucie. Długotrwałe narażenie na działanie nadmiernego hałasu wywołuje szereg dolegliwości łącznie z możliwością częściowej lub całkowitej utraty słuchu. W związku z tym

identyfikacja źródeł hałasu, cykliczne pomiary oraz działania w kierunku utrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu są koniecznością.

Ze względu na źródło powstawania hałasu, na terenie Miasta Bielsk Podlaski wyróżniono:

- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego i kolejowego,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej,
- hałas przemysłowy, którego źródłem są urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych.

Hałas drogowy

Jest najbardziej uciążliwy na terenach położonych w pobliżu szlaków drogowych z dużym natężeniem ruchu oraz drogach przelotowych. Na poziom hałasu wpływają czynniki związane z ruchem pojazdów oraz parametry dróg (natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym, struktura ruchu (udział pojazdów osobowych i ciężarowych), średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny, płynność ruchu, rodzaj i stan nawierzchni). Jego uciążliwość może być niwelowana poprzez odsunięcie zabudowy od dróg na terenach niezagospodarowanych, ekrany akustyczne oraz w pewnym stopniu przez pasy zieleni.

Poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej są wysokie i wynoszą 75 – 90 dB. Przekraczają tym samym dopuszczalne poziomy hałasu określone w przepisach odrębnych.

Na terenie miasta najbardziej obciążonymi drogami są drogi krajowe Nr 19 i Nr 66, są one głównym źródłem hałasu drogowego. Innymi silnie oddziałującymi ciągami są droga wojewódzka, drogi powiatowe i gminne. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie miasta utrzymuje się tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Hałas jest potęgowany złym stanem technicznym dróg.

W badaniu przeprowadzonym przez WIOŚ w 2012 r. dotyczącym hałasu komunikacyjnego zmierzono poziom hałasu długookresowego dla Bielska Podlaskiego w punkcie kontrolnym zlokalizowanym przy ul. Białostockiej 34, tj. drodze krajowej. Badanie wykazało przekroczenia wartości dopuszczalnej poziomów długookresowych L_{DWN} oraz L_N . Stwierdzono tutaj także bardzo duże natężenie ruchu (w porównaniu z pozostałymi punktami pomiarowymi), w którym jednocześnie zaznaczała się wyraźna przewaga samochodów osobowych nad ciężarowymi (ciężkimi). W poprzednich latach badania wykazały także przekroczenia poziomu hałasu krótkookresowego w porze dnia i nocy.

W miejscach szczególnie narażonych na hałas konieczne będzie wybudowanie ekranów akustycznych lub zasadzenie pasów zwartej zieleni izolacyjnej (gęste krzewy i drzewa). Poprawę warunków zapewni również modernizacja dróg i ulic poprzez zastosowanie nawierzchni właściwej dla rzeczywistej prędkości pojazdów. Sposobem na ograniczenie poziomu hałasu jest także budowa obwodnicy, uspokojenie ruchu bądź utrzymanie prędkości w zakresie 30-50 km/h.

Hałas kolejowy

Przez teren Miasta Bielsk Podlaski przebiega jedna linia kolejowa relacji: Białystok – Bielsk Podlaski – Czeremcha. Hałas kolejowy jest najłatwiej tolerowanym hałasem komunikacyjnym. Najbardziej odczuwalny jest wzdłuż linii kolejowych oraz w pobliżu stacji kolejowych, szczególnie w porze nocnej. Uciążliwość ta zależy w dużym stopniu od częstotliwości przejazdów pociągów, ich prędkości, stanu torowiska oraz usytuowania torowiska (nasyp, wykop). Regularne badania poziomu hałasu kolejowego nie są prowadzone.

Hałas osiedlowy i mieszkaniowy

Dane szacunkowe wskazują, że znaczna część społeczeństwa narażona jest na ponadnormatywny hałas w mieszkaniach, związany z zastosowaniem materiałów i konstrukcji budowlanych, niestanowiących bariery dla przenikania hałasu. Poza źródłami hałasu pochodzącymi z wnętrza budynków jest hałas dochodzący z zewnątrz (drogowy, kolejowy, przemysłowy). Jego intensywność zależy od lokalizacji budynku oraz dźwiękoszczelności materiałów, z których został wykonany.

Hałas przemysłowy

Kolejny rodzaj hałasu powodowany jest przez obiekty przemysłowe, szczególnie w przypadku ich nagromadzenia w dzielnicach przemysłowych lub tam gdzie obiekty przemysłowe sąsiadują z zabudową mieszkalną. Może być ograniczony na etapie lokalizacji, jeśli sporządzone zostaną badania i symulacje oddziaływania na klimat akustyczny. W przypadku istniejącej zabudowy konieczne będzie stosowanie izolacji akustycznej ścian bądź „tłumików”, którymi zabudowuje się szczególnie uciążliwe maszyny.

Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych takie jak: urządzenia klimatyzacyjne, wentylatory itp., a także urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych.

Hałas przemysłowy ma w Bielsku Podlaskim jedynie charakter lokalny. Kontrole przeprowadzone w dwóch zakładach przemysłowych przez WIOŚ w 2013 r. nie wykazały nieprawidłowości i przekroczeń dopuszczalnych wartości hałasu dla terenów zabudowy mieszkaniowej. Ponadto wiele zakładów przemysłowych wprowadziło już lub wprowadza szereg zabezpieczeń akustycznych, które skutecznie wyeliminowały nadmierny hałas na terenach mieszkalnych. Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami były: wyciszenia i wygłuszenia maszyn, obudowy akustyczne, tłumiki, kabiny dźwiękoszczelne, środki natury organizacyjnej (np. zmiana trybu pracy zakładu), dobór mało hałaśliwej technologii produkcji, urządzeń, maszyn i środków transportu, ekrany akustyczne.

3.2.4. Pola elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) jest obecne naturalnie w środowisku oraz wprowadzane do niego w sposób sztuczny: powstaje wokół radiolinii i wytwarzane jest przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal (np. stacje radarowe, anteny nadawcze radiowo–telewizyjne, aparaty CB-radio, stacje telefonii komórkowej), napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia, stacje elektroenergetyczne oraz urządzenia elektryczne codziennego użytku takie jak: telefony, kuchenki mikrofalowe, telewizory itp.).

Na terenie Bielska Podlaskiego głównym źródłem PEM są urządzenia i linie elektroenergetyczne. Głównym źródłem energii jest stacja transformatorowo rozdzielcza RPZ 110/15 kV zlokalizowana w północno – wschodniej części miasta. Ponadto na terenie miasta zlokalizowane są inne źródła promieniowania, takie jak liczne urządzenia radiokomunikacyjne, radiolokacyjne i radionawigacyjne, a wśród nich stacje bazowe telefonii komórkowej i telefony komórkowe oraz urządzenia elektryczne w zakładach pracy i gospodarstwach domowych. Źródłem promieniowania jest każde urządzenie (instalacja), w którym następuje przepływ prądu.

W 2011 roku WIOŚ w Białymstoku przeprowadził pomiary pola elektromagnetycznego na terenie Bielska Podlaskiego w punkcie na ul. Mickiewicza. Nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów.

WNIOSKI dot. oceny jakości środowiska

Jakość środowiska w Bielsku Podlaskim określić można, jako względnie dobrą.

Świadczy o tym m.in. dobry stan chemiczny wód podziemnych oraz woda pitna o niekwestionowanej jakości, brak zagrożenia hałasem przemysłowym i osiedlowym oraz nieprzekraczające norm promieniowanie elektromagnetyczne.

Do najistotniejszych problemów wymagających podjęcia działań należą: zła ocena stanu wód w rz. Białej, zanieczyszczenia powietrza oraz zagrożenie hałasem drogowym.

3.3. Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

3.3.1. Tereny objęte formami ochrony prawnej na terenie Bielska Podlaskiego

W granicach administracyjnych Bielska Podlaskiego nie występują powierzchniowe formy ochrony przyrody. Jedynymi obiektami ochrony przyrody są drzewa lub skupiska drzew uznane za pomniki przyrody. Ich wykaz zamieszczono w części Kierunki.

WNIOSKI

System ochrony przyrody Bielska Podlaskiego składa się jedynie z pomników przyrody. Większe, powierzchniowe formy ochrony przyrody nie występują.

Krajobraz miasta jest prawie całkowicie zantropogenizowany. W strukturze dominują użytki rolne i tereny zurbanizowane, brak jest pozostałości po naturalnym krajobrazie.

3.3.2. Krajobraz kulturowy

W potocznym rozumieniu pojęcie krajobrazu kulturowego zostało zdefiniowane, jako fizyczne, obserwowalne wzrokowo wyrażenie kultury ludzkiej na powierzchni Ziemi, łączące elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Elementami tymi są dziedzictwo architektoniczne, urbanistyczne i przyrodnicze, tworzące krajobraz miasta, a tym samym stanowiące o jego tożsamości. Świadectwem tego są liczne obiekty sakralne, często tworzące całe zespoły (kościół, cmentarz, klasztor, dzwonnica), których liczebność i różnorodność świadczą o wielokulturowym i wielowyznaniowym charakterze Bielska Podlaskiego. Dziedzictwem materialnym miasta jest struktura przestrzenna, na którą, oprócz ww. obiektów sakralnych, składa się historyczny układ ulic wraz domami pożydowskimi i inną zabudową.

W wymiarze przyrodniczym krajobraz budowany jest przede wszystkim przez doliny rzek Białej i Lubki.

Krajobraz miasta obecnie kształtują działania dwukierunkowe. Z jednej stron podejmowane są kroki mające na celu ochronę dziedzictwa (program opieki nad zabytkami, opracowywany program rewitalizacji, dofinansowania z budżetu miasta do prac konserwatorskich), z drugiej natomiast negatywne efekty przynosi brak odpowiednich rygorystycznych zapisów w planach miejscowych, które w sposób jednoznaczny określałyby zasady postępowania dot. obiektów wartościowych. Negatywne działania dotyczą małej skali, czyli detalu budynków oraz kolorystyki i materiałów wykończeniowych oraz ewentualnych reklam i szyldów szpecących takie obiekty. Daleko idące przekształcenia niejednokrotnie bezpowrotnie niszczą charakter, nie tylko zabytku, ale jego otoczenia, pozbawiając go cech świadczących o dziedzictwie. Zdarza się, że obiekty te znikają, w zamian powstają nowe, deformujące ten krajobraz.

Niekorzystna dla dziedzictwa kulturowego, a tym samym dla krajobrazu kulturowego sytuacja trwa od kilku dekad i wymaga nie tylko nakładów finansowych, ale też edukacyjnych, zaznajamiania mieszkańców z wartościami, które stanowią o rodowodzie i charakterze miasta, które je wykształciły i nadały obecny kształt.

Obiekty sakralne oraz budynki użyteczności publicznej wprowadzano przeważnie w sposób przemyślany, dbając o ich odpowiednią ekspozycję (osie widokowe, sposób

zaaranżowania otoczenia). Wskazane jest utrzymanie tej tendencji, tak by budowle publiczne tworzyły spójną kompozycję miasta.

Elementem identyfikującym miasto Bielsk Podlaski w świadomości jego mieszkańców oraz turystów jest Ratusz, który jest on dobrze zachowany, choć jego otoczenie wymaga uporządkowania. Krajobraz śródmieścia dopełniają Kościół Matki Bożej z góry Karmel i Cerkiew Św. Mikołaja.

Krajobraz zurbanizowany uzupełniony jest zielenią urządzoną w formie parków, skwerów, zieleni przydomowej i cmentarzy. Wymaga on zachowania oraz w miarę możliwości wzbogacania jakościowego oraz obszarowego.

W celu wyeksponowania i podniesienia walorów poszczególnych elementów krajobrazu miasta, takich jak zespoły przyrodnicze czy zabudowa historyczna właściwe jest nadanie im ciągłości, połączenie w całość. Zrealizować tę ideę mogą zapisy planów miejscowych.

Powiązanie dolin rzecznych, przy zachowaniu i ochronie ich walorów przyrodniczych, wykreuje przestrzeń o dość jednorodnym charakterze, łącząc tereny zabudowane położone wzdłuż niej.

Powiązanie obiektów o znaczeniu historycznym odbywa się obecnie za pomocą wprowadzenia strefy ochrony konserwatorskiej, objęcia odpowiednich obiektów ochroną poprzez wpis do rejestru i ewidencji zabytków. Powstrzymanie procesu wyburzeń lub przekształceń obiektów zabytkowych, wskutek którego miasto bezpowrotnie traci swoją tożsamość, charakter i autentyczność, możliwe jest poprzez bardziej restrykcyjne zapisy planów miejscowych, ale też system dofinansowań. Poprawi to wizerunek miasta zarówno w odbiorze lokalnym jak i ogólnokrajowym.

WNIOSKI

- Należy dążyć do zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej na terenach zurbanizowanych.
- Działania planistyczne na terenie miasta powinny umożliwiać uzyskanie dobrego stanu wody w rzekach, po przez ochronę wszystkich cieków i ich dolin oraz obszarów źródliskowych.
- Należy chronić zieleń nadwodną i towarzyszącą wszystkim ciekom i zbiornikom wodnym.
- Działania planistyczne powinny uwzględniać liniowe źródła hałasu (nowa zabudowa nie powinna powstawać bezpośrednio przy drogach o intensywnym ruchu, należy rozważyć wprowadzenie terenów zieleni tłumiących hałas uliczny).
- Należy dążyć do ograniczenia emisji pyłu PM10, m.in. poprzez: termomodernizację, centralizację systemów grzewczych, promowanie proekologicznych źródeł ciepłych, działania w zakresie ograniczania emisji komunikacyjnej (wyprowadzania ruchu tranzytowego z miasta, zapewnianie płynności ruchu, wprowadzanie pasów zieleni do ciągów komunikacyjnych).
- Ograniczenie wzrostu stężeń pyłu zawieszonego PM2,5 (spowodowane głównie emisją pochodząca z silników diesla) wymaga również rozważenia wyprowadzenia ruchu tranzytowego z miasta.
- Należy rozważyć i wyznaczyć zasady udostępnienia terenów nadrzecznych na cele rekreacyjne.
- Należy chronić obszary nawietrzania miasta w taki sposób, aby umożliwić wymianę powietrza.
- Wyłączanie użytków rolnych na inne cele powinno odbywać się stopniowo, z preferencją terenów znajdujących się najbliższej istniejącej zabudowy.

Rozdział IV

Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Wstęp – zarys historyczny

W początkach XI wieku większość ziem nad Bugiem i Narwią należała do państwa polskiego i była gęsto zaludniona przez Mazowszan. Początek Bieska Podlaskiego można wiązać z okolicami ul. Zamkowej. Około 1413 roku ziemie te wchodziły w skład Wielkiego Księstwa Litewskiego. Istotne zmiany w układzie przestrzennym miasta nastąpiły w połowie XIV wieku, kiedy ziemie te trwale opanowali książęta litewscy, powstał tu zapewne nowy system osadniczo-obronny.

W 1430 roku ustanowiono w Bielsku wójtostwo (z obowiązkiem osadzania w mieście tylko katolików). Powstała nowa dzielnica usytuowana na północny-zachód od „Miasta Zamkowego” (tzw. miasto lackie) wraz z pierwszą świątynią parafialną p.w. Narodzenia NMP, św. Mikołaja i Trzech Króli. Osią nowo lokowanego miasta lackiego był trakt Nur-Grodno. Zaczęły, więc funkcjonować dwie struktury miejskie: miasto ruskie i miasto lackie, a także wyjęta spod prawa wójtowskiego jurydyka kościelna.

Ważne zmiany w układzie przestrzennym miasta miały miejsce w XVII wieku, kiedy sprowadzono do miasta karmelitów. W rozwidleniu ówczesnych ulic Litewskiej i Knyszyńskiej wzniesiono murowany budynek klasztoru i kościoła.

Kolejne znaczące przekształcenia zaszły w mieście w latach 70 i 80-tych XVIII wieku wraz z działalnością Komisji Porządkowej oraz właścicielki miasta i starostwa Izabeli Branickiej. Na Hołowiesku założono cegielnię pracującą na potrzeby miasta, z fundacji Branickiej wzniesiono nowy murowany przestronny ratusz według projektu architekta Branickich Jana Sękowskiego, a w latach 1783-84 w miejscu starego drewnianego kościoła powstał klasycystyczny murowany kościół zaprojektowany przez jednego z najwybitniejszych architektów epoki Szymona Bogumiła Zuga.

W okresie przynależności miasta do Prus Nowowschodnich wzniesiono w mieście siedem murowanych domów. W tym czasie nastąpił napływ do miasta ludności żydowskiej, co w znacznej mierze wpłynęło na środowisko kulturowe i układ przestrzenny Bielska Podlaskiego. Skupisko domów i placów żydowskich znajdowało się wokół rynku oraz w jego wschodniej pierzei i wzdłuż głównych ulic miasta: Mickiewicza, Szkolnej, Bóżniczej.

U schyłku XIX wieku w związku ze wzrostem znaczenia strategicznego Podlasia, pokryto je gęstą siecią szos, w której Bielsk stał się ważnym elementem. Do najważniejszych należała droga przez Puszcę Białowieską oraz linia kolejowa łącząca Brześć z Osowcem. Trasy te wywarły wpływ na rozwój przestrzenny miasta. W miejscu skrzyżowania toru kolejowego z szosą na Białowieżę wybudowany został dworzec.

II wojna światowa zniszczyła zabudowę Bielska niemal w 70 %. W okresie powojennym powstały pierwsze duże zakłady przemysłowe, dające zatrudnienie i przyciągające okoliczną ludność.

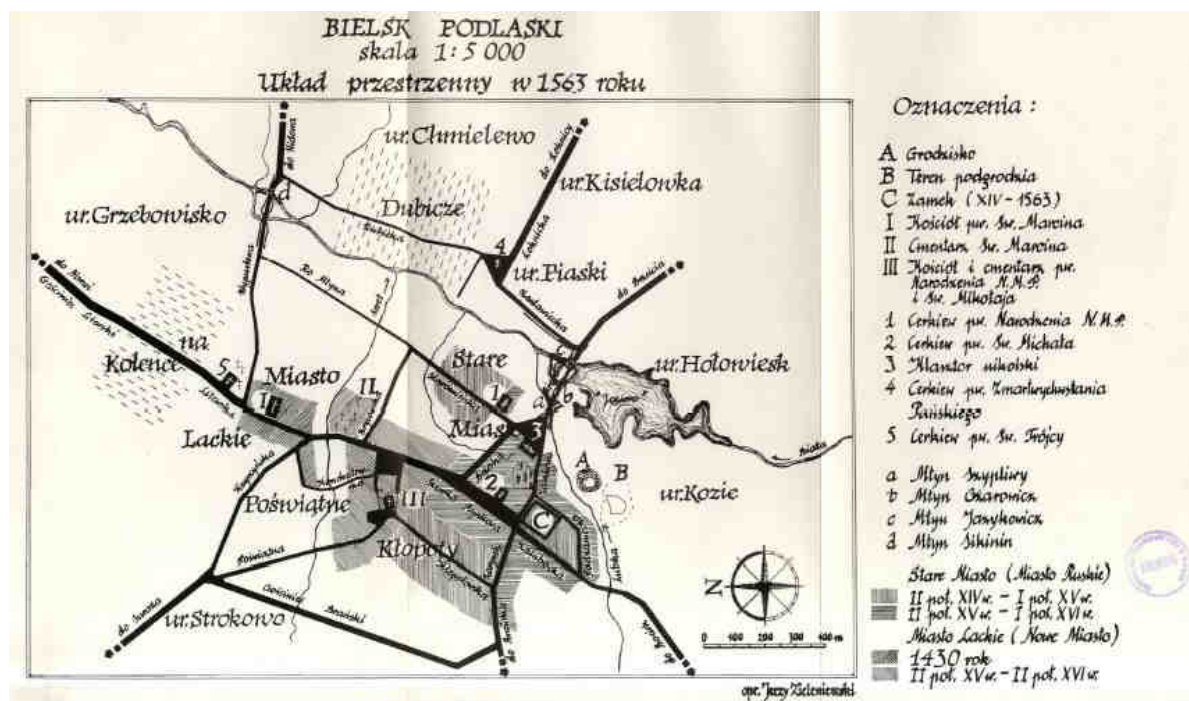
Na przełomie lat 70-tych i 80-tych zaczęły zanikać stare XIX-wieczne budynki Bielska. Do dziś nieliczne zachowały się głównie przy Rynku oraz przy ulicach: Batorego, Dubicze, Kościuszki, Narutowicza, Poniatowskiego. Wraz ze wzrostem zaludnienia rozbudowywała się struktura parafialna, powstały nowe świątynie i służące im cmentarze.

Obecnie wśród obiektów zabytkowych, oprócz zabudowy sakralnej, przeważają zabytki budownictwa drewnianego, mieszkalnego. W związku z faktem, iż sposób ich modernizacji często ma negatywny wpływ na efekt końcowy (rozbudowy zmieniające bryłę budynku, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, często powiązana ze zmianą kształtu otworów, zmiany pokrycia dachów) w planach miejscowych należy wprowadzać ustalenia, które będą miały na celu wypracowanie właściwych sposobów dostosowywania obiektów zabytkowych do obecnych potrzeb, bez naruszania ich wartości.

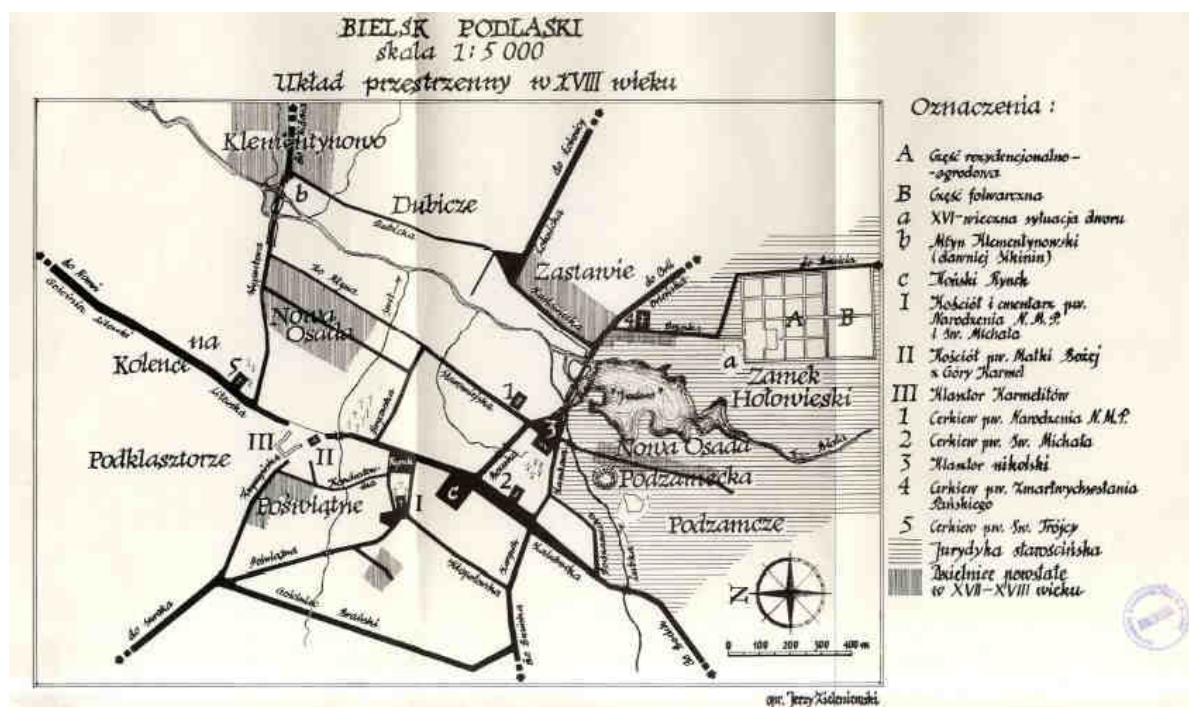
Układ urbanistyczny historycznej części miasta chroniony jest poprzez wpis do rejestru zabytków decyzją nr Kult. – 26/5/82/57 z 15.01.1957 r. (A-412 d. nr rej 76), w którym ochronie podlegają w szczególności:

- historyczne linie zabudowy i osie ulic,
- gabaryty wysokościowe zabudowy do 2 kondygnacje z wliczonym poddaszem użytkowym w pierzejach rynkowych: północnej, południowej, zachodniej i na obszarach bezpośrednio do nich przyległych tzn. między ul. Sienkiewicza od południa, ul. Mickiewicza od wschodu, ul. Poświętną od zachodu i linią stawów parafialnych od północy,
- gabaryty wysokościowe zabudowy do 3 kondygnacji w pozostałym obszarze strefy ochrony konserwatorskiej,
- tradycje w zakresie materiałów i rozwiązań budowlanych: kształtów dachów, materiałów ściennych, układów okiennych, tynków,
- historyczne nawierzchnie ulic,
- sposób kształtowania zabudowy – rozdrobniona przy ul. Dubicze, Batorego.

Ochrona i nadzór konserwatorski na tym terenie są niezbędne ze względu na duże wartości historyczne i kulturowe tego obszaru.

Rycina nr 7. Plan archiwalny ze zbiorów Instytutu Historii i Nauk Politycznych UwB Źródło: www.studiapodlaskie.pl

Rycina nr 8. Plan archiwalny ze zbiorów Instytutu Historii i Nauk Politycznych UwB Źródło: www.studiapodlaskie.pl

4.2 Definicje i podstawy prawne

Zgodnie z art. 19 w ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się, w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. W przypadku, gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium. *Artykuł ten daje też możliwość ustalenia w studium strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.*

Zgodnie z definicją zawartą w ww. ustawie zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

W potocznym rozumieniu zabytek to wytwór działalności człowieka, będący świadectwem minionej epoki (pamiątką przeszłości), posiadający wartość historyczną, artystyczną, naukową lub emocjonalną (źródło: Wikipedia).

Wyróżnia się zabytki nieruchome (nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości) oraz zabytki ruchome (rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych), a także zabytki archeologiczne, czyli zabytki nieruchome, będące powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Ewidencja to zbiór informacji (dane administracyjne i adresowe, rys historyczny, opis obiektu, fotografie i plany) o obiektach zabytkowych, w tym wpisanych do rejestru zabytków. Ewidencja obejmuje pojedyncze obiekty architektoniczne, zespoły budowlane (np. folwarki),

zespoły urbanistyczne i ruralistyczne, stanowiska archeologiczne oraz zabytkowe parki i cmentarze. Zgodnie z art. 22 ust 5. w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

(źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa)

Do zagadnień związanych z zabytkami odnosi się też min.: ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 1994 Nr 89 poz. 414). W myśl art. 39. „prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.” Natomiast „w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków”.

4.3. Wnioski zawarte w Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Bielsk Podlaski na lata 2013-2016 oraz Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011-2020.

4.3.1. Główne założenia Programu Opieki nad Zabytkami to:

- spójna polityka finansowania prac konserwatorskich w oparciu o ustawowe regulacje prawne,
- kompleksowa poprawa jakości historycznej przestrzeni publicznej,
- system eksponowania najbardziej wartościowych zabytków miasta Bielsk Podlaski.

4.3.2. Główne założenia Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011-2020 dotyczące zabytków:

Jako jeden ze szczegółowych celów strategicznych wymieniono działanie polegające na tworzeniu pozytywnego wizerunku miasta min.: poprzez zachowanie i udostępnienie zabytków: „3.B.2. Zachowanie, waloryzacja i udostępnienie zabytków architektury, kultury i folkloru. Poprawa stanu zachowania dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności miasta dla mieszkańców i przyjezdnych.”

Dodatkowo w strategii zawarto następujące postulaty Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- a) zachowanie budynku hali targowej (ob. sklep) usytuowany przy obecnym targowisku,
- b) utrzymanie tradycyjnych podziałów i proporcji okien w budynkach znajdujących się w strefie ochrony konserwatorskiej,
- c) stosowanie w strefie j.w. tynków gładkich jasnych,
- d) ograniczenie różnorodności materiałowej w elewacjach budynków,
- e) wprowadzenie analogicznej nawierzchni ulic sąsiadujących z Placem Ratuszowym,
- f) wprowadzenie jednolitej formy oświetlenia ulicznego w centrum strefy ochrony konserwatorskiej – np. stylizowanych historycznie lamp ulicznych,
- g) wykonywanie podstawowej dokumentacji historycznej tj. karty ewidencyjnej zabytku architektury i budownictwa zgodną z wymogami Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie na koszt inwestora przed rozbiórką obiektów o wartościach historycznych i kulturowych położonych w strefie ochrony konserwatorskiej,
- h) opiniowanie przez WKZ prac porządkowych na terenie cmentarzy podobnie jak nowych inwestycji liniowych i powierzchniowych na obszarze grodziska i osady przygródowej.

4.4. Zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego:

4.4.1. Zabytki nieruchome:

Wpis do rejestru zabytków jest podstawową formą ochrony wartościowych obiektów. Zabytki te są dowodem odrębności kulturowej i materialnej miasta, celowe, więc jest ich zachowanie oraz otoczenie ochroną. Należy przy tym mieć na względzie, że ochrona zabytków wpisanych do rejestru nie jest ustaleniem planu miejscowego. W planach natomiast powinna być zawarta informacja o tej formie ochrony oraz zasadach ochrony ustalonych przepisami odrębnymi.

L.p.	Obiekt	Data	Adres	Nr decyzji
1	2	3	4	5
1	teren części miasta	1240 r. – XIX w.		A- 412 (dawniej 76) z 15.01.1957 r.
2	Kościół Parafialny p. w. Narodzenia NMP i św. Mikołaja	1783-1784 r.	ul. Kościelna 5	A-82 (dawniej 821) z 6.11.1996 r.
3	cmentarz przykościelny	XVII-XVIII w.		A-82 (dawniej 243) z 6.11.1996 r.
4	dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. NMP i św. Mikołaja	1783-1784 r.		A-82 (dawniej 243) z 29.10.1966 r.
5	plebania	1900 r.	ul. Kościelna 4A	A-98 (dawniej 741) z 31.12.1990 r.
6	Zespół klasztorny OO. Karmelitów Trzewickowych, ob. zespół Kościoła Parafialnego MB z Góry Karmel	XVII – XIX w.	ul. Żwirki i Wigury 4	242 z dn. 26.10. 1966
7	Klasztor OO. karmelitów Trzewickowych i oficyna			
8	Murowany pokarmelicki kościół	XVII – XIX w.	ul. Żwirki i Wigury 2	326 z 16.08.1968 r.
9	Kapliczka w ogrodzeniu kościoła klasztorного OO. karmelitów Trzewickowych, ob. Parafialnego p. w. MB z Góry Karmel	XVII – XIX w.	ul. Żwirki i Wigury	241 z 26.10.1966 r.
10	Mur przyklasztorny w zespole OO. Karmelitów Trzewickowych	XVII – XIX w.	ul. Żwirki i Wigury	242 z 26.10.1966 r.
11	Spichlerz, ob. budynek mieszkalny i gospodarczy w zespole klasztornym OO. Karmelitów Trzewickowych		ul. Żwirki i Wigury 4	
12	cerkiew unicka p.w. Narodzenia NMP	XVII-XVIII w.	ul. Jagiellońska 6	A-38 (dawniej 244) z 29.10.1966 r.

1	2	3	4	5
13	cerkiew prawosławna parafialna p. w. Zmartwychwstania Pańskiego	XVIII-XIX w.	ul. Traugutta 5	A-27 (dawniej 245) z 29.10.1966 r.
14	Cerkiew greko-katolicka, ob. prawosławna parafialna p.w. św. Michała Archanioła	1789 r.	ul. Mickiewicza 36	A-39 (dawniej 381) z 19.11.1976 r.
15	Cerkiew greko-katolicka, ob. prawosławna cmentarna pw. św. Trójcy	XIX w.	ul. Wojska Polskiego	A-125 (dawniej 246) z 3.10.1966 r.
16	Kaplica rzymskokatolicka cmentarna pw. św. Wincentego a Paulo	1859 r.	ul. Wojska Polskiego	A-125 (dawniej 247) z 3.11.1966 r.
17	Cmentarz parafii katolickich i prawosławnych	Koniec XVIII- XX w.	ul. Wojska Polskiego/ Słowackiego	A-125 (dawniej 660) z 29.03.1988 r.
18	Cmentarz wojenny	1915 r.	ul. Białowieska	A-73 (dawniej 843) z 26.08.1998 r.
19	Ratusz	XVII w.	ul. Mickiewicza 65	A-386 (dawniej 38) z 22.03.1956 r.
20	Zajazd, ob. dom mieszkalny	połowa XIX w.	ul. Sienkiewicza 2	251 z 3.11.1966 r.
21	Dwór Smulskich wraz z otaczającym terenem	XIX w.	ul. Hołowieska 7	A-387 (dawniej 656) z 8.06.1988 r.
22	dom	1928 r.	ul. Białowieska 8	A-521 (dawniej 702) z 15.09.1988 r.
23	Chałupa w zagrodzie nr 20	koniec XVIII w.	ul. Dubicze 20a	A-526 (dawniej 440) z 30.03.1979 r.
24	dom mieszkalny	1909 r.	ul. Kościelna 4a	A-2 z 7.09.1999 r.
25	dom mieszkalny	2. połowa XIX w.	ul. 3 Maja 6	A-527 (dawniej 602) z 28.06.1985 r.

Tabela nr 8. Zabytki wpisane do rejestru zabytków; Źródło: opracowanie własne na podstawie wniosków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na terenie miasta Bielsk Podlaski znajduje się 127 zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków. Są to głównie elementy wyposażania kościołów i cerkwi.

4.4.2. Zabytki archeologiczne:

Zabytki archeologiczne stanowią cenne świadectwo przemian osadniczych. Na terenie Bielska podlaskiego wyróżniono następujące obiekty:

- a) Bielsk Podlaski, st.1, grodzisko wczesnośredniowieczne,
Nr rej. C-9 - decyzja nr Kl.-III-1/6/64 z dn. 07.10.1964 r.
- b) Bielsk Podlaski, st. 2, osada wczesnośredniowieczna,
Nr rej. C-28 - decyzja nr 670-1/30/71 z dnia 17.09.1971 rok;
· decyzja nr 670-1/31/71 z dnia 17.09.1971 rok;
· decyzja nr 670-1/32/71 z dnia 17.09.1971 rok;

- decyzja nr 670-1/33/71 z dnia 17.09.1971 rok;
- decyzja nr 670-1/34/71 z dnia 17.09.1971 rok;
- decyzja nr 670-1/35/71 z dnia 17.09.1971 rok;
- decyzja nr 670-1/36/71 z dnia 17.09.1971 rok;
- decyzja nr 670-1/30/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/31/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/32/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/33/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/34/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/35/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/36/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/37/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/38/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/39/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/40/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/49/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/50/74 z dnia 28.10.1974 rok;
- decyzja nr 670-1/62/76 z dnia 29.12.1976 rok.

4.5. Zabytki nie wpisane do rejestru zabytków, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Ochrona zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków powinna uzyskać ochronę prawną poprzez ustanowienie zapisu dotyczącego ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Inwestowanie w granicach zabytków archeologicznych powinno odbywać się na zasadach określonych w art. 31 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

4.5.1. Zabytki nieruchome

L.p.	Obiekt	Data	Adres
1	2	3	4
1	budynek mieszkalny		ul. Batorego 21
2	kapliczka przydrożna (prawosławna)		ul. Dubicze
3	budynek mieszkalny, drewniany		ul. Dubicze 34 / Żytnia 1
4	dzwonnica przy cerkwi p.w. Narodzenia NMP		ul. Jagiellońska
5	budynek mieszkalny		ul. Jagiellońska 12
6	budynek mieszkalny		ul. Jagiellońska 26/28
7	budynek mieszkalny, drewniany		ul. Kazimierzowska 35
8	budynek mieszkalny		ul. Kolejowa 5
9	budynek mieszkalny		ul. Kościuszki 3
10	budynek mieszkalny		ul. Kościuszki 5
11	hala targowa, murowana		ul. Kryniczna 14
12	budynek mieszkalny		ul. Mickiewicza 91
13	budynek mieszkalny		ul. Narutowicza 18
14	budynek mieszkalny		pl. Jana Pawła II 7

15	budynek mieszkalny		pl. Jana Pawła II 9
1	2	3	4
16	budynek mieszkalny		ul. Poniatowskiego 5
17	budynek mieszkalny		ul. Poniatowskiego 12
18	budynek mieszkalny		ul. Sienkiewicza 2
19	budynek mieszkalny		ul. Traugutta 17
20	budynek mieszkalny		ul. Traugutta 20
21	budynek mieszkalny		ul. Żytnia 4
22	cmentarz Dworski	XIX w.	
23	cmentarz przy cerkwi parafialnej pw. Św. Michała Archanioła	XVIII w.	
24	cmentarz przy kościele Narodzenia NMP	XVI w.	
25	cmentarz żydowski	XIX w.	
26	cmentarz parafialny parafii pw. Matki Boskiej z Góry Karmel	1989 r.	
27	cmentarz Św. Marcina	XVI w.	
28	cmentarz komunalny	1964 r.	
29	cmentarz przy cerkwi p.w. Zmartwychwstania Pańskiego	XVII w.	
30	cmentarz przy kościele p.w. Matki Boskiej z Góry Karmel	XVII w.	
31	cmentarz prawosławny przycerkiewny	XVI w.	
32	cmentarz żołnierzy radzieckich	1944 r.	
33	Cmentarz wojenny	1915 r.	

Tabela nr 9. Zabytki nie wpisane do rejestru zabytków, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków; Źródło: opracowanie własne na podstawie wniosków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

4.5.2. Zabytki archeologiczne

L.p.	Lokalizacja	Poz.	Nr	Nr
1	2	3	4	5
1.	Bielsk Podlaski	45-87	1	1
2.	Bielsk Podlaski	45-87	2	2
3.	Bielsk Podlaski	45-87	3	-
4.	Bielsk Podlaski	45-87	4	-
5.	Bielsk Podlaski	45-87	5	3
6.	Bielsk Podlaski	45-87	6	4
7.	Bielsk Podlaski	45-87	7	5
8.	Bielsk Podlaski	45-87	8	6
9.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	9	7
10.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	10	8
11.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	11	9
12.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	12	10

13.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	13	11
14.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	14	12
15.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	15	13
16.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	16	14
17.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	17	15
18.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	18	16
19.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	19	17
20.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	20	18
21.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	21	19
22.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	22	20
23.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	23	21
24.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	24	22
25.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	27	25
26.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	28	26
27.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	29	27
28.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	30	28
29.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	31	29
30.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	32	30
31.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	33	31
32.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	34	32
33.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	35	33
34.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	36	34
35.	Bielsk Podlaski (Dubicze)	45-87	37	35
36.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	1	36
37.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	2	37
38.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	3	38
39.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	4	39
40.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	5	40
41.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	6	41
42.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	7	42
43.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	8	43
44.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	9	44
45.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	10	45
46.	Bielsk Podlaski (Studziwody)	45-87	11	46

Tabela 10. Zabytki archeologiczne; Źródło: opracowanie własne na podstawie wniosków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

WNIOSKI:

Historyczna struktura przestrzenna miasta buduje dziedzictwo materialne miasta. Miasto Bielsk Podlaski posiada bogaty i różnorodny zasób zabytków charakterystycznych i wyróżniających region. Zespoły regionalnej architektury sakralnej oraz ciekawe przykłady drewnianego budownictwa regionalnego wzmacniają wizerunek Bielska Podlaskiego jako miasta wielokulturowego. Świadczą one o jakości środowiska kulturowego, a tym samym podnoszą atrakcyjność turystyczną tego miejsca. Aby zachować charakter tych miejsc należy zwrócić szczególną uwagę na zapisy miejscowych planów. Powinny one kształtować nową zabudowę, tak

by nie zniekształcała ona zespołów zabudowy historycznej, z poszanowaniem lokalnej tradycji, architektury i historycznych uwarunkowań.

Pozytywnym działaniem jest uwzględnianie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w programach, strategiach i planach rozwoju miasta oraz powiatu i województwa. Większa świadomość, edukacja w dziedzinie zarządzania dziedzictwem kulturowym oraz możliwość dofinansowania wpływają na rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Zaangażowania ww. organizacji oraz władz samorządowych wymaga pogarszający się stan techniczny tkanki zabytkowej spowodowany niewłaściwym użytkowaniem, niedostateczny poziom środków na skuteczną ochronę i zabezpieczenie zabytków oraz niewłaściwe prowadzenie prac budowlanych, konserwatorskich, niezgodnie ze sztuką budowlaną. Ochrona zabytków powinna być włączona w sferę rozwoju regionalnego, wykorzystując możliwość finansowania prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych ze środków finansowych pochodzących z różnych źródeł: państwowe, samorządowe, prywatne, wyznaniowe, środki UE i in.

Należy dążyć do uruchomienia mechanizmów promujących działania na rzecz ochrony, konserwacji i rewaloryzacji zabytków. Jednym z takich działań jest uchwała Nr XXII/144/12 z dnia 29 sierpnia 2012 r. Rady Miasta Bielsk Podlaski w sprawie zasad udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Dotychczas udzielone dofinansowanie dotyczy głównie obiektów sakralnych, znajdujących się w złym stanie technicznym, a posiadających istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe dla miasta. W związku ze złym stanem zachowania części obiektów zabytkowych wskazane jest kontynuowanie oraz rozszerzenie zakresu dotacji oraz podejmowanie prób pozyskiwania dofinansowania z różnych źródeł (budżet państwa, organizacje pozarządowe, środki Unii Europejskiej, itp.). Wskazana jest promocja i edukacja w zakresie wartości jakie niesie ze sobą dziedzictwo historyczne oraz możliwości wspomagania finansowego procesów renowacji.

Najważniejszym działaniem wspomagającym zachowanie oraz ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego są odpowiednie zapisy prawa miejscowego wprowadzające ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym, zakazy i nakazy, dotyczące tychże szczególnie wartościowych obiektów oraz ich bezpośredniego otoczenia.

Rozdział V

Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

Polityka miasta powinna spełniać przede wszystkim zasady zrównoważonego rozwoju, czyli uwzględniać aspekty gospodarcze, społeczne, środowiskowe, kulturowe i zdrowotne, przy poszanowaniu zasad demokracji. Są to główne elementy świadczące o jakości życia mieszkańców.

Podstawowymi i najczęstszymi wskaźnikami branymi pod uwagę przy sporządzaniu raportów dotyczących jakości życia w miastach są:

- jakość zasobów ludzkich (kwalifikacje pracowników, struktura demograficzna),
- atrakcyjność kulturowa,
- warunki życia i pracy, w tym usługi publiczne (stan środowiska naturalnego, poziom: opieki zdrowotnej /średnia oczekiwana długość życia/, oświaty i bezpieczeństwa, w tym stabilność polityczna i bezpieczeństwo),
- infrastruktura zasoby mieszkaniowe, drogi, środki transportu, handel, bankomaty i internet),
- funkcjonowanie instytucji miejskich i aktywność społeczna,
- pozyskiwanie inwestorów,
- sytuacja materialna – (PKB na 1 osobę, stopa bezrobocia, bezpieczeństwo zatrudnienia, proporcje przeciętnych zarobków mężczyzn i kobiet) finanse,
- życie rodzinne /wskaźnik rozwodów/,
- życie wspólnotowe – wskaźnik uczęszczania do kościoła albo członkostwa w związkach zawodowych,
- klimat i geografia,
- wolność polityczna i poszanowanie praw obywatelskich.

Większość z tych czynników powinna być realizowana w ramach zadań miasta.

5.1. Struktura ludności

W celu analizy warunków i oceny jakości życia mieszkańców niezbędna jest diagnoza struktury demograficznej.

5.1.1. Aktualna liczba ludności

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na 2012 r. liczba ludności zamieszkującej Bielsk Podlaski to 26336 osoby, z czego 13653 to kobiety. Na 100 mężczyzn przypada więc 108 kobiet - wskaźnik ten utrzymuje się na stałym poziomie i nie odbiega znacznie od współczynnika przyjętego dla województwa podlaskiego -105.

Na 1 km² przypada ok. 975 mieszkańców, co plasuje Bielsk Podlaski na wysokim miejscu pod względem gęstości zaludnienia na tle średniej gęstości zaludnienia obszarów miejskich województwa podlaskiego (638 osoby/ km2).

Można przyjąć, że statut Bielska Podlaskiego, jako głównego ośrodka administracyjnego gminy i powiatu, będzie nadal miał znaczący wpływ na jego rozwój.

Jednostka terytorialna	ludność na 1 km ²			
	2004	2007	2010	2013
	osoba	osoba	osoba	osoba
podlaskie	60	59	60	59
powiat bielski	44	43	43	42
Bielsk Podlaski	1001	986	990	975

Tabela nr 11. Liczba ludności w mieście na tle powiatu i województwa. Źródło: www.stat.gov.pl

	Jedno stka miary	2003	2006	2009	2012
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)					
Ludność faktycznie zamieszkała					
ogółem	osoba	26955	26714	26381	26525
kobiety		13936	13856	13700	13758
mężczyźni		13019	12858	12681	12767
Ludność według grup wieku:					
0-4 lat	osoba	1104	1123	1207	1326
5-9 lat		1459	1191	1064	1116
10-14 lat		2131	1685	1366	1132
15-19 lat		2913	2548	2067	1559
20-24 lat		1984	2534	2557	2099
25-29 lat		1796	1796	2043	2335
30-34 lat		1686	1605	1672	1977
35-39 lat		1806	1735	1589	1709
40-44 lat		2520	1982	1686	1699
45-49 lat		2352	2515	2285	1839
50-54 lat		1871	2095	2346	2406
55-59 lat		1297	1617	1830	2075
60-64 lat		1061	1095	1315	1633
65-69 lat		975	995	1010	1040
70 lat i więcej		2000	2198	2344	2580

Tabela nr 12. Struktura wiekowa mieszkańców Bielska Podlaskiego z podziałem na płeć oraz poszczególne grupy wiekowe. Źródło: www.stat.gov.pl.

W stosunku do lat poprzednich liczba ludności nieznacznie maleje, mimo tego analiza ruchu naturalnego dokonana na podstawie danych pochodzących z GUS-u na 2013 r. (146 zawartych małżeństw, 234 urodzeń i 213 zgonów) oraz wybranych roczników lat poprzednich wykazuje, że wskaźnik przyrostu naturalnego utrzymuje się na dodatnim poziomie (+21).

	2003	2006	2009	2012
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)				
Na 1000 ludności:				
zgony	7,63	7,92	7,46	8,63
przyrost naturalny	0,1	0,7	2,9	1,0
urodzenia żywe	7,7	8,6	10,4	9,6
małżeństwa zawarte w ciągu roku	5,2	6,3	6,6	6,1

Tabela nr 13. Ruch naturalny mieszkańców Bielska Podlaskiego. Źródło: www.stat.gov.pl

Struktura wiekowa zdominowana jest przez ludność w wieku produkcyjnym, która jest niemal dwukrotnie większa niż liczba mieszkańców w wieku przed i poprodukcyjnym. Jak podaje Główny Urząd Statystyczny w 2013 r.:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym liczyła 4350 osób,
- ludność w wieku produkcyjnym liczyła 17345 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym liczyła 4641 osób,

tak więc na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada ok. 51 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy średnich wartościach dla kraju (57), miast Polski (55) i woj. podlaskiego (61), można uznać, że jest to dobry wynik.

Z analizy danych zawartych w tabeli nr 14 wynika, że pomimo wzrostu ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, nadal tendencje spadkowe, podobnie jak w całym kraju, notuje wskaźnik liczby urodzeń.

	Jednos tka miary	2003	2006	2009	2012
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)					
Ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym	osoba	6393	5456	4767	4461
produkcyjnym		17013	17476	17532	17576
poprodukcyjnym		3549	3782	4082	4488
W % ogółem ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym	%	23,7	20,4	18,1	16,8
produkcyjnym		63,1	65,4	66,5	66,3
poprodukcyjnym		13,2	14,2	15,5	16,9
Wskaźniki obciążenia demograficznego					
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	58,4	52,9	50,5	50,9
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym		55,5	69,3	85,6	100,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		20,9	21,6	23,3	25,5
Kobiety na 100 mężczyzn		107	108	108	108

Tabela nr 14. Struktura wiekowa mieszkańców Bielska Podlaskiego z uwzględnieniem obciążenia demograficznego. Źródło: www.stat.gov.pl

5.1.2. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne

Z danych przedstawionych przez Urząd Statystyczny w Białymstoku na 2013 r. wynika, że w ramach migracji na pobyt stały ludność napływowa stanowiła 163 osoby, a ludność odpływowa 314 osób, co dało ujemne saldo na poziomie 151 osób. Choć nadal więcej osób wyjeżdża z miasta, niż do niego przyjeżdża, to jak wynika z danych zawartych w tabeli nr 15 jest to wskaźnikiem niższy niż w roku 2012.

	Jednostka miary	2003	2006	2009	2012
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)					
Saldo migracji na pobyt stały					
saldo migracji gminnych wewnętrznych	osoba	-111	-76	-91	-171
saldo migracji zagranicznych	osoba	5	-16	-10	3

Tabela nr 15. Saldo migracji ludności Bielska Podlaskiego. Źródło: www.stat.gov.pl

5.1.3 Wykształcenie ludności

Ze względu na brak danych dotyczących miasta, w celu scharakteryzowania mieszkańców według wykształcenia posłużono się danymi dotyczącymi powiatu bielskiego oraz informacjami zawartymi w „Diagnozie sytuacji społecznej miasta Bielsk Podlaski, kwiecień 2014 r.”, która jest raportem przedstawiającym wyniki badań przeprowadzonych w okresie maja-czerwca 2013 r. w celu opracowania diagnozy do „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014 – 2022”, gdzie najliczniejszą grupę stanowili respondenci w wieku 51 - 60 lat (28%), niewiele mniejszą badani w wieku 41 - 50 lat (26%) oraz w wieku 31 - 40 lat (25%). Zdecydowanie mniej wypowiadało się osób w wieku poniżej 18-go roku życia (4%) i powyżej 60-go roku życia (4%).

Poziomy wykształcenia	Lata	Jednostka miary	Wartość
ogółem	2011	osoba	51997
wyższe			6776
średnie i policealne - ogółem			15152
średnie i policealne - średnie zawodowe			8528
średnie i policealne - średnie ogólnokształcące			5282
zasadnicze zawodowe			8289
gimnazjalne			2624
podstawowe ukończone			13188
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego			3026

Tabela nr 16. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu bielskiego na 2011 r. Źródło: www.stat.gov.pl

wykształcenie	liczba osób	procent osób
podstawowe	16	7 %
gimnazjalne	1	0,5 %
zawodowe	14	6 %
średnie	74	30 %
wyższe	138	56 %
brak danych	2	0,5 %
razem	245	100 %

Tabela nr 17. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu bielskiego na 2011 r.; Źródło: Diagnoza sytuacji społecznej miasta Bielsk Podlaski, kwiecień 2014 r.

Analizując powyższe dane, należy przyjąć, że następuje systematyczny wzrost poziomu wykształcenia, zaś najszybciej rosnącą się grupą są osoby z wykształceniem wyższym, przy jednoczesnym obniżeniu wskaźników dotyczących osób z wykształceniem podstawowym oraz podstawowym nieukończonym, co jest zgodne z tendencjami ogólnokrajowym.

5.2 Prognoza demograficzna

Zgodnie z analizami prognostyków liczba ludności Bielska Podlaskiego będzie nadal maleć i w roku 2020 osiągnie poziom ok. 25,6 tys. mieszkańców. Ma to silny związek z trendem ogólnokrajowym, ale też i europejskim, jakim jest starzenie się społeczeństwa. Ma na to wpływ głównie zmniejszanie się liczby urodzeń i zdecydowane przechylenie równowagi w kierunku osób po sześćdziesiątce. Zadaniemi, które mogą spowolnić ten spadek jest prowadzenie sprawnej polityki prorodzinnej, zapewnienie miejsc pracy oraz podnoszenie standardów zamieszkania.

Rok	Wiek	Ogółem			Miasto		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2025	Ogółem	50 849	25 315	25 534	28 750	13 891	14 859
2030		48 283	24 120	24 163	27 891	13 474	14 417
2035		45 563	22 837	22 726	26 818	12 957	13 861

Tabela nr 18. Prognoza demograficzna na poszczególne lata dla miast w powiecie bielskim; Źródło: www.stat.gov.pl

5.3. Zasoby i warunki zamieszkiwania ludności

5.3.1. Potencjał mieszkaniowy miasta (GUS, dane na 2012 r.)

Ogólna liczba mieszkań na rok 2012 wynosiła 9895, co dało 42612 izb, przy powierzchni użytkowej mieszkań 707709 m².

Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 71,5 m² z czego na 1 osobę przypadało 26,7 m².

Dla porównania można przytoczyć dane dot. lat ubiegłych, np.

- w roku 2006 powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 67,8 m² z czego na 1 osobę przypadało 23,7 m²;

- w roku 2002 powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 66,5 m² z czego na 1 osobę przypadało 22,6 m².

Jak wynika z powyższego wskaźniki dot. mieszkań mają tendencję wzrostową co może świadczyć o poprawie warunków mieszkaniowych, a tym samym wzrastaniu poziomu życia.

Jednostka miary		2003	2006	2009	2012
ZASOBY MIESZKANIOWE					
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:	mieszk.	9251	9335	9501	9895
Przeciętna powierzchnia użytkowa					
1 mieszkania	m2	67,0	67,8	69,2	71,5
na 1 osobę	m2	23,0	23,7	24,9	26,7
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:					
wodociąg	mieszk.	8898	8984	9150	9641
ustęp spłukiwany	mieszk.	8574	8660	8826	9520
łazienka	mieszk.	8552	8638	8804	9370
centralne ogrzewanie	mieszk.	8148	8234	8401	8926
gaz z sieci	mieszk.	0	0	0	6

Tabela nr 19. Zasoby mieszkaniowe, Źródło: www.stat.gov.pl

Jednostka miary		2003	2006	2009	2012
GOSPODARKA KOMUNALNA					
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu w gospodarstwach domowych					
w miastach	szt.	9278	9996	10060	10181
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w gospodarstwach domowych					
w miastach	MWh	17280	19093,00	18926	19271
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności					
z wodociągu	%	94,0	95,8	95,8	96,0
z kanalizacji	%	68,6	75,5	77,0	79,2
z gazu	%	0,0	0,0	0,0	0,1
Zużycie wody, energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych					
zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m3	30,2	29,1	27,6	26,2
zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	kWh	640,6	710,4	714,4	726,0
zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m3	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabela nr 20. Gospodarka komunalna, Źródło: www.stat.gov.pl

5.3.2. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych

Zasobami mieszkaniowymi w Bielsku Podlaskim zarządzają 4 spółdzielnie:

Spółdzielnia Mieszkaniowa SM „Podlasie”, SM „Świt”, Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Elwa” oraz Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., Spółdzielnia Mieszkaniowa Wschód. Zgodnie z danymi GUS-u z 2007 r. do zasobów Spółdzielni należało 4326 mieszkań.

Do zasobów gminy należało 626 mieszkań, zakłady pracy posiadały 91 mieszkań, własność osób fizycznych stanowiło 4296 mieszkań, w posiadaniu pozostałych podmiotów znajdowało się 39 mieszkań.

Stan techniczny zasobów mieszkaniowych, w tym wyposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje stopień, w stosunku do lat minionych systematycznie ulega znacznej poprawie.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2012 r. wynosiła 102 m² co w porównaniu z gminami sąsiednimi jest wysokim wynikiem.

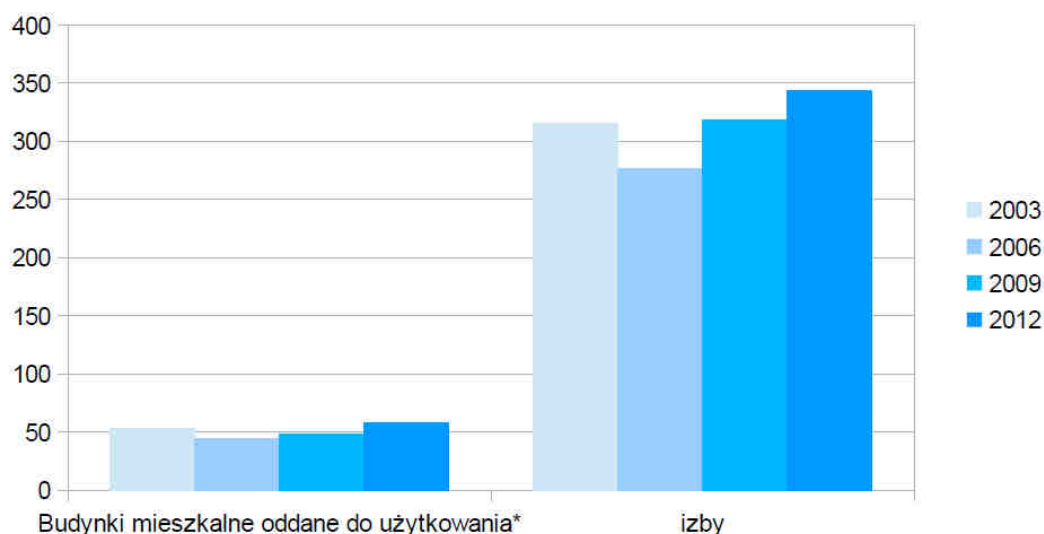
5.3.3. Ruch budowlany

lata	Liczba <u>mieszkań</u> oddanych do użytku	Liczba <u>budynków</u> <u>ogółem</u> oddanych do użytku
1996	63	
1997	99	
1998	78	34
1999	19	36
2000	37	17
2001	5	22
2002	23	27
2003	54	74
2004	31	56
2005	37	57
2006	44	66
2007	49	69
2008	102	86
2009	51	63
2010	72	101
2011	50	69
2012	59	76
2013	71	87

Tabela nr 21. Ruch budowlany; Źródło: www.stat.gov.pl.

Rodzaje mieszkań	Mieszkania	Lata	Wartość
ogółem	mieszkania	2001	5
		2004	31
		2007	49
		2010	72
		2013	71
	izby	2001	26
		2004	196
		2007	288
		2010	429
		2013	416
	powierzchnia użytkowa w m2	2001	706
		2004	5044
		2007	7802
		2010	11603
		2013	12710
spółdzielcze	mieszkania	2001	1
		2004	0
		2007	0
		2010	0
		2013	0
	izby	2001	4
		2004	0
		2007	0
		2010	0
		2013	0
	powierzchnia użytkowa w m2	2001	58
		2004	0
		2007	0
		2010	0
		2013	0
indywidualne	mieszkania	2001	4
		2004	31
		2007	49
		2010	72
		2013	71
	izby	2001	22
		2004	196
		2007	288
		2010	429
		2013	416
	powierzchnia użytkowa w m2	2001	648
		2004	5044
		2007	7802
		2010	11603
		2013	12710
indywidualne - realizowane z przeznaczeniem innym niż na sprzedaż lub wynajem	mieszkania	2013	71
	izby	2013	416
	powierzchnia użytkowa w m2	2013	12710
	mieszkania	2013	0
	izby	2013	0
	powierzchnia użytkowa w m2	2013	0

Tabela nr 22. Mieszkania oddane do użytkowania w Bielsku Podlaskim (nie oddano do użytku mieszkań zakładowych, komunalnych, czynszowych), Źródło: www.stat.gov.pl.

5.4. Opieka społeczna

Instytucjami świadczącymi opiekę socjalną na terenie miasta są przed wszystkim:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. 3 Maja 17,

Ich praca wspierana jest przez mniejsze ośrodki i instytucje:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Typu Rodzinnego nr 1, [ul. Jaroszewicza 15](#),
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, [ul. 3 Maja 17](#),
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (działa przy PCPR), [ul. 3 Maja 17](#).

MOPS po przeprowadzeniu oceny sytuacji swoich beneficjentów udziela im pomocy w formach dostosowanych do potrzeb. Główne powody przyznawania pomocy to ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz kwestie związane z ochroną macierzyństwa i wielodzietnością.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką pobytu dziennego dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. Placówka rozszerza też swoją działalność o organizację wydarzeń kulturalno – oświatowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim wraz będącym w jego strukturze Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, działając ponadlokalnie, w ramach swoich zadań: udziela świadczeń rodzinom zastępczym, organizuje potrzebującym pobyt w domach pomocy społecznej i placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Wspiera poprzez specjalistyczne formy pomocy rodziny lub osoby dotknięte problemem przemocy oraz pomaga osobom niepełnosprawnym lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez GUS w 2012 r. wydatki związane z pomocą społeczną i polityką społeczną wyniosły 11481,5 tys. zł

W związku z dużą stopą bezrobocia oraz starzeniem się społeczeństwa działania na rzecz opieki społecznej powinny być rozwijane i wspierane, uwzględniając ich dostępność komunikacyjną oraz znaczenia ponadlokalne.

5.5 Ochrona zdrowia

5.5.1. Szpitale

Główną jednostką świadczącą usługi w zakresie opieki zdrowotnej jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Jest to placówka 9-oddziałowa, posiadająca 247 łóżka (dane na rok 2012 r.) w ramach, której funkcjonują 22 poradnie. Rocznie korzysta z niej ok. 12 tys. pacjentów. Dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych szpital dokonuje znaczących modernizacji i podnosi standardy świadczonych usług. Wskazane jest zachowanie tego trendu, zarówno ze względu na ważny wpływ na poziom życia mieszkańców, ale też na znaczenie ponadlokalne placówki.

5.5.2. Przychodnie

Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba przychodni została niemal potrojona. Z 8, które funkcjonowały w 2003 r., w 2013 r. funkcjonowały 23 (na 10 tys. mieszkańców przypada 9 przychodni).

W 2013 r. udzielono w Bielsku Podlaskim ponad 343 tys. porad lekarskich, czyli ponad 20 tys. więcej niż w roku poprzednim.

5.5.3. Apteki

Z danych GUS-u wynika, że ilości aptek systematycznie wzrasta. Dla porównania w 2002r. na 1 aptekę przypadało 3379 osób, w 2008 r. było to 2408 osób (11 aptek), natomiast 2013 r. z jednej apteki korzystało już 1756 mieszkańców (15 aptek),.

5.5.4. Personel medyczny

Z danych na rok 2011 r. wynika, że na terenie miasta pracowało 146 lekarzy i 34 lekarzy dentyistów.

5.6. Edukacja

5.6.1. Opieka nad dziećmi do lat 3 jest zapewniona poprzez utworzony tzw: klub malucha, który w roku 2013 oferował 18 miejsc, dzieci korzystających z tego rodzaju opieki było na ten czas 14-cioro, na ogólna liczbę dzieci w wieku 0-3 lat zamieszkujących Bielsk Podlaski 984. Klub Malucha "Domek Krasnoludków", Al. Józefa Piłsudskiego 20.

5.6.2. Przedszkola

Liczba dzieci systematycznie rośnie. W danych statystycznych GUS-u wynika, że w 2003 r. liczba dzieci w wieku 3-6 lat wynosiła 979, natomiast w roku 2013 wynosiła 1035, z czego adekwatnie wychowaniem przedszkolnym były objęte w 2003 r. 539 dzieci, a 2013 r. 879.

Zgodnie z zapotrzebowaniem (w wieku rozrodczym jest pokolenie z wyżu demograficznego lat 70-tych XX w.) liczba przedszkoli wzrasta: w 2003 r. było ich 4, w 2005 r. 5, a od 2012 r. jest 6 przedszkoli, które w 2013 r. oferowały 798 miejsc, przy liczbie dzieci w wieku przedszkolnym 855.

Przedszkola samorządowe:

- 1) Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Żeromskiego 4,
- 2) Przedszkole Nr 5 Krasnała Hałabały, ul. Kościuszki 16,
- 3) Przedszkole Nr 7 im. Kubusia Puchatka, ul. Kazanowskiego 2,
- 4) Przedszkole Nr 9 Leśna Polana, ul. Kazanowskiego 2A.

Przedszkola niepubliczne:

- 1) Przedszkole Niepubliczne Nr 1 im. św. Mł. Gabriela, ul. Tadeusza Rejtana 24,
- 2) Przedszkole Niepubliczne KARMELKI, ul. Żwirki i Wigury 4.

5.6.3. Szkoły podstawowe i gimnazja

5.6.3.1. Szkoły podstawowe

W związku z niżem demograficznym liczba uczniów, a co za tym idzie również liczba placówek oświatowych spada. W Bielsku Podlaskim do roku 2003 funkcjonowało 6 (posiadających 80 pomieszczeń szkolnych, z których korzystało 2200 uczniów) szkół podstawowych, w roku 2012 było ich 5 (posiadających 93 pomieszczenia szkolne, z których korzystało 1340 uczniów). Liczba etatów również maleje, w 2012 r. zatrudnionych było 86 nauczycieli, czyli o 4 mniej niż w roku poprzednim.

W mieście brak jest placówek podstawowego nauczania dla dorosłych.

5.6.3.2. Gimnazja

Liczba gimnazjów w Bielsku Podlaskim utrzymuje się na niezmiennym poziomie. Są to 4 placówki, w których liczba pomieszczeń wzrasta (2003 r. – 49, 2012 r. – 77 pomieszczeń) mimo iż liczba uczniów maleje (2003 r. – 1487, 2012 r. – 768 uczniów). W 2012 r. liczba etatów wynosiła 66, czyli o 5 mniej niż w roku poprzednim.

Wśród szkół podstawowych i gimnazjów znajdują się 2 szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży.

Placówki oświatowe z zakresu szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego występują najczęściej w kompleksach tworząc zespoły szkół. Szkoły podstawowe i gimnazja w Bielsku Podlaskim:

- 1) Zespół Szkół Specjalnych, ul. Kleszczelowska 5,
- 2) Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim, ul. Wojska Polskiego 17 (Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy),
- 3) Gimnazjum Nr 1 im. Niepodległości Polski, ul. Kościuszki 21,
- 4) Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kpt. Władysława Wysockiego, ul. Kpt. Wł. Wysockiego 6,
- 5) Zespół Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego im. J. Kostyczewicza, ul. Poniatowskiego,
- 6) Zespół Szkół im. Adama Mickiewicza, ul. Mickiewicza 126,
- 7) Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Szarych Szeregów, ul. Kopernika 3.

5.6.4. Szkoły ponadgimnazjalne:

Szkoły ponadgimnazjalne w tym technika, technika uzupełniająca, licea profilowane, szkoły ogólnokształcące i artystyczne dające uprawnienia zawodowe posiadają szeroką ofertę profili kształcenia.

KIERUNKI KSZTAŁCENIA	UCZESTNICY
społeczne	101
ekonomiczne i administracyjne	65
informatyczne	136
inżynieryjno techniczne	106
produkcji i przetwórstwa	79
architektury i budownictwa	117
rolnicze, leśne i rybactwa	80
opieka społeczna	51
usługi dla ludności	95
artystyczne	13
rolnicze, leśne i rybactwa	36 osób

Tabela nr 23. Kierunki kształcenia szkół ponadgimnazjalnych Źródło: www.stat.gov.pl

5.6.4.1. Placówki oświatowe z zakresu szkolnictwa ponadgimnazjalnego:

- 1) I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki, ul. 11-Listopada 6,
- 2) II Liceum Ogólnokształcące z BJN im. Bronisława Taraszkiewicza, ul. Kopernika 4,
- 3) Zespół Szkół nr 1 im. Marszałka J.K. Piłsudskiego, ul. Szkolna 12 (Technikum Zawodowe, Liceum Profilowane, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Zaoczne (bezpłatne) szkoły dla dorosłych),
- 4) Zespół Szkół nr 3 im. Władysława Reymonta, ul. Widowska 1 (Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane, Technikum, Szkoła policealna),
- 5) Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej, ul. Hołowieska 18 (Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Szkoła policealna, internat).

5.6.4.2. Licea ogólnokształcące:

Do roku 2004 funkcjonowało na terenie miasta 4 licea, obecnie jest ich 3. Podobnie jak w gimnazjach wzrosła liczba pomieszczeń (w 2003 r. było 34, w 2012 r. było 43 pomieszczenia). Podobnie też jak w gimnazjach i szkołach podstawowych, liczba uczniów liceów spada (2003 r. – 980 uczniów, 2004 r. – 1439 uczniów, natomiast w 2013 r. – 655).

W Bielsku funkcjonuje 1 liceum ogólnokształcące dla dorosłych, w latach 2007-2009 działalność w tym zakresie prowadziła też inna placówka. Oferta ta cieszy się zmiennym zainteresowaniem i liczba jego uczniów na przestrzeni ostatnich 10 lat wahała się od 29 do 109, w 2013 r. kształciło się 89 osób.

W 2012 r. liczba etatów wynosiła 51, czyli o 4 mniej niż w roku poprzednim.

5.6.4.3. Technika

Do 2006 r. działały 4 technika, w 2012 r. było ich zaledwie 3. Zmalała też liczba uczniów: (2004 r. – 560, 2009 r. – 803, 2012 r. – 763).

5.6.4.4. Szkoły artystyczne

Na terenie miasta funkcjonują 2 szkoły artystyczne, w których naukę pobierało w 2012 r. 141 uczniów (adekwatnie do ww. wskaźników tu też odczuwalna tendencja spadkowa, ponieważ w 2005 r. kształciło się w nich 216 uczniów)

- 1) Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia, ul. Widowska 4,
- 2) Prywatna Szkoła Artystyczna "DUX", ul. Żwirki i Wigury 4
- 3) Policealne Studium Ikonograficzne, ul. Żwirki i Wigury 26,

5.6.4.5. Zasadnicze szkoły zawodowe

KIERUNKI KSZTAŁCENIA	UCZESTNICY
Inżynieryjno-techniczny	67
architektury i budownictwa	59
usługi dla ludności	15

Tabela nr 24. Kierunki kształcenia szkół zawodowych, Źródło: www.stat.gov.pl

5.7. Kultura i sztuka

5.7.1. Biblioteki

Na 1 placówkę biblioteczną w 2002 r. przypadało 13514 osób, w momencie zamknięcia jednej z dwóch bibliotek w 2003 r. liczba ta uległa podwojeniu i wynosiła 26955 osób; Obecnie utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2012 r. z 1 biblioteki korzystało 26525 osób. Na przestrzeni 10 lat księgozbiór uległ uszczupleniu, z posiadanych w 2002 r. 89616 woluminów, w 2012 r. liczba ta wyniosła 82876, za to od 2011 r. zaczęły pojawiać się zbiory elektroniczne zinwentaryzowane, których ilość stale rośnie i w roku 2013 wynosiła 42.

Pogarszają się też statystyki dotyczące czytelnictwa: w 2002 r. na 1000 mieszkańców czytelnikami bibliotek publicznych było 187 osób, by w 2012 r. spaść do poziomu 97 osób.

Obiekt biblioteki jest przystosowany dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, w 2013 r. przystosowany został również dla użytkowników niewidzących i słabowidzących.

5.7.2 Domy kultury

Mieszkańcy miasta korzystają z dwóch obiektów:

- 1) Bielski Dom Kultury, ul. 3-go Maja 2,
- 2) Osiedlowy Dom Kultury SM w Bielsku Podlaskim, ul. 11 Listopada 10.

W ramach ich działalności funkcjonuje 14 zespołów artystycznych, w których członkami jest ok. 250 osób, dane te ulegają na przestrzeni lat nieznacznym wahaniom. Sukcesywnie rośnie liczba klubów i kół (2002 r. - 2, 2013 r. - 10).

Działające w mieście domy kultury organizują ok. 200 imprez rocznie, w których bierze udział średnio ok. 30 tys. osób.

Imprezy cykliczne:

a) organizowane przez Bielski Dom Kultury:

- Wieczór kolęd;
- Ogólnopolski Dziecięco-Młodzieżowy Festiwal Kolędy i Pastorałki Współczesnej „Kantyczka”;
- Powiatowe Eliminacje Festiwalu Piosenki Białoruskiej;
- „Twarze znane i nieznane”;
- Eliminacje Powiatowe Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego;
- Turniej Tańca Towarzyskiego;
- „Roztańczony Weekend”;
- Diecezjalny Festiwal Piosenki Religijnej „Podlasie”;
- Międzynarodowy Festiwal Piosenki „Podlaska Nuta”;
- Biennale Twórczości Plastycznej Młodych pn. „Pasje i Talenty”;

b) pozostałe:

- Koncert Pamięci Papieża Jana Pawła II;
- Otwarcie sezonu motocyklowego Organizator: nieformalna grupa „Bad Boyz”;
- „Powitanie lata” Organizator: Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki;
- Festiwal Piosenki Religijnej „Śpiewajmy Panu” Podlasie, Organizator: Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Drohiczyńskie Caritas Diecezji Drohiczyńskiej;
- Dni Bielska Podlaskiego, Organizator: Urząd Miasta Bielsk Podlaskiego;
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru Wiosennego „Tam po Majowuj rosi” Organizator: Stowarzyszenie Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach.

Imprezy masowe:

W ramach wydarzeń kulturalnych w mieście co roku odbywają się dwa koncerty na terenie otwartym, które mają charakter imprezy masowej.

5.7.3 Muzea

W Bielsku Podlaskim działają :

- Muzeum w Bielsku Podlaskim Oddział Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, [ul. Mickiewicza 45](#);
- Muzeum Martyrologii przy Zespole Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej, [ul. Hołowieska 18](#);
- Stowarzyszenie Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach - Prywatne Muzeum Etnograficzno-Historyczne, [ul. Sosnowa 56](#).

5.7.4 Prasa

Swoje redakcje w Bielsku Podlaskim ma „Gazeta Współczesna” oraz „Kurier Poranny”; poza tym publikowane są:

- Nad Buhom i Narwoju - Redakcja Związek Ukraińców Podlaskich dwumiesięcznik, wydawany przez Związek Ukraińców Podlasia;
- Bielski Hostinec – półrocznik, wydawany przez Stowarzyszenie Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach.

5.8. Religia

Obiekty sakralne i związki wyznaniowe

Bielsk Podlaski jest miastem wielowyznaniowym, o dużej tolerancji religijnej, o czym świadczą m.in. lokalizacje różnorodnych świątyń na terenie miasta:

- Parafie prawosławne:
  - Parafia Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy;
  - Parafia Opieki Matki Bożej;
  - Parafia św. Michała Archanioła;
  - Parafia Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy;
  - Parafia Zmartwychwstania Pańskiego;
- Kościoły protestanckie:
  - Zbór Kościoła Chrystusowego;
  - Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów;
  - Kościół Zielonoświątkowy;
  - Kościół Adwentystów Dnia Siódmego;
- Parafie rzymskokatolickie:
  - Parafia Matki Bożej z Góry Karmel;
  - Parafia Miłosierdzia Bożego;
  - Parafia Najświętszej Opatrzności Bożej;
  - Parafia Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja;
- Chrześcijański Zbór Świadków Jehowy,

źródło: <http://pl.wikipedia.org>

5.9 Sport i rekreacja

Większość ogólnodostępnych obiektów sportowych znajduje się w zasobach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Są to m.in:

- boisko główne do piłki nożnej z trybunami,
- boiska boczne do piłki nożnej,
- boiska sportowe (asfaltowe boisko do tenisa i koszykówki),
- basen odkryty (duży basen oraz brodziki dla dzieci),
- skatepark,
- Pływalnia Miejska „Wodnik” (nowoczesny obiektem sportowo - rekreacyjnym, powstały w listopadzie 2003 roku).

Z informacji podanych przez MOSiR wynika, że koncepcja zagospodarowania terenu Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji zakłada modernizację istniejącego Stadionu Miejskiego oraz wykonanie zagospodarowania terenu wokół stadionu, rozbiórkę części budynków wchodzących w skład zespołu, budowę nowych budynków, remont starych nie przeznaczonych do rozbiórki budynków oraz wyburzenie niektórych budynków wchodzących w skład kompleksu.

Ponadto w ramach Zespołu Szkół Nr 1 w Bielsku Podlaskim funkcjonuje kompleks sportowy "Moje Boisko ORLIK 2012". Na terenie miasta funkcjonują też prywatne siłownie.

5.10 Informatyzacja

Bezpłatny punkt dostępowy do bezprzewodowego Internetu, obejmujący okolice skrzyżowania ulic Mickiewicza i Kopernika.

WNIOSKI:

Rozwój miasta powinien następować poprzez zapewnienie jednocześnie dostępu do „pracy”, ale też kultury, sportu i edukacji. Wytworzenie wizerunku miasta w którym warto zostać nie tylko ze względu na rozwój gospodarczy i miejsca pracy, ale również ze względu na różnorodną ofertę edukacyjną czy kulturalno-sportową. W zakresie kultury i sportu należy dbać o pobudzanie inicjatyw oddolnych oraz stwarzanie szans ich rozwoju. Elementem wartym wykorzystania, jako spoiwo łączące mieszkańców i atutu miasta - wielowyznaniowości i wielokulturowości. Może to być również wykorzystywane do rozwijania lokalnego patriotyzmu.

Wykształcone i wykwalifikowane społeczeństwo to największy kapitał rozwojowy gminy, wymaga on ciągłej modernizacji, podnoszenia standardów, skupiania się na kształceniu w kierunkach, które wiążą się z potencjałem miasta.

5.11. Sektor gospodarczy

5.11.1. Aktywność ekonomiczna i rynek pracy

Z porównania aktywności ekonomicznej z rozróżnieniem na płeć oraz wybrane roczniki wynika, że poziom osób bezrobotnych odnotowuje spadek na korzyść osób zatrudnionych.

Dane Urzędu Pracy wykazują, że liczba bezrobotnych w Bielsku Podlaskim kwietniu 2014 r. wynosiła 1351 osób, z czego 599 stanowiły kobiety.

Z analiz (dotyczących czerwca i lipca 2014 r.) zamieszczonych w opracowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku dokumencie „Podlaski Rynek Pracy” wynika, że liczba bezrobotnych systematycznie spada, a powiat bielski ma jedną z najniższych stóp bezrobocia w województwie podlaskim, która na lipiec 2014 r. kształtowała się poziomie 9 %, gdy wskaźnik dla województwa wynosił 13,4 %, a dla kraju 11,9 %.

Jednostka miary		2003	2006	2009	2012
RYNEK PRACY (STAN W DNIU 31 XII)					
Pracujący*					
ogółem	osoba	6664	6613	6689	7699
mężczyźni	osoba	3552	3436	3424	4262
kobiety	osoba	3112	3177	3265	3437
Bezrobotni zarejestrowani					
ogółem	osoba	1772	1385	1359	1218
mężczyźni	osoba	861	651	759	629
kobiety	osoba	911	734	600	589
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym					
ogółem	%	10,4	7,9	7,8	6,9
kobiety	%	10,9	8,5	7,0	6,9
mężczyźni	%	9,9	7,4	8,5	6,9

Tabela nr 25. Rynek pracy w Bielsku Podlaskim;. Źródło: www.stat.gov.pl

5.11.2. Podmioty gospodarcze

Na przestrzeni lat 2003-2009 ilość firm prywatnych działających w Bielsku Podlaskim zmniejszyła się o 526. W 2009 r. w mieście funkcjonowało 2 171 podmiotów gospodarczych, w tym 115 spółek handlowych, 1 177 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz 1 przedsiębiorstwo państwowe. Udział sektora prywatnego w działalności gospodarczej ogółem wynosił w roku 2009 – 95,72 %.

Jednostka miary		2003	2006	2009	2012
GOSPODARKA					
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (stan w dniu 31 XII)					
ogółem		2685	2264	2171	2321
sektor publiczny	jed.gosp.	81	86	93	85
sektor prywatny		2604	2178	2078	2236
Jednostki wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007					
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		-	-	54	52
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie		-	-	1	1
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe		-	-	176	191
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych		-	-	1	3
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją		-	-	7	12
Sekcja F - Budownictwo		-	-	278	313
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle		-	-	662	679
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa		-	-	138	145
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi		-	-	48	47
Sekcja J - Informacja i komunikacja		-	-	36	36
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	jed.gosp.	-	-	86	90
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości		-	-	56	63
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		-	-	162	189
administrowania i działalność wspierająca		-	-	24	27
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		-	-	14	14
Sekcja P - Edukacja		-	-	82	82
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		-	-	141	165
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		-	-	46	52
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby		-	-	159	160
Sekcja U - Organizacje i zespoły eksterytorialne		-	-	0	0

Tabela nr 26 Podmioty gospodarki narodowej w Bielsku Podlaskim z podziałem na sekcje. Źródło: www.stat.gov.pl

Z analizy powyższych danych wynika, że największa liczba jednostek gospodarczych występuje w sektorze prywatnym i cały czas wzrasta w przeciwieństwie do jednostek w sektorze publicznym. Z informacji zamieszczonych w „Analizie rynku nieruchomości Miasta Bielsk Podlaski” wynika, że zatrudnienie w:

- rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie wynosiło 1,76%,
- przemyśle i budownictwie wyniosło 45,4%,
- handlu wynosiło 17,88 %,
- działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsłudze rynku nieruchomości wynosiło 3,06%,
- pozostałych usługach wynosiło 31,85%.

Reasumując powyższe największe zatrudnienie w mieście dają takie gałęzie gospodarki jak przemysł i budownictwo, w ramach których działają firmy o zasięgu ogólnie i ponad krajowym (m.in.: Budimex Danwood Sp. z o.o., Unibep S.A., Polbud S., Hoop Polska Sp. z o.o., Mlekovita Sp. z o.o., Zakłady Mięsne Netter).

Najważniejsze podmioty z sektora publicznego to m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Nadleśnictwo Państwowe.

5.11.3. Handel

Jednostka terytorialna	hipermarkety			supermarkety			domy towarowe			domy handlowe		
	2008	2010	2012	2008	2010	2012	2008	2010	2012	2008	2010	2012
	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.
PODLASKIE	9	10	11	100	135	165	1	5	3	16	10	8
PODLASKIE - GMINY MIEJSKIE	9	10	11	86	110	131	1	5	3	14	7	6
Bielsk Podlaski	1	1	0	4	5	7	0	0	0	0	0	0

Tabela nr 27 Podmioty gospodarki narodowej w Bielsku Podlaskim z podziałem na rodzaje źródło: www.stat.gov.pl

Zapotrzebowanie na obiekty handlowe wypełniają głównie supermarkety, ale uwzględniając fakt, że w związku z położeniem oraz ponadlokalnym znaczeniem, miasto będzie się nadal rozwijało, należy umożliwić zrównoważony rozwój tej strefy, również w zakresie obiektów wielkopowierzchniowych. Wskazując miejsca predysponowane do realizacji handlu, należy wziąć pod uwagę ich dostępność komunikacyjną, wyposażenie w niezbędną infrastrukturę oraz poprzez odpowiednie zapisy prawa miejscowego, zadbać o odpowiednie ich wpisanie w otoczenie. Właściwym działaniem jest też zmiana sposobu użytkowania istniejących budynków, których dotychczasowa forma użytkowania dezaktualizuje się.

5.11.4. Targowiska

Ilość targowisk w mieście od wielu lat jest niezmienna, niemniej ich powierzchnia znacząco wzrosła. Świadczy to atrakcyjności tej formy handlu wśród mieszkańców miasta i powiatu. W

ramach możliwości i potrzeb, należy wprowadzać mniejsze targowiska, tj. bazy w ramach poszczególnych osiedli mieszkaniowych.

Jednostka Terytorialna	targowiska ogółem				powierzchnia ogółem				stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej			
	2006	2008	2010	2012	2006	2008	2010	2012	2006	2008	2010	2012
	ob.	ob.	ob.	ob.	m2	m2	m2	m2	ob.	ob.	ob.	ob.
PODLASKIE	82	79	79	78	811180	801609	850455	856966	3510	3523	4055	4343
PODLASKIE - GMINY MIEJSKIE	34	32	32	32	390211	395126	446371	457982	3156	3174	3738	4027
Bielsk Podlaski	2	2	2	2	7319	7319	32277	30352	54	54	25	25

5.11.5. Gastronomia

Sieć gastronomiczną w mieście tworzą głównie: bary, puby, kluby, kawiarnie, pizzerie i restauracje.

Rozdział VI

Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenie ludzi i mienia może być spowodowane przyczynami naturalnymi lub wynikającymi z aktywności człowieka.

Największymi niebezpieczeństwami związanymi ze środowiskiem naturalnym są kataklizmy, wśród których wymienić należy:

- powódź,
- rozległe pożary,
- obfite opady, również śniegu,
- ekstremalne temperatury, utrzymując się przez dłuższy czas,
- osuwiska ziemi.

Powyższe zagrożenia są najtrudniejsze do przewidzenia i wyeliminowania częściowo zostały też opisane w rozdz. III i XV. W takiej sytuacji należy się skupić na łagodzeniu skutków, poprzez zapewnienie odpowiednich zabezpieczeń, dróg ewakuacji, wcześniejszą popularyzację wiedzy na temat odpowiednich zachowań na wypadek kataklizmu oraz pomoc w sferze materialnej i psychicznej.

Zagrożenia spowodowane przez człowieka to przede wszystkim:

- awarie (emisja, pożar, eksplozja) powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu,
- transport substancji niebezpiecznych drogami krajowymi i wojewódzkimi oraz koleją, gdzie trasy przebiegają w bezpośrednim sąsiedztwie budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi,
- promieniowanie elektromagnetyczne,
- nasilenie ruchu drogowego,
- przestępczość.

Problematyka wymieniona powyżej została opisana w rozdz. III, (punkt 3.3).

Reasumując powyższe należy stwierdzić, że największe realne zagrożenie na terenie miasta związane jest z transportem drogowym i kolejowym materiałów niebezpiecznych oraz zwiększającym się z roku na rok nasileniem ruchu samochodowego. Wskazane jest więc podjęcie kroków mających na celu realizację obwodnicy miejskiej oraz wykluczenie na terenie miasta realizacji zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpieniu poważnych awarii przemysłowych.

Odnosząc się do problemu przestępczości, który, jak wynika z badań zawartych w części diagnostycznej sporządzonej na potrzeby „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014-2022”, w odczuciu społecznym powinien być wyeliminowany poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa. W ramach zapobiegania i szybkiego właściwego reagowania na zagrożenia (co zminimalizuje negatywne skutki) należy nadal prowadzić działania popularyzacyjne w zakresie bezpieczeństwa, kontynuować rozbudowę systemu monitoringu oraz zwiększać liczbę patroli. W ramach zagospodarowywania przestrzeni w planach miejscowych w porozumieniu z odpowiednimi służbami należy przewidzieć ewentualne dodatkowe komisariaty osiedlowe.

Wyszczególnienie	Lata	Jednostka miary	Wartość
ogółem	2012	jd	1335
	2013	jd	954
o charakterze kryminalnym	2012	jd	612
	2013	jd	509
o charakterze gospodarczym	2012	jd	328
	2013	jd	71
drogowe	2012	jd	341
drogowe	2013	jd	311
przeciwko życiu i zdrowiu	2012	jd	34
przeciwko życiu i zdrowiu	2013	jd	24
przeciwko mieniu	2012	jd	510
przeciwko mieniu	2013	jd	397
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - ogółem	2012	%	83,8
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - ogółem	2013	%	76,0
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - o charakterze kryminalnym	2012	%	66,8
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - o charakterze kryminalnym	2013	%	59,0
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - o charakterze gospodarczym	2012	%	97,0
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - o charakterze gospodarczym	2013	%	77,0
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - drogowe	2012	%	100,0
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - drogowe	2013	%	99,7
ogółem na 1000 mieszkańców	2012	jd	22,93
ogółem na 1000 mieszkańców	2013	jd	16,51
o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców	2012	jd	10,51
o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców	2013	jd	8,81
o charakterze gospodarczym na 1000 mieszkańców	2012	jd	5,63
o charakterze gospodarczym na 1000 mieszkańców	2013	jd	1,23
drogowe na 1000 mieszkańców	2012	jd	5,86
drogowe na 1000 mieszkańców	2013	jd	5,38
przeciwko życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców	2012	jd	0,58
przeciwko życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców	2013	jd	0,42
przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców	2012	jd	8,76
przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców	2013	jd	6,87

Tabela nr 30, Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych powiatów.

Źródło: www.stat.gov.pl

Rozdział VII

Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

7.1. Potrzeby i możliwości Bielska Podlaskiego wynikają przede wszystkim z:

- **uwarunkowań gospodarczych (rozwinęcie w pkt. 7.3):**
  - status administracyjny miasta powiatu,
  - główny ośrodek usługowy powiatu, świadczący usługi z zakresu: oświaty, zdrowia, kultury),
  - bogata wielokulturowa i wielowyznaniowa historia, znajdująca odzwierciedlenie w teraźniejszości (zabytki, szkoła ikonograficzna, tolerancja religijna),
  - czyste środowisko gwarantujące pozyskiwanie produktów rolniczych wysokiej jakości;
- **uwarunkowań przestrzennych:**
  - dogodna lokalizacja (drogi krajowe Nr 19 i Nr 66 oraz kolei),
  - bezpośrednie sąsiedztwo terenów cennych przyrodniczo,
  - obiekty sportowe (pływalnie, drogi rowerowe, boiska),
  - sprawna i stale modernizowana infrastruktura;
- **powiązań z gminami ościennymi (Bielsk Podlaski, Boćki, Brańsk, Czyże, Juchnowiec Kościelny, Narew, Orla, Wyszki, Zabłudów) w zakresie:**
  - produkcji, przemysłu i rolnictwa,
  - usług oświaty, zdrowia, administracji, kultury,
  - terenów zielonych związanych z wypoczynkiem i rekreacją,
  - komunikacji i infrastruktury technicznej.

7.2. Strategia Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011-2020

W ww. dokumencie, wykorzystując metodę konsultacji społecznych, w sposób syntetyczny wskazano obszary problemowe wymagające naprawy. Po przywróceniu ich do właściwego stanu, będą one wraz z mocnymi stronami stanowiły o możliwościach rozwoju. Wśród elementów ograniczających rozwój miasta wymienia się przede wszystkim:

- migrację zarobkową za granicę i do dużych ośrodków miejskich,
- występujące bezrobocie,
- brak zintegrowanego środowiska gospodarczego i jego kreatywnej roli w życiu gospodarczym miasta,
- brak dopływu kapitału krajowego i zagranicznego w oczekiwanej wielkości,
- nieukształtowanie infrastruktury otoczenia gospodarczego,
- niewystarczająca ilość parkingów w centrum miasta,
- niewystarczająca ilość imprez sportowych dla mieszkańców.

Jako mocne strony wskazuje się:

- korzystne położenie geograficzne miasta, obok wschodniej granicy państwa w obszarze "zielonych płuc polski" przy głównych szlakach komunikacyjnych,
- duży potencjał ludzki, wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym,
- wielokulturowość społeczeństwa,
- wysokie kwalifikacje mieszkańców,

- bielskie firmy w czołówce przedsiębiorstw prężnie działających w kraju i zagranicą,
- brak bariery językowej w kontaktach handlowych ze wschodem,
- stała poprawa infrastruktury drogowej – oświetlenie miasta, modernizacja dróg,
- zorganizowany system zarządzania kryzysowego, w tym jednostek ratownictwa chemicznego i ekologicznego do zwalczania skutków pożarów i likwidacji skutków poważnych awarii,
- poprawa i rozbudowa infrastruktury miejskiej,
- wysoki poziom wykorzystania środków unijnych,
- relatywnie wysoki budżet JST (jednostki samorządu terytorialnego) na inwestycje,
- rozwijający się system szlaków rowerowych w regionie, w tym budowa dróg rowerowych,
- doskonalenie samorządności lokalnej,
- rozbudowa bazy kulturalnej miasta,
- rozwój infrastruktury sportowej miasta.

Po dokonaniu analizy, w ww. dokumencie sformułowano wizję:

„Bielsk Podlaski w roku 2020 będzie ważnym ośrodkiem życia gospodarczego oraz głównym miastem południowo-wschodniego obszaru rozwoju województwa podlaskiego, w którym mieszkańcy znajdują zatrudnienie i korzystają z nowoczesnych urządzeń infrastruktury technicznej oraz wysokiej jakości usług publicznych i prywatnych. Miasto dba o środowisko naturalne i sprzyja tolerancji pomiędzy ludźmi wielu kultur”, która ma swoje rozwinięcie w misji miasta „Bielsk Podlaski – ponadlokalny ośrodek życia społeczno-gospodarczego, chroniący walory i zasoby kulturowe, zapewniający stały wzrost poziomu życia mieszkańców, tworzący sprzyjające warunki dla inwestorów.”

7.3. Gospodarka

7.3.1. Przedsiębiorczość

Bielsk Podlaski, dzięki prężnie działającym przedsiębiorstwom, jest szybko rozwijającym się ośrodkiem, o niskiej stopie bezrobocia, z perspektywą dalszego wzrostu gospodarczego. Zasięg działalności wielu bielskich firm wykracza poza granice miasta, tworząc miejsca pracy dla mieszkańców powiatu i województwa. Ilość podmiotów gospodarczych jest stała, lokalizacja terenów produkcyjnych jest rozproszona. Znaczna część z tych obszarów jest objęta planami miejscowymi. Podejmując decyzje w zakresie rozmieszczenia obiektów o charakterze produkcyjnym i przemysłowym, należy zapobiegać rozproszeniu tego typu funkcji oraz wykorzystywać istniejącą infrastrukturę i dostępność komunikacyjną.

W sumie na terenie miasta działają podmioty gospodarcze, głównie z zakresu budownictwa, transportu oraz produkcji rolno-spożywczej. Dzięki sprawnemu zarządzaniu miastem oraz obecności wielu firm Bielsk Podlaski w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego został wskazany, jako pretendent do trzeciego – po Łomży i Suwałkach – ośrodka subregionalnego. Jedną z ważniejszych potrzeb w dziedzinie gospodarki jest zapobieganie wyludnianiu miasta. Rozwiązaniem tego problemu jest inwestowanie w zasoby ludzkie, poprzez kształcenie na różnych poziomach (inżynierskich i technicznych) w specjalistycznych kierunkach, szczególnie w kierunkach, które umożliwiają zatrudnienie w miejscowych przedsiębiorstwach. Możliwości rozwoju należy też upatrywać we współpracy ze Wschodem (dodatkowe informacje dotyczące gospodarki zostały zawarte w rozdziale V).

Poniżej tabela przedstawia porównanie dochodów i wydatków miasta dla wybranych roczników. Widać, że rosła zarówno dochody jak i wydatki, na przestrzeni 10 lat kwoty te

uległy niemalże podwojeniu. Największą część dochodów miasta stanowią dochody własne, wsparte są dotacjami i subwencjami oraz środkami unijnymi, w przypadku których zaznacza się tendencja spadkowa, co związane było m. in. ze zbliżaniem się końca okresu perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2007-2013, zmniejsza się pula środki na dofinansowanie inwestycji.

Jednostka miary		2003	2006	2009	2012
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO*					
Dochody budżetu gminy					
dochody ogółem	zł	34923717,00	47194205,32	59496492,32	60165774,50
dochody własne	zł	16162386,00	21964846,77	30965740,84	34431705,04
dotacje ogółem	zł	-	-	14311435,48	11311553,46
subwencje ogólne	zł	12585030,00	11627910,00	14219316,00	14422516,00
subwencje na zadania oświatowe	zł	-	10534886,00	12219394,00	13852530,00
środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej	zł	-	5207162,90	3939988,65	-
środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	zł	-	-	-	185422,99
dochody ogółem na 1 mieszkańca	zł	1294,77	1756,00	2245,74	2266,56
dochody własne na 1 mieszkańca	zł	599,21	817,27	1168,83	1297,11

Wydatki z budżetu gminy					
wydatki ogółem	zł	34981246,00	50586842,91	67069615,80	63858578,04
wydatki majątkowe ogółem	zł	5740216,00	12734248,41	21740285,73	10484375,82
wydatki majątkowe inwestycyjne	zł	5740216,00	12734248,41	21740285,73	10484375,82
wydatki bieżące ogółem	zł	-	-	45329330,07	53374202,22
wydatki bieżące na wynagrodzenia	zł	-	-	17530927,96	23893401,96
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	zł	1296,90	1882,23	2531,60	2405,67

Tabela nr 31. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego; Źródło: www.stat.gov.

7.3.2. Rolnictwo

Uwarunkowania dotyczące rolnictwa zostały szczegółowo przedstawione w rozdziale III. Możliwości rozwoju miasta w przedmiotowym zakresie to: dobra jakość gleb, specjalizacja produkcji, bliskość zakładów przetwórstwa, właściwe rozmieszczenie w granicach miasta, nie stanowiące uciążliwości dla zabudowy o innych funkcjach. Uwzględniając wnioski zawarte w Strategii Województwa rozwój miasta powinien się odbywać w oparciu o produkcję spożywczą. Należy, więc kontynuować uprawę na wartościowych gruntach, ze wskazaniem na produkcję ekologiczną.

7.3.3. Turystyka

O turystycznej atrakcyjności Bielska Podlaskiego stanowią przede wszystkim: dobre skomunikowanie, walory przyrodnicze oraz unikalne dziedzictwo historyczne. Aktualnie potrzebna jest modernizacja i rozbudowa bazy noclegowej oraz innych elementów infrastruktury turystycznej (wypożyczalnie sprzętu sportowego, punkty informacji turystycznej). W celu poszerzenia bazy turystycznej wskazane jest przebranzhowanie nierentownych gospodarstw rolnych.

Jednostka miary		2003	2006	2009	2012
TURYSTYKA					
Wybrane turystyczne obiekty noclegowe					
ogółem					
obiekty	ob.	2	3	3	4
miejsca noclegowe	msc	130	152	125	193
korzystający z noclegów	osoba	6251	6755	10026	10094
udzielone noclegi	-	9446	10926	15189	20580
hotele					
obiekty	ob.	1	1	1	1
miejsca noclegowe	msc	100	111	84	116
korzystający z noclegów	osoba	5705	6412	9598	8192
udzielone noclegi	-	7721	9671	14018	16042

Tabela nr 32. Turystyka – baza noclegowa; źródło: www.stat.gov.pl.

WNIOSKI dot. planowania przestrzennego miasta:

- Powinno dążyć się do stworzenia terenów atrakcyjnych lokalizacyjnie, z uwagi na przyszłe potrzeby inwestorów oraz wyznaczony obszar pod nowe inwestycje przemysłowo-produkcyjne, eliminując jednocześnie problem wynikający z mieszania funkcji przemysłowych z mieszkaniowymi.
- Ważna jest dalsza poprawa dostępności komunikacyjnej miasta, poprzez modernizację i przebudowę infrastruktury transportowej, zarówno drogowej, jak i kolejowej, włącznie z rozwojem transportu publicznego, przy uwzględnieniu potrzeb dla osób w starszych grupach wieku i/lub niepełnosprawnych.
- Konieczne jest rozwój i zapewnienie dostępności do usług socjalnych i kulturalnych, które są niezbędne dla poprawy zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Działanie te będą miały wpływ na częściowe zahamowanie odpływu ludności, która z kolei może poszerzyć grupę inwestorów i wysoko wykwalifikowanej kadry.

- Należy podjąć działania w zakresie estetyzacji miejsc, poprzez remonty i zwiększenie przestrzeni publicznej, co pozytywnie wpłynie na środowisko społeczne.
- Dodatkowo, pomimo tego, że stopa bezrobocia w powiecie bielskim jest znacznie niższa niż w pozostałej części województwa (patrz: rozdział V), a w samym mieście sukcesywnie wzrasta poziom zatrudnienia, należy kontynuować działania związane z inwestowaniem w kapitał ludzki. Mimo, że efekty będą widoczne w dłuższym okresie, to jednak przyniosą one, na równi ze wspieraniem lokalnych przedsiębiorstw jak i poszukiwaniem inwestorów zagranicznych, wymierne korzyści dla gospodarki.
- Promocję warto prowadzić w oparciu o takie walory jak: atrakcyjna lokalizacja, dobra dostępność komunikacyjna, wykwalifikowane kadry, bezpośrednie położenie terenów czystych ekologicznie oraz dużą tolerancję kulturową i religijną.

Rozdział VIII

Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Powierzchnia ewidencyjna gruntów miasta Bielsk Podlaski wynosi 2700 ha. Powierzchnie tę tworzą następujące grupy własnościowe:

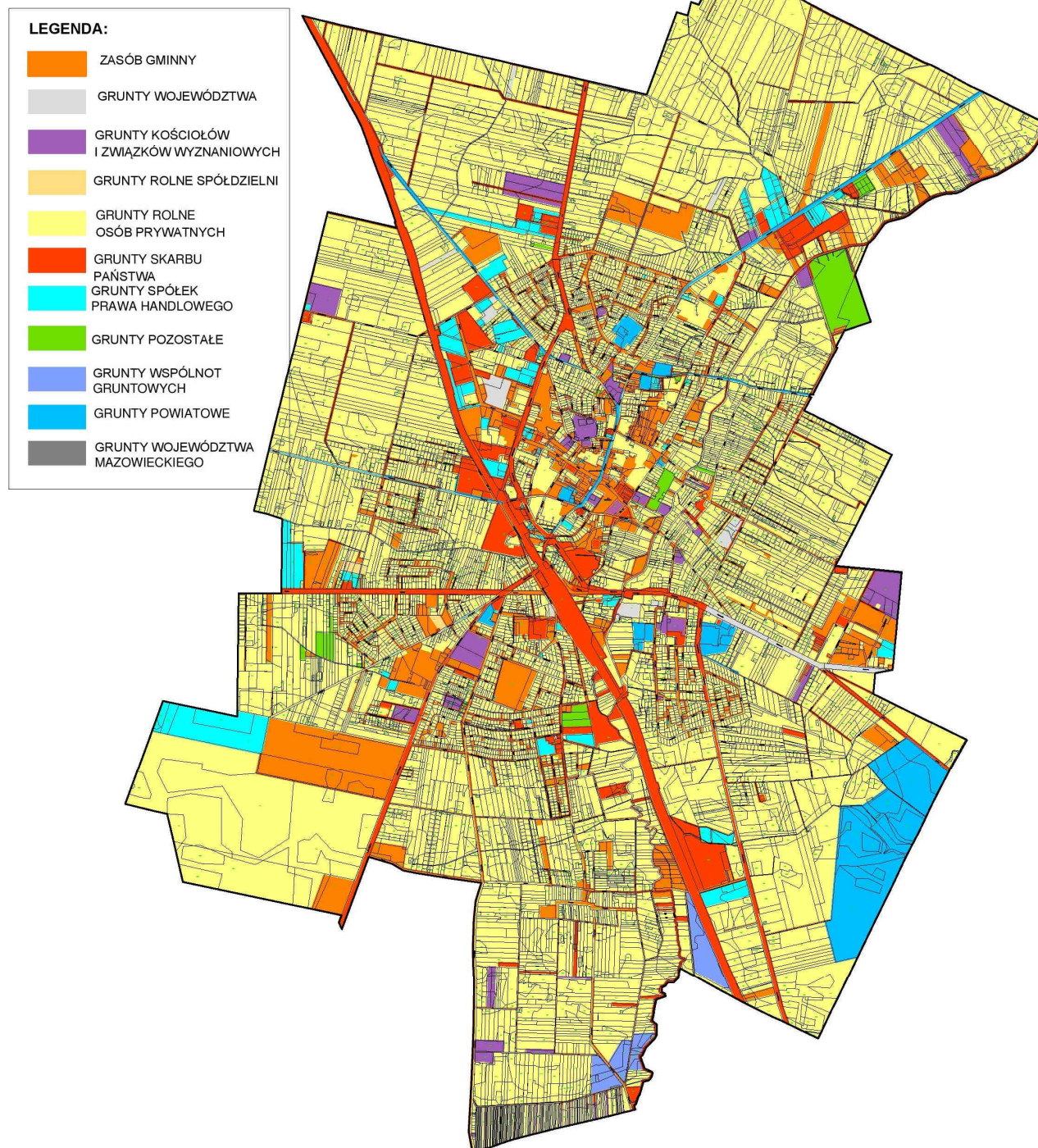
Struktura własności gruntów (opracowanie własne na podstawie danych z UM BP, stan na 2014 r.):

- 1) Własności Skarbu Państwa – 184,1 ha, 6,8 %;
- 2) Mienie komunalne - 299 ha, 11 %;
- 3) Własność osób prywatnych lub spółdzielni produkcyjnych i mieszkaniowych stanowiąca grunty rolne - 1959,92 ha, 72,6 %;
- 4) Kościoły i związki wyznaniowe - 47 ha, 1,74 %;
- 5) Powiat - 90,68 ha, 3,36 %;
- 6) Pozostałe - 119,3 ha, 4,44 %;
- Razem - 2700 ha 100%

W strukturze własnościowej miasta dominują indywidualne gospodarstwa rolne. Jak wynika z analizy stanu władania gruntami na obszarze miasta. Większość terenów stanowi własność prywatna lub własność spółdzielni, przeznaczona głównie na cele rolnicze. Do Skarbu Państwa należą przeważnie obszary leśne i elementy infrastruktury drogowej. Mienie komunalne jest również nie liczne, co może wiązać się z koniecznością nabywania gruntów w oparciu o ustawę o gospodarce nieruchomości. Takie działanie umożliwi tworzenie rezerw terenowych dla realizacji celów publicznych, w tym również w zakresie dróg.

Tereny komunalne mające znaczenie dla rozwoju aktywności gospodarczej miasta to m.in.:

- 1) Fragment terenów przy ogrodach działkowych w południowo-zachodniej części miasta predysponowany do lokalizacji zabudowy przemysłowej, ewentualnie uzupełnionej usługami.
- 2) Działki we wschodniej części miasta, w okolicy ul. Białowieskiej predestynowane do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej ekstensywnej uzupełnionej niezbędnymi usługami.
- 3) Tereny przy ul. Wojska Polskiego, z możliwością uzupełnienia.

Rycina nr 9. Struktura własnościowa gruntów .

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Bielsku Podlaskim.

Rozdział IX

Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

9.1. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytki mogą być objęte jedną z czterech form ochrony, tj.:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Zgodnie z ww. ustawą w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- parków kulturowych.

Zasady ochrony obiektów i obszarów zabytkowych zostały przedstawione w Rozdziale IV

9.2. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1205 ze zm.), grunty rolne na terenie miast nie podlegają ochronie. Z mocy ustawy chronione pozostają wyłącznie grunty leśne.

Lasy ochronne ustanawiane są w drodze odrębnych decyzji Ministra Środowiska, na wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Na terenie miasta Bielska Podlaskiego lasy ochronne nie występują.

9.3. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Na terenie miasta nie występują obszary sieci NATURA 2000. Najbliżej położonym obszarem jest SOO Murawy w Haćkach (PLH200015) zlokalizowany ok. 400 m na północ od granicy Bielska Podlaskiego.

Jedynymi obiektami ochrony przyrody położonymi w granicach administracyjnych miasta są drzewa lub skupiska drzew uznane za pomniki przyrody. Ich ilość i opis obrazuje tabela nr 1B dołączona do części kierunków.

9.4. Obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy prawo wodne

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145, ze zm.) reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami

wodnymi. Zgodnie z ustawą „w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych mogą być ustanowione strefy ochronne ujęć wody i obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.” Dla komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Norwida takiej strefy nie ustanowiono. Nie występują również inne obszary chronione określone ww. ustawą.

WNIOSKI

- Działania planistyczne na terenie miasta powinny umożliwiać uzyskanie dobrego potencjału ekologicznego rzek, poprzez ochronę wszystkich cieków i ich dolin.
- Utrzymanie zabytków w należyтым stanie to nie tylko spełnienie wymogu ustawowego, ale świadectwo kultury społeczeństwa.
- Działania planistyczne powinny uwzględniać lokalizację i charakter pomników przyrody ustanowionych w granicach miasta.

<p style="text-align: center;">Rozdział X Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych</p>

Na terenie Bielska Podlaskiego nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

<p style="text-align: center;">Rozdział XI Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla</p>
--

Na terenie opracowania, przy ul. Kleeberga, znajduje się złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej kategorii C1 „Bielsk Podlaski” o zasobach geologicznych bilansowych 536 tys. m³ (stan na 31 grudnia 2013r.). Nie jest eksploatowane; zasoby złoża zostały rozpoznane szczegółowo. Teren nad złożem zajmuje powierzchnię ok. 3,5 ha, nie jest eksploatowany ze względu na słabą jakość surowca.

Nie występują główne zbiorniki wód podziemnych, złoża wód leczniczych bądź geotermalnych ani kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

WNIOSKI

Na terenie Bielska Podlaskiego występuje jedno nieeksploatowane złoża surowców ilastych.

<p style="text-align: center;">Rozdział XII Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych</p>
--

Na terenie miasta Bielska Podlaskiego nie wyznaczono terenów górniczych, w związku z czym nie stwierdza się występowania przewidywanego szkodliwego wpływu robót górniczych w rozumieniu ustawy Prawo geologiczne i górnicze bądź obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

WNIOSKI

Na terenie miasta Bielska Podlaskiego nie występują tereny górnicze.

Rozdział XIII

Uwarunkowania wynikające z stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

13.1. System komunikacji

13.1.1. Układ drogowy miasta

- Charakterystyka ogólna układu uliczno-drogowego miasta Bielsk Podlaski.

Długość ulic i dróg na dzień 31.12.2013r. wynosiła :

- krajowych o nawierzchni twardej ulepszonej 11,764 km,
- wojewódzkiej o nawierzchni twardej ulepszonej 1,370 km,
- powiatowych 11,772 km, w tym bitumicznych 11,078 km i gruntowej 0,694 km,
- gminnych 75,607 km, w tym twardych ulepszonych 57,610 km i gruntowych 17,997 km,

Gęstość sieci uliczno-drogowych o twardej ulepszonej nawierzchni w mieście wynosiła 303 km/100 km², dla porównania w innych miastach wojewódzkich wynosiła 185 km/100 km². Wskaźnik motoryzacji w m. Bielsk Podlaski (liczony poprzez ilość samochodów osobowych /1000 mieszkańców) w 2013 r. wynosił 812.

Podstawowy układ drogowy miasta Bielsk Podlaski przedstawiono w tabeli nr 33 oraz na rysunku studium – uwarunkowania.

Lp.	Nr. drogi	Symbol na rys. studium	Klasa techn. drogi	Przebieg drogi / ulicy
1.	2.	3.	4.	5.
1.	19	1KD-GP	GP	Białostocka, Al. J. Piłsudskiego, Wojska Polskiego
2.	66	2KD-G	G	Brańska, Białowieska, Kleszczelowska
3.	689	3KD-G	G	Białowieska
4.	1574 B	4KD-Z	Z	11-go Listopada
5.	1601 B	5KD-Z	Z	Mickiewicza
6.	1611 B	6KD-L	L	Widawska
7.	2271 B	7KD-L	L	Jana Pawła II
8.	2272 B	8KD-L	L	Chmielna
9.	2273 B	9KD-Z	Z	Żwirki i Wigury
10.	107391 B	10KD-Z	Z	Orlańska
11.	107383 B	11KD-L	L	Ekologiczna
12.	107312 B 107295 B 107256 B	12KD-Z	Z	3-go Maja M. Kopernika Stefana Batorego
13.	107289 B 107333 B	13KD-Z	Z	Gen. Kleeberga Północna
14.	107258 B	14KD-Z	Z	Białostocka między Aleją J. Piłsudskiego a Żwirki i Wigury
15.	107339 B	15KD-L	L	Rejtana
16.	107300 B	16KD-L	L	Kowalska

1.	2.	3.	4.	5.
17.	107354 B	17KD-L	L	Szkolna
18.	107338 B	18KD-Z	Z	Rejonowa
19.	107331 B	19KD-L	L	Poświętna
20.	107336 B	20KD-L	L	Plac Ratuszowy
21.	107298 B	21KD-L	L	Kościelna
22.	107344 B	22KD-L	L	H. Sienkiewicza
23.	107299 B	23KD-L	L	T. Kościuszki
24.	107325 B	24KD-L	L	Ogrodowa
25.	107287 B	25KD-L	L	Kazimierzowska
26.	107280 B	26KD-L	L	Jagiellońska między ul. Kazimierzowską a St. Batorego
27.	107332 B	27KD-L	L	Poniatowskiego
28.	107373 B	28KD-L	L	Zamkowa
29.	107271 B	29KD-L	L	Dubicze
30.	107363 B	30KD-L	L	Warzywna między ul. Dubicze a Chmielną
31.		31KD-L	L	dojazd do Oczyszczalni Ścieków
32.	107309 B 107279 B	32KD-L	L	Lipowa Hołowieska
33.	107385 B	33KD-L	L	Kleszczelowska
34.	107371 B 107349 B 107351 B	34KD-L	L	Kard. St. Wyszyńskiego między ul. Brańską a Sportowa Sportowa między ul. Kard. Wyszyńskiego a Studziwodzką Studziwodzka
35.	107260 B	35KD-L	L	Brańska między ul. Wojska Polskiego a Kard. Wyszyńskiego
36.	107270 B	36KD-L	L	Dubiażyńska
37.	107347 B	37KD-L	L	Słowackiego między ul. Dubiażyńską a Studziwodzką
38.	107253 B	38KD-L	L	Asnyka
39.	107382 B	39KD-L	L	Grabniaka między ul. Wojska Polskiego a Dubiażyńską
40.	107375 B	40KD -L	L	Żarniewicza
41.	107321 B	41KD-L	L	Nowa

Tabela nr 33. Układ drogowy, opracowanie własne.

• **Drogi krajowe**

- **Nr 19 granica państwa – Kuźnica – Białystok – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski – Kock – Lubartów – Lublin Kraśnik – Janów Lubelski Nisko – Sokołów Małopolski – droga 4 (węzeł „Rzeszów Wschód”),** przebiegająca w m. Bielsk Podlaski od km103+761 do km 110+001, w ciągu ulic: Białostockiej, Alei J. Piłsudskiego i Wojska Polskiego. Długość tego odcinka drogi o nawierzchni bitumicznej wynosi 6,240km.

Wg generalnych pomiarów ruchu na drogach krajowych w 2010r. - średnioroczny ruch drogowy w pojazdach rzeczywistych na dobę (p/d) w m. Bielsk Podlaskim na

przejściu 1(od km 102 do km 107) wynosił 10921 p/d a na przejściu 2 (od km 107 do km 110,8) 15292 p/d. Wskaźnik wzrostu ruchu w latach 2005/2010 wynosił na przejściu pierwszym - 1,2 a na drugim -1,18 (w województwie - 1,26, bez uwzględnienia ruchu na drodze Nr 8).

Z porównania normatywnej przepustowości 1250p/h (drogi o szerokości jezdni 7m, z pomierzonym natężeniem, wynoszącym 1300p/h ($1529 \times 0,085 = 1300$) wynika, że droga na tym odcinku nie spełnia wymaganej swobody ruchu. Poprawa warunków ruchu nastąpi po wybudowaniu obwodnicy w ciągu drogi S 19.

- **Nr 66 Zambrów – Wysokie Mazowieckie- Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczewo – Czeremcha – granica państwa**, przebiegająca w m. Bielsk Podlaski od km 75+ 593 do km 81+117 w ciągu ulic: Brańskiej, Wojska Polskiego, Alei J. Piłsudskiego, Białowieskiej i Kleszczelowskiej. Długość tego odcinka drogi o nawierzchni bitumicznej wynosi 5,524 km.

Wg generalnych pomiarów ruchu na drogach krajowych w 2010r. średnioroczny ruch drogowy w pojazdach rzeczywistych na dobę (p/d) w m. Bielsk Podlaski na przejściu (w km77-78,3) wynosił 7647 p/d. Wskaźnik wzrostu ruchu w latach 2005/2010 wynosił 1,14 (w województwie 1,25). Z porównania normatywnej przepustowości 1250 p/h (drogi o szer.7 m, przy poziomie swobody ruchu D) z pomierzonym natężeniem, wynoszącym 726 p/h ($7647 \times 0,095 = 726$) wynika, że istniejąca jezdnia spełnia wymogi swobody ruchu.

- **Droga wojewódzka**

- **Nr 689 Bielsk Podlaski – Hajnówka – Białowieża- granica państwa**, przebiegająca w m. Bielsk Podlaski od km 0+000 do km 1 + 370 w ciągu ulicy Białowieskiej. Długość tego odcinka drogi, o nawierzchni bitumicznej wynosi 1,370 km.

Wg generalnych pomiarów ruchu na drogach wojewódzkich w 2010r. średnioroczny ruch drogowy w pojazdach rzeczywistych na dobę (p/d) w m. Bielsk Podlaski wynosił 1736 p/d. Wskaźnik wzrostu ruchu w latach 2005/2010 w województwie wynosił 1,25.

Z porównania normatywnej przepustowości 1250 p/h (drogi o szerokości jezdni 7 m przy poziomie swobody ruchu D) z pomierzonym natężeniem krytycznym wynoszącym 165 p/h ($1736 \times 0,095 = 165$) wynika, że istniejąca jezdnia spełnia wymogi swobody ruchu.

- **Drogi powiatowe**

- **Nr 1574B Bielsk Podlaski (ul.11-goListopada) – Augustowo- Wyszki-Topczewo**, przebiegająca w m. Bielsk Podlaski od km 0+000 do km 2+0,75,w ciągu ulicy 11-Listopada.Długość tego odcinka drogi o nawierzchni bitumicznej wynosi 2,075 km.
- **Nr 1601B Bielsk Podlaski (ul. Mickiewicz) - Klejniki - Tyniewiczze Wielkie-Narew**, przebiegająca w m. Bielsk Podlaski od km 0+000 do km 4+300 w ciągu ul. Mickiewicz. Długość tego odcinka drogi o nawierzchni bitumicznej wynosi 4,300km.
- **Nr 1611B Bielsk Podlaski (ul.Widowska) – Widowo – Ogrodniki - Łoknica-Podrzeczany-Czyże**, przebiegająca w m, Bielsk Podlaski od km0+000 do km 1+200, w ciągu ul. Widowskiej. Długość tego odcinka drogi o nawierzchni bitumicznej wynosi 1,200km.

- **Nr 2271B ul. Jana Pawła II** o długości 1,600km, w tym o nawierzchni bitumicznej 0,931km i gruntowej 0,669 km.
- **Nr 2272B ul. Chmielna** o nawierzchni bitumicznej długości 1,482 km.
- **Nr 2273B ul. Żwirki i Wigury** o nawierzchni bitumicznej długości 2,430 km.
- **Nr 2274B ul. Szpitalna** o długości 0,285 km, w tym 0,260 km o nawierzchni bitumicznej i 0,025 km nawierzchni gruntowej wzmocnionej żwirem.

• **Drogi gminne**

Długość ulic zaliczonych do dróg gminnych wynosi **75,607 km**, o nawierzchni twardej ulepszonej **57,610 km** (w tym o nawierzchni bitumicznej **48,638 km**, nawierzchni betonowej **7,972 km**) oraz o nawierzchni gruntowej **17,997 km** (w tym o nawierzchni wzmocnionej żwirem 0,690 km i żwirowej 4,947 km oraz naturalnej gruntowej 12,360 km).

Drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej stanowią **76%** a gruntowe **24%**.

Według oceny stanu nawierzchni dróg gminnych w bardzo dobrym i dobrym stanie było 38,929km (51,5%), w średnim stanie było 15,278 km (20,2%) a w złym stanie było 21,400km (28,3%).

Na duży odsetek złych dróg miały wpływ głównie drogi gruntowe o długości 14,882 km (83% tych dróg) oraz drogi bitumiczne o długości 6,248 km (13% tych dróg).

Ulice zaliczane do dróg gminnych na terenie miasta Bielsk Podlaski przedstawiono w tabeli.

Lp	Nr drogi	Nazwa ulic	Długość [m]	Rodzaj nawierzchni					Stan nawierzchni
				twarda		gruntowa			
				ulepszona		wzmocniona		naturalna	
				bitumiczna	betonowa	żwirowa	żwirowa	gruntowa	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	107251B	ul. Akacyjowa	244		244				b. dobry
2.	107252B	ul. Władysława Andersa	268	268					zły
3.	107253B	ul. Adama Asnyka	366	366					zły
4.	107254B	ul. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego	280	280					b. dobry
5.	107255B	ul. Bagnista	310					310	zły
6.	107256B	ul. Stefana Batorego	1390	985	405				b. dobry
7.	107257B	ul. Józefa Bema	261	261					średni
8.	107258B	ul. Białostocka	360	360					średni
9.	107259B	ul.Bohaterów Września	483	483					zły
10.	107260B	ul. Brańska	235	235					dobry
11.	107261B	ul. Władysława Broniewskiego	397	397					Zły
12.	107262B	ul. Brzozowa	385	143			242		dobry
13.	107263B	ul. Cegielniana	608		461	147			zły
14.	107264B	ul. Fryderyka Chopina	213		213				b. dobry

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
15.	107265B	ul.Konstantego Ciołkowskiego	182	100	82				średni
16.	107266B	ul. Czwartaków	143	143					b. dobry
17.	107267B	ul.Jarosława Dąbrowskiego	116	86	30				dobry
18.	107268B	ul. Dębowa	231	163			68		dobry
19.	107269B	ul. Jana Długosza	170				170		zły
20.	107 270B	ul. Dubiażyńska	3754	3754					b. dobry
21.	107271B	ul. Dubicze	1148	1148					dobry
22.	107272B	ul. Alfonsa Erdmana	338		338				b. dobry
23.	107273B	ul. Zygmunta Glogiera	270	270					b. dobry
24.	107274B	ul.Władysława Gomułki	200	200					b. dobry
25.	107275B	ul. Górna	643	643					dobry
26.	107276B	ul. Grunwaldzka	260	260					średni
27.	107277B	ul. Gwardii Ludowej	119	119					średni
28.	107278B	ul. Harcerska	167	167					dobry
29.	107279B	ul. Hołowieska	1327	1327					dobry/ średni
30.	107280B	ul. Jagiellońska	1237	1237					b.dobry/ dobry
31.	10781B	ul. Józefa Jaroszewicza	351	351					dobry
32.	107282B	ul. Jarzębinowa	572	572					zły
33.	107283B	ul. Jaśminowa	142	142					zły
34.	107284B	ul. Jesionowa	132					132	zły
35.	107285B	ul. Kasztanowa	414	227	187				b. dobry
36.	107286B	ul.Adama Kazanowskiego	338		338				b. dobry
37.	107287B	ul. Kazimierzowska	741	741					dobry
38.	107288B	ul. Jana Kilińskiego	760	760					b. dobry
39.	107289B	ul.Franciszka Kleberga	1670	1405			265		b. dobry/zły
40.	107290B	ul. Jana Krzysztofa Kluka	370	370					b. dobry
41.	107291B	ul.Jana Kochanowskiego	307	307					średni
42.	107292B	ul. Oskara Kolberga	425	425					b. dobry
43.	107293B	ul. Hugo Kołłątaja	107,5	107,5					średni
44.	107294B	ul. Marii Konopnickiej	275	275					dobry
45.	107295B	ul. Mikołaja Kopernika	350	350					dobry
46.	107296B	ul.Jarosława Kostyczewicza	169	169					dobry
47.	107297B	ul. Koszarowa	169	169					b. dobry
48.	107298B	ul. Kościelna	132	132					dobry
49.	107299B	ul.Tadeusza Kościuszki	531	531					b. dobry
50.	107300B	ul. Kowalska	509	509					średni
51.	107301B	ul. Jana Krasickiego	177	177					b. dobry
52.	107302B	ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego	435	435					b. dobry
53.	107303B	ul. Krótka	84					84	zły

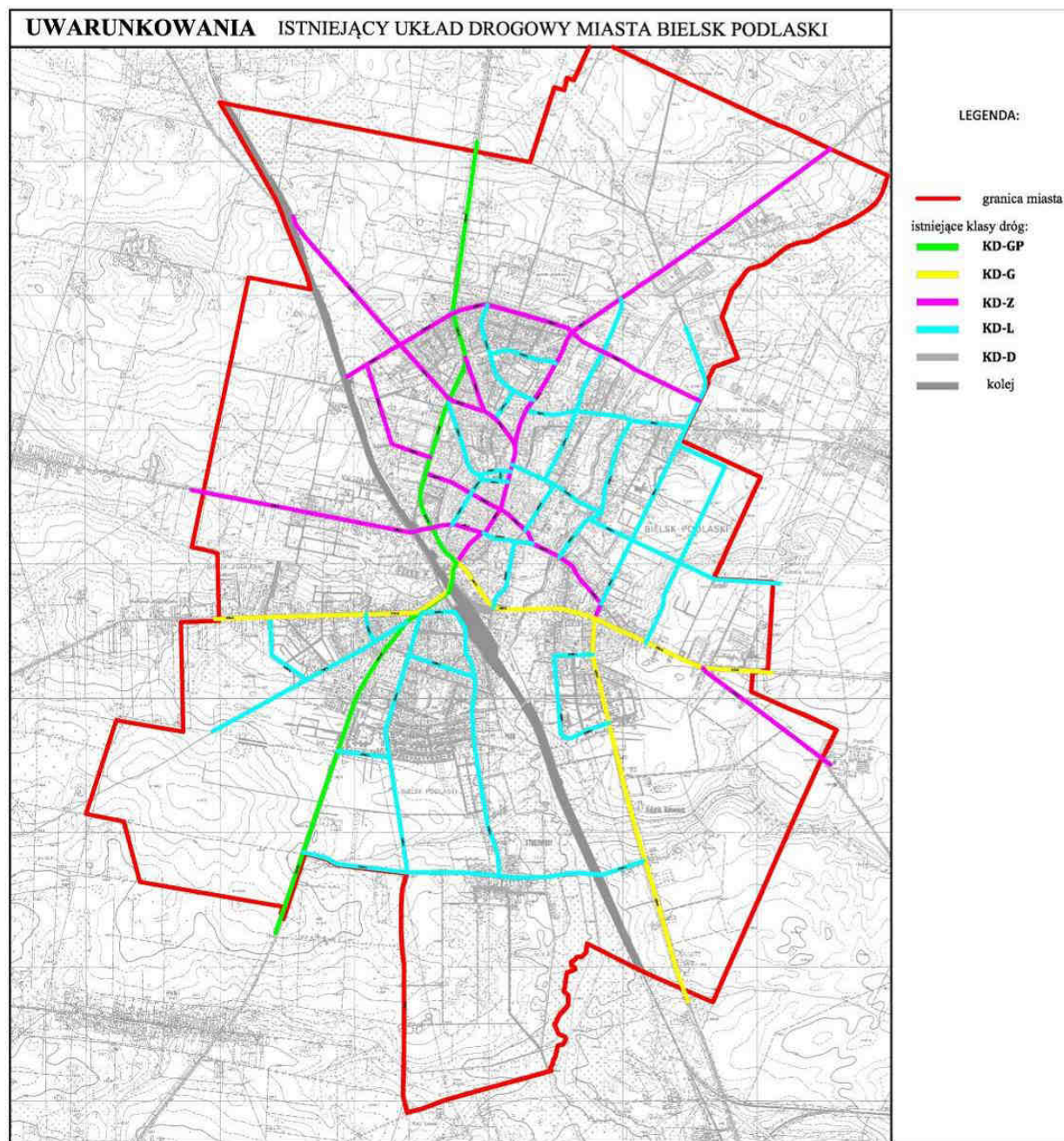
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
54.	107304B	ul. Krucza	1168		118			1050	b. dobry/ zły
55.	107305B	ul. Kryniczna	513		513				b. dobry
56.	107306B	ul. Kwiatowa	167	167					b. dobry
57.	107307B	ul.Bolesława Leśmiana	145	145					b. dobry
58.	107308B	ul. 30 Lipca	465	465					zły
59.	107309B	ul. Lipowa	280	10	270				średni
60.	107310B	ul. Lotnicza	105	105					b. dobry
61.	107311B	ul. Łąkowa	332	332					b. dobry
62.	107312B	ul.3-go Maja	604	604					b. dobry
63.	107313B	ul. Mała	148			148			zły
64.	107314B	ul. Jana Matejki	86		86				średni
65.	107315B	ul. Miodowa	397	397					dobry
66.	107316B	ul. Młynowa	287	287					średni
67.	107317B	ul. Modrzewiowa	92				92		zły
68.	107318B	ul. Myśliwska	643	643					dobry
69.	107319B	ul.Gabriela Narutowicza	332		332				dobry
70.	107320B	ul. Niecała	115			115			zły
71.	107321B	ul. Cypriana Kamila Norwida	552	552					b. dobry
72.	107322B	ul. Nowa	480	480					b. dobry
73.	107323B	ul. Obozowa	633	633					b. dobry
74.	107324B	ul. Obwodowa	1011	188	74			749	zły
75.	107325B	ul. Ogrodowa	2230	1470	212			548	b. dobry/ zły
76.	107326B	ul. Okrężna	353		353				średni
77.	107327B	ul. Elizy Orzeszkowej	670	670					średni/ b.dobry
78.	107328B	ul. Parkowa	119	5		114			średni
79.	107329B	ul. Emilii Plater	240	240					średni
80.	107330B	ul. Polna	520					520	zły
81.	107331B	ul. Poświętna	508	508					dobry
82.	107332B	ul.Józefa Poniatowskiego	368	368					średni
83.	107333B	ul. Północna	529	357				172	b. dobry/ zły
84.	107334B	ul. Anatola Pronina	469	469					b. dobry
85.	107335B	ul. Bolesława Prusa	470	270				200	średni
86.	107336B	ul. Plac Ratuszowy	140		140				b. dobry
87.	107337B	ul. Mikołaja Reja	564	564					średni
88.	107338B	ul. Rejonowa	950	950					b. dobry
89.	107339B	ul. Rejtana	851	851					zły
90.	107340B	ul.Władysława Stanisława Reymonta	194	194					średni
91.	107341B	ul. Rzeczna	172,7	172,7					dobry
92.	107342B	ul. Sadowa	119		119				b. dobry
93.	107343B	ul. Hanki Sawickiej	209	209					zły
94.	107344B	ul.Henryka Sienkiewicza	172		172				b. dobry
95.	107345B	Ul.Wł. Sikorskiego	553	553					średni

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
96.	107346B	ul. Marii Skłodowskiej-Curie	175					175	zły
97.	107347B	ul. Juliusza Słowackiego	665	665					zły
98.	107348B	ul. Sosnowa	905	100		166		639	średni/ zły
99.	107349B	ul. Sportowa	381	381					zły
100.	107350B	ul. Strzelnicza	1000	575				425	dobry/ zły
101.	107351B	ul. Studziwodzka	1973	1973					b. dobry
102.	107352B	ul. Wita Stwosza	89,5	89,5					b. dobry
103.	107353B	ul. Jerzego Szaniawskiego	83,5	83,5					b. dobry
104.	107354B	ul. Szkolna	246	246					b. dobry
105.	107355B	ul. Świerkowa	115	115					zły
106.	107356B	ul. Bronisława Taraszkiewicza	550	141	409				b. dobry
107.	107357B	ul. Targowa	334		198	136			b. dobry/ zły
108.	107358B	ul. Józefa Tokarzewicza	264		264				b. dobry
109.	107359B	ul. Topolowa	187		187				średni
110.	107360B	ul. Torowa	640	640					b. dobry
111.	107361B	ul. Romualda Traugutta	334	334					średni
112.	107362B	ul. Juliana Tuwima	151	151					średni
113.	107363B	ul. Warzywna	849		349			500	b. dobry/ zły
114.	107364B	ul. Wandy Wasilewskiej	235					235	zły
115.	107365B	ul. Wiejska	709	349	360				b. dobry
116.	107366B	ul. Wierzbowa	2040	386	90		1564		b. dobry/ zły
117.	107367B	ul. Wincentego Witosa	483	483					b. dobry
118.	107368B	ul. Wrzosowa	281	223	58				b. dobry
119.	107369B	ul. Wschodnia	959	683				276	średni/ zły
120.	107370B	ul. Władysława Wysockiego	369	369					zły
121.	107371B	ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego	837	837					średni
122.	107372B	ul. Zachodnia	285		285				b. dobry
123.	107373B	ul. Zamkowa	639		499			140	dobry/ zły
124.	107374B	ul. Zielona	138,5	138,5					b. dobry
125.	107375B	ul. Władysława Żarniewicza	215	215					Średni
126.	107376B	ul. Stefana Żeromskiego	518	518					b. dobry
127.	107377B	ul. Żurawia	397	260				137	średni/ zły
128.	107378B	ul. Żytnia	323	323					dobry

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
129.	107379B	ul.Białostocka nr.geod.1067/1	280	280					b. dobry
130.	107380B	ul. Dworska	205					205	zły
131.	107381B	ul. Gajowa	610					610	zły
132.	107382B	ul. Grabniak	1230	125			1105		b. dobry/ średni
133.	107383B	ul. Ekologiczna/dr. do Hryniewicz	2819	1759			1060		b. dobry/ zły
134.	107384B	ul.Tadeusza Jarońskiego	200		200				b. dobry
135.	107385B	ul. Kleszczelowska	250	250					dobry
136.	107386B	ul. Klonowa	188	123	65				b. dobry
137.	107387B	ul. 11-go Listopada	170	170					dobry
138.	107388B	ul. Leśna	750					750	zły
139.	107389B	ul. Malinowa	174					174	zły
140.	107390B	ul. Mleczna	181				181		średni
141.	107391B	ul. Orłańska	1055	1055					średni
142.	107392B	ul. Owocowa	175					175	zły
143.	107393B	ul. Pogodna	615					615	zły
144.	107394B	ul.Powstania Listopadowego	245					245	zły
145.	107395B	ul.Powstania Styczniowego	392	392					b. dobry
146.	107396B	ul. Przechodnia	85	85					dobry
147.	107397B	ul. Szarych Szeregów	419					419	zły
148.	107398B	ul. Wczasowa	389	389					b. dobry
149.	107399B	ul. Wesoła	120					120	zły
150.	107400B	ul. Wodna	207					207	zły
151.	107401B	ul. Zającza	235					235	zły
152.	107402B	ul. Żabia	700					700	zły
153.	107403B	ul. Kolejowa	460						dobry
154.	107404B	ul. Wiśniowa	170					170	zły
155.	107405B	ul. Bł. Ks. Antoniego Beszty -Borowskiego	418	225				193	b. dobry
156.	107406B	ul. Makowa	180					180	zły
157.	107407B	ul. Lniana	80					80	zły
158.	107408B	ul. Chabrowa	80					80	zły
159.	107409B	ul. nr. geod. 480/5	60					60	zły
160.	107410B	ul. nr.geod.480/12	260					260	zły
		RAZEM	75.6	49.6	7.97	0.69	4.94	12.4	

Tabela nr 34. Drogi gminne, opracowanie własne na podstawie materiałów z Urzędu Miasta.

Rycina nr 10. Istniejący schemat układu drogowego

13.1.2 Parkingi

W mieście istnieje ok. 1800 miejsc postojowych na parkingach.

Z analizy potrzeb parkingowych wynika, że istnieją trudności w parkowaniu samochodów w centrum miasta. Problem ten powinien być przedmiotem szczegółowych badań oraz systemowych rozwiązań.

13.1.3 Stacje benzynowe

Na terenie miasta Bielsk Podlaski jest 16 stacji paliw przy następujących ulicach: 3 Maja, Rejonowej, Brańskiej, Żwirki i Wigury (2), A. Mickiewicza (2), Al. J. Piłsudskiego (2), Białowieskiej (2), Wojska Polskiego, 11-go Listopada, Białostockiej (2) i Armii Krajowej.

Przy ilości 30508 pojazdów w mieście, przy założeniu, że 1 stacja o 4-6 dystrybutorach może obsłużyć ok. 5000 pojazdów, dla zaspokojenia potrzeb na paliwo wystarczy ok. 7 stacji paliw. Istnienie 16 stacji paliw stwarza duże rezerwy do obsługi zewnętrznych odbiorców paliwa, podróżujących drogami biegnącymi przez miasto Bielsk Podlaski.

13.1.4 Linie kolejowe

Przez miasto przebiega pierwszorzędna jednotorowa linia kolejowa nr 32 o znaczeniu wojewódzkim: Czeremcha- Bielsk Podlaski – Białystok. Jest ona w złym stanie technicznym i małym stopniu wykorzystywana w transporcie towarowym i pasażerskim.

13.1.5 Komunikacja zbiorowa

- 1) miejska – komunalna - Miasto obsługiwane jest trzema liniami autobusowymi. Dodatkowo do wieś Widowo w gminie Bielsk Podlaski dochodzi też linia autobusowa. Przy analizie komunikacji miejskiej założono dojście do przystanku na odległość 500 m i przy takiej odległości istnieją duże obszary miasta, które nie spełniają tego wymogu. Są to tereny leżące przy ulicach: 11 Listopada, Obwodowej, Dubicze, Chmielnej, Kazimierzowskiej i Warzywnej.
- 2) zamiejska - Połączenia transportowe miasta z sąsiednimi miastami i gminami oraz miastem Białystok i Warszawa zapewniają przedsiębiorstwa ARRIVA sp. z o.o. i POGODA EXSPRES sp. z o.o. Obsługa podróżnych odbywa się na przystankach na poszczególnych trasach przejazdu ulicami miasta.

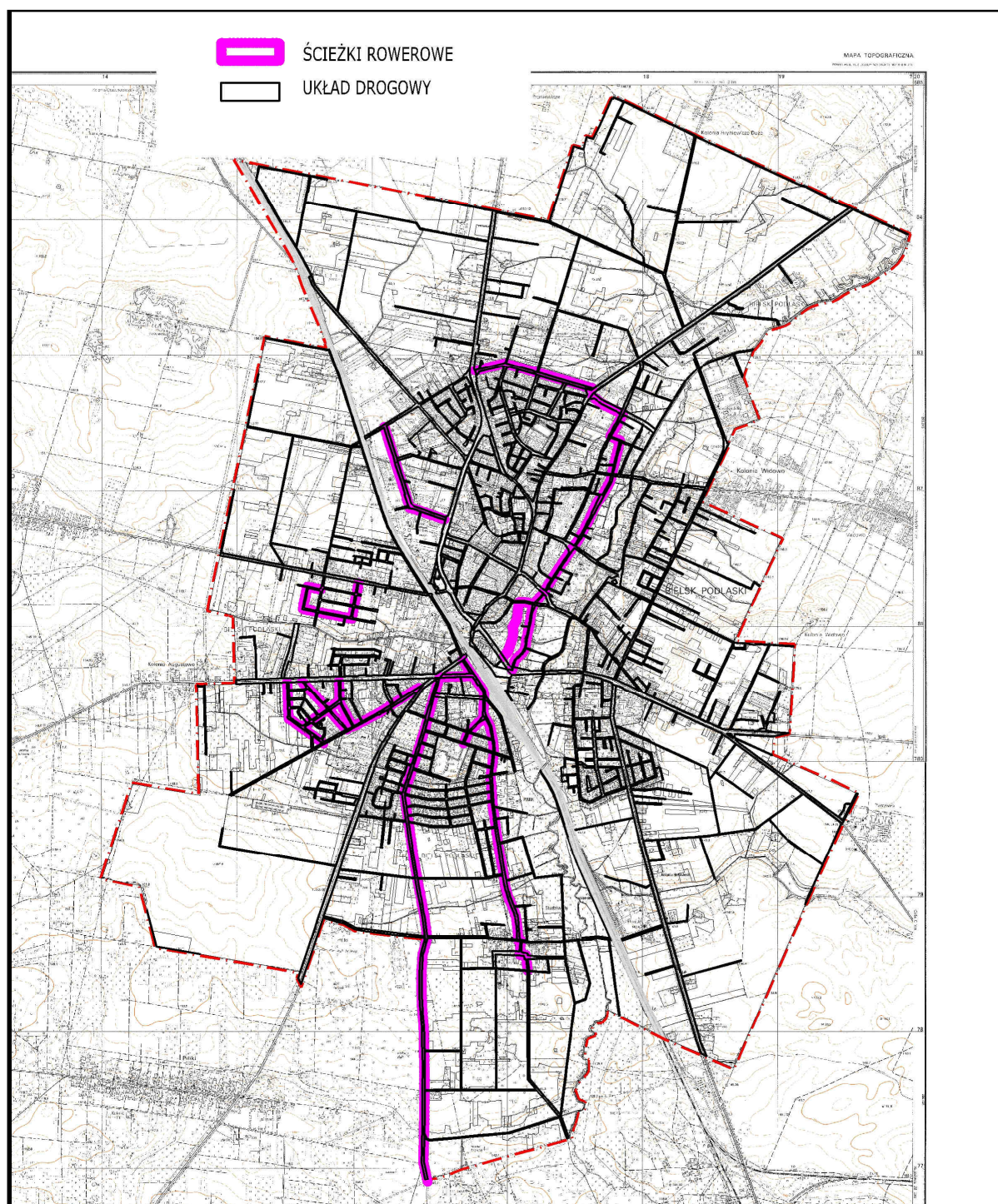
13.1.6 Drogi rowerowe

Lp	Nazwa ulicy	Długość drogi rowerowej w m	Uwagi
1	Ogrodowa	610,00	
2	Glogera	270,00	
3	Norwida	560,70	
4	Nowa	483,30	
5	Witosa	483,30	
6	Gomułki	200,00	
7	Kilińskiego	765,40	
8	Kolberga	409,50	
9	Wyszyńskiego	306,00	
10	Sportowa	245,00	
11	Studziwodzka	1.676,00	
12	odc. Wiejska -Sosnowa	95,00	droga wewnętrzna
13	Sosnowa	90,00	
14	Zimowa Droga	166,00	
15	Dubiażyńska	2.710,00	
16	Jagiellońska	558,00	

17	Kleberga	781,00	
18	Brańska	244,00	
19	Rejonowa	898,00	
20	Północna	360,00	
21	Zamkowa z Jagiellońską	800,00	
22	Poniatowskiego do Piłsudskiego	420,00	
	RAZEM	13.131,20	W drogach gminnych i wewnętrznej
23	Jana Pawła II	405,00	dr. powiatowa
24	Białostocka i Aleja J.Piłsudskiego (dr.nr,19)	2247,00 2742,00	dr. krajowa, strona prawa strona lewa
	Ogółem	18 525,2	

Tabela nr 35. Drogi rowerowe, opracowanie własne.

Rycina nr 11. Schemat dróg rowerowych. źródło: www.powiatbielski.pl

WNIOSKI dot. stanu elementów systemu transportowego w mieście

- Duże utrudnienia w ruchu miejskim stwarza droga Nr 19, na której przekroczone są wymogi swobody ruchu. W 2010r. wynosiły 1300p/h (dopuszczalne 1200p/h). Droga wojewódzka Nr 66 posiada duże rezerwy przepustowości. Zasadnym jest podjęcie działań mających przyspieszyć realizację drogi krajowej Nr 19, jako obwodnicy miasta.
- Linia kolejowa jest w złym stanie technicznym. W małym stopniu wykorzystywana jest do przewozów towarowych i pasażerskich.
- Komunikacja zbiorowa komunalna, przy założonej dostępności 500m do przystanku, nie zapewnia właściwej obsługi terenów leżących przy ulicach: 11 listopada, Obwodowej, Dubicze, Chmielnej, Kazimierzowskiej i Warzywnej.
- Ilość parkingów mieście jest niewystarczająca w szczególności w centrum miasta. Ze względu na dynamiczny wzrost ilości samochodów oraz brak rezerw terenowych w centrum miasta, nie ma możliwości zapewnienia w poziomie terenu wszystkich potrzeb parkingowych.

13.2 System zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzeniem w wodę miasta Bielsk Podlaski zajmuje się Przedsiębiorstwo Komunalne w Bielsku Podlaskim sp. z o.o. przy ul. Studziwodzkiej 37. Gmina miejska Bielsk Podlaski ma 100% udziałów w tej spółce. Przedsiębiorstwo wykonuje swoją działalność w oparciu o zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, udzielone decyzją Urzędu Miasta Bielsk Podlaski znak GK.6225-26/02 z dnia 23.10.2002 r.

13.2.1. Struktura systemu zaopatrzenia w wodę.

System wodociągu miejskiego obejmuje swym zasięgiem około 96% zurbanizowanych terenów w granicach administracyjnych miasta i zaopatruje w wodę 96,1% mieszkańców.

W skład miejskiego systemu wodociągowego wchodzi: ujęcie wody i stacja uzdatniania przy ul. Norwida, sieci wodociągowe: magistralna i rozdzielcza uliczna, przyłącza wodociągowe i 1 czynny źródło uliczne, zlokalizowany przy ul. Narutowicza.

Na koniec 2013r. parametry poszczególnych elementów systemu przedstawiały się następująco:

- 1) ujęcie wody składające się z 3 studni wierconych-średni pobór godzinowy wody 300m³/h a maksymalny 495 m³/h,
- 2) wydajność stacji uzdatniania - 300m³/h,
- 3) długość sieci magistralnej(przesyłowej) - 1,8 km,
- 4) długość sieci wodociągowej rozdzielczej ulicznej (bez przyłączy) – 90,1 km,
- 5) przyłącza wodociągowe do budynków i innych obiektów – 4136 szt., w tym 3871 do budynków mieszkalnych.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiła 26,1m³ /r (71,5 dm³/d) i była niższa od średniego zużycia w miastach województwa o około 15%.

Do czasu oddania w 2011r. nowej stacji wodociągowej przy ul. Norwida-eksploatowana była infrastruktura składająca się z: 4-ech studni wierconych, stacji uzdatniania przy ulicy Jagiellońskiej, kontenerowej stacji uzdatniania przy ul. Norwida i zbiorników wyrównawczych wody uzdatnionej-terenowego i wieżowego przy ul. Białostockiej.

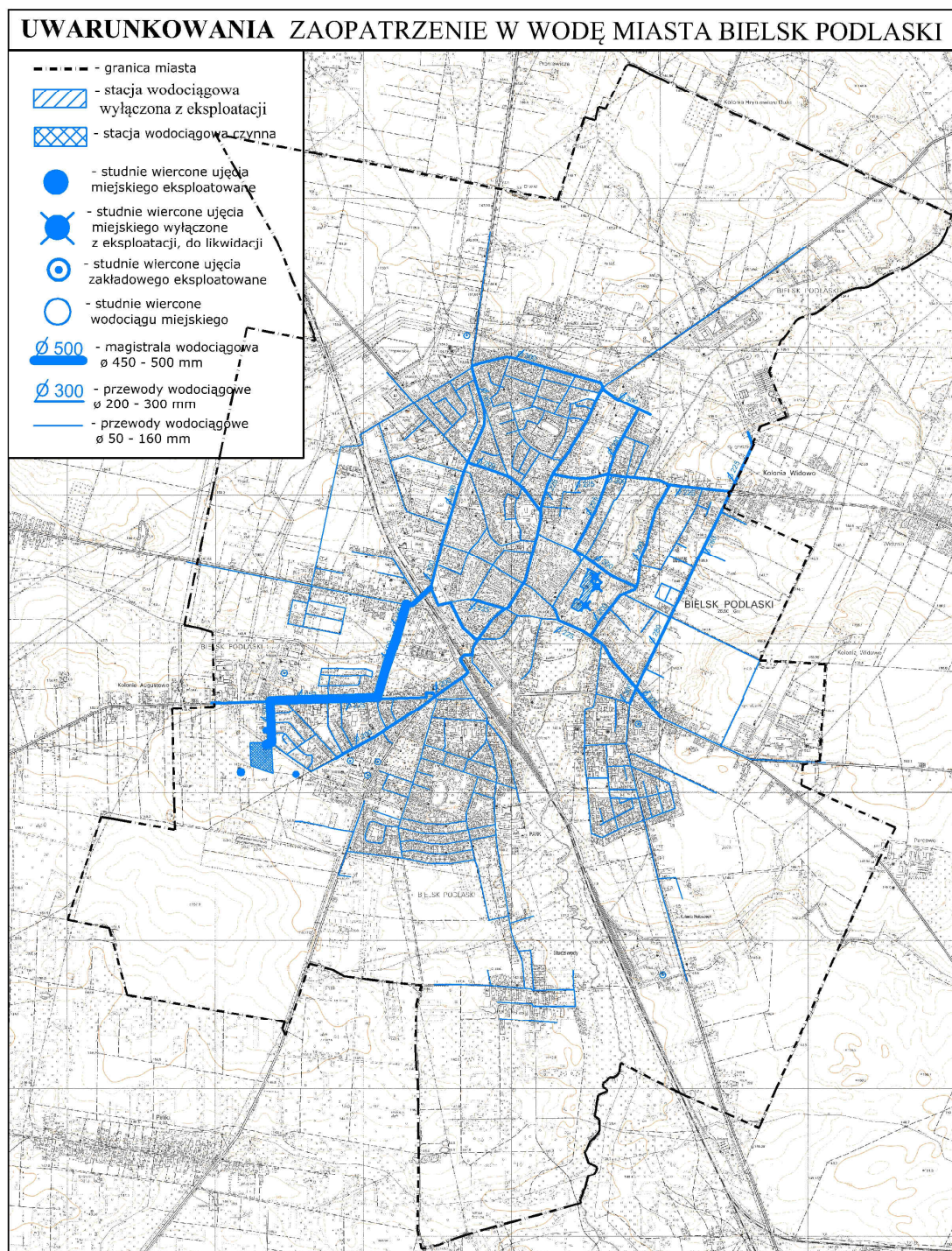
Obecnie urządzenia te są wyłączone z eksploatacji. Studnie przewiduje się do likwidacji a teren stacji wodociągowej przy ul. Jagiellońskiej można przeznaczyć na inne cele.

Na terenie miasta istnieją również czynne zakładowe ujęcia wody głębinowej. Są też indywidualne ujęcia wody mieszkańców miasta na własne potrzeby w ilościach nie przekraczających 5 m³/d. Dokładna ilość studni i ich wydajność jest trudna do oszacowania, ponieważ nie wymagają one pozwoleń wodnoprawnych i często nie są rejestrowane.

Wodociąg miejski zaopatruje również w wodę wieś Augustowo. Miejska sieć wodociągowa jest także połączona z siecią wodociagową we wsi Proniewicze, zasilanej z grupowego wodociągu Rajsk. W okresach niedoborów wody z wodociągu wiejskiego korzysta z systemu wodociagowego miasta Bielsk Podlaski.

System zaopatrzenia w wodę z pokazaniem głównych jego elementów został przedstawiony na rycinie nr 12.

Rycina nr 12. Schemat istniejącego zaopatrzenia w wodę.

13.2.2 Charakterystyka ujęcia wody i stacji uzdatniania wodociągu komunalnego

13.2.2.1. Ujęcie wody

Ujęcia zasilające stacje uzdatniania wody w Bielsku Podlaskim przy ul. Norwida składa się z 3-ch studni, ujmujących zasoby czwartorzędowe. Studnie zlokalizowane są w pobliżu stacji uzdatniania wody na południowo-zachodnich obrzeżach miasta, na granicy zwartej zabudowy miejskiej, pomiędzy ulicami Brańską, Jana Pawła II i Norwida.

- 1) Studnia S1, wykonana w 1977r., znajduje się w obrębie terenów rolnych, eksploatowana jest od 1992r. Jej głębokość to 84,0m, wydajność eksploatacyjna Q_e 229m³/h przy depresji 7,7m, zwierciadło statyczne wody 7,0 mp.p.t.
- 2) Studnia S2 ma głębokość 77,5m i wydajność eksploatacyjną Q_e 160m³/h, przy depresji 6,6 m, zwierciadło statyczne wody 7,0 m p.p.t.
- 3) Studnia S3 ma głębokość 74,0m i wydajność eksploatacyjną Q_e 200m³/h przy depresji 5,8 m, zwierciadło statyczne wody 4,8m p.p.t. Studnie S2 i S3 znajdują się na granicy jednorodzinnej zabudowy miejskiej i terenów rolnych. Wykonane zostały w 2006r a eksploatowane są od 2011 r.

Dla przedmiotowych studni ustalony został teren ochrony bezpośredniej o szerokości (promieniu) 8 m, licząc od zarysu obudowy każdej studni.

Budowa geologiczna ujęcia jest korzystna i nie wymaga ono strefy ochrony pośredniej. Ujęcie jest eksploatowane w ramach zatwierdzonych łącznych zasobów eksploatacyjnych rejonie Bielska Podlaskiego, wynoszących 800 m³/h.

Ustalona, pozwoleniem wodno-prawnym Starosty Bielskiego Nr.AŚ.6341.34.2013 z dnia 24.06.2013r. (ważne do 24.06.2033r.), ilość pobieranej wody dla ujęcia nie będzie przekraczać Q_{srh} 300m³/ha , Q_{maxh} 495 m³/h, $Q_{dśr}$ 6500m³/d i Q_{dmax} 10800m³/d.

13.2.2.2. Stacja uzdatniania wody przy ul. Norwida

Stacja uzdatniania wody została oddana do użytku w 2011 r. Zastosowano na niej następującą technologię uzdatniania wody:

- a) napowietrzanie ciśnieniowe wody surowej,
- b) filtracja I stopnia na złożu sedymentacyjnym,
- c) napowietrzanie ciśnieniowe wody po I stopniu uzdatniania,
- d) filtracja II stopnia na złożach aktywnych – katalitycznych,
- e) odgazowanie wody po I i II stopniu uzdatniania.

Wydajność stacji uzdatniania wynosi 300m³/h, Wydajność pompowni: I stopnia 300m³/h, II stopnia 4890 m³/h, pompowni płucznej 200m³/h (płukanie wodą) i 400m³/h (płukanie powietrzem). Pojemność czynna trzech zbiorników o pojemności 737m³ każdy- wynosi 2211,0 m³. Zastosowania technologia uzdatniania wody pozwala na otrzymanie parametrów jakości wody zgodnych z normami ustalonymi dla wody pitnej.

13.2.3 Wykorzystanie komunalnego ujęcia wody w latach 1996-2013

Pobór wody z ujęcia oraz jego wykorzystanie zawiera poniższa tabela.

Lp	Wyszczególnienie		Rok				
			1996	2005	2011	2012	2013
1	Pobór wody z ujęcia w ciągu roku (m3/rok)		1.521.800	1.503.078	1.022.827	1.057.740	1.098.250
2	Średniodobowy pobór wody(m3/d)		4.158	4.118	2.802	2.890	3.009
3	Maksymalny pobór wody (m3/d)		5.405	5.353	3.750	4.200	4.430
4	Ustalony w pozwoleniu wodnoprawnym	średnio-dobowy	7.080	6.510	6.500	6.500	6.500
	maksymalny pobór wody (m3/d)	maksymalnodobowy	7.780	10.920	10.800	10.800	10.800
5	Wykorzystanie ustalonych dopuszczalnych poborów wody (%)	średniodobowy	58,7*	58,1*	43,1*	44,5*	46,3*
		maksymalnodobowy	69,5*	49,0*	34,7*	38,9*	41,0*

Tabela nr 36 wykorzystanie komunalnego ujęcia wody, Źródło: Przedsiębiorstwo Komunalne sp.z.o.o. w Bielsku Podlaskim, *- wyliczenia własne

Najniższe pobory z ujęcia miejskiego były w 2011r. W latach 2012 i 2013 nastąpił minimalny wzrost w stosunku do poprzedniego i wynosił odpowiednio 3,4% i 3,8%. Wykorzystanie ustalonych w pozwoleniu wodno prawnym dopuszczalnych poborów wody, po oddaniu do eksploatacji w 2011r. ujęcia wody i stacji wodociągowej przy ul. Norwida, kształtowało się w granicach 43,1% - 46,3%, przy poborze średniodobowym 34,7% a 41,0% przy poborze maksymalnym dobowym. Przedstawione dane wskazują, że miejskie ujęcie wody i stacja wodociągowa posiadają ponad 50% rezerwę.

13.2.4 Dotychczasowe tendencje rozwoju scentralizowanego systemu zaopatrzenia miasta w wodę.

Zwodociągowanie miasta w okresie ostatnich 17 lat przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Stan	
------------------	------	--

		na 1.01	Stan na koniec roku					
		1997	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Długość sieci wodociągowej rozdzielczej ulicznej(km)		63,7	74,3	79,3	86,1	86,1	88,7	90,1*
Podłączenia wodociągowe do bud. Mieszkalnych(szt.)		2137	2828	3422	3688	3744	3822	3871*
Czynne zdroje uliczne (szt.)		1	1	1	1	1	1	1*
Zużycie wody w gospodarstwach domowych(dcm3/r)		869,2	843,4	737,0	710,2	707,3	694,3	692,9*
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ma 1 mieszkańca	m3/r	31,6	30,4	27,5	26,9	26,5	26,2	26,1^
	dm3/d	86,3^	83,1^	75,3^	73,7^	72,6^	71,6^	71,6^
Zużycie wody w gosp. dom. na 1 mieszkańca korzystającego z sieci wodociągowej	m3/r	38,6^	36,7^	28,7^	28,1^	27,7^	27,2^	27,1^
	dm3/d	105,5^	100,2^	78,6^	76,9^	76,0^	74,3^	74,1^
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	tys.	22,5	23,0	25,7	25,3	25,5	25,5	25,6^
	%	81,4	83,0	95,7	95,9	95,9	96,0	96,1^

Tabela nr 37. System zaopatrzenia w wodę, Źródło: Regionalna Baza Danych GUS

*- dane przedsiębiorstwa komunalnego w Bielsku Podlaski ^ - obliczenia własne

System wodociągowy miasta na przestrzeni lat 1997-2013 został znacznie rozbudowany. Długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 26,5 km (wzrost o 41,7%). Przybyło 1734 szt. podłączeń do budynków mieszkalnych (wzrost o 81,1%). Procent ludności korzystającej z sieci wodociągowej wzrósł o 14,7 %.

Zużycie wody ogółem w gospodarstwach domowych w skali roku obniżyło się o 20,3%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca, korzystającego z sieci wodociągowej aż 29,8%.

Wyraźny spadek zużycia wody wynika głównie z podłoża ekonomicznego. Liczniki wody w budownictwie wielorodzinnym i jednorodzinym pozwalają na kontrolowany pobór wody i obniżenie kosztów utrzymania tychże gospodarstw, przy rosnących cenach wody z wodociągu komunalnego. Eksploatowane są również w większym stopniu indywidualne ujęcia wody.

13.2.5 Zakładowe ujęcia wody

Na terenie miasta Bielsk Podlaski własne czynne ujęcia wody głębinowej posiada 6 zakładów, z tego 4 podłączone są do miejskiej sieci wodociągowej. Z tych przedsiębiorstw 3- nie korzysta z wody wodociągowej, a 1 własne ujęcie wykorzystuje w sytuacjach awaryjnych wodociągu miejskiego.

Zakłady posiadające własne ujęcia to:

- Zakład „Mlekovita” sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 52 - nie podłączony do sieci miejskiej. Ujęcie wody jest oparte o 3 studnie wiercone Nr.2 o głębokości 73,5 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e=87\text{m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se=5,1\text{m}$, Nr.5 o głębokości 75,0 m i $Q_e=91\text{m}^3/\text{h}$ przy $Se=7,1\text{m}$ i nr 3 o głębokości 70,5m i $Q_e=100,0\text{m}^3/\text{h}$ przy $Se=8,5\text{m}$. Zatwierdzone zasoby ujęcia w kat.”B” wynoszą $190\text{m}^3/\text{h}$ przy $Se=7,2-7,1\text{m}$ i są one wliczone do zasobów eksploatacyjnych rejonu Bielska Podlaskiego, (ustalonych w wysokości $Q_e=800\text{m}^3/\text{h}$ przy $Se=14\text{m}$), które obejmuje również ujęcie miejskie.

- Elewar sp. z o. o. Oddział Regionalny Bielsk Podlaski ul. Kleszczelowska 84a, niepodłączony do sieci miejskiej. Ujęcie oparte jest o jedną studnię wierconą o głębokości 46,5 m i zatwierdzonych zasobach w kat."B" 22 m³/h.
- HOOP Polska sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicz 200 - podłączony do sieci miejskiej, ale korzysta tylko z wody z własnego ujęcia. Ujęcie to oparte jest o 3 studnie wiercone: SW-1 o głębokości 152m i wydajności $Q_e=90\text{m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se=34,6\text{ m}$, SW-3 o głębokości 152 m i wydajności $Q_e=30\text{m}^3/\text{h}$ przy $Se=9,9\text{m}$, pobierające wodę z poziomu trzeciorzędowego oraz SW-2 o głębokości 68 m i wydajności $Q_e=120\text{m}^3/\text{h}$ przy $Se=34,6\text{ m}$, pobierające wodę z poziomu czwartorzędowego.
- Zakłady Mięsne „Netter” w Bielsku Podlaskim, ul. Brańska 116 - podłączony do sieci miejskiej, ale korzysta tylko z wody z własnego ujęcia. Ujęcie oparte jest o 1 studnię wierconą SW-1 o głębokości 72m i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia $Q_e=90\text{ m}^3/\text{h}$ przy $Se=6,0\text{m}$.
- SUEmpol sp. z o.o. w Bielsku Podlaskim ul. Białostocka 69A - podłączona do sieci wodociągowej, ale korzysta tylko z wody z własnego ujęcia. Ujęcie oparte jest o 1 studnię wierconą o głębokości 85,5m i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q_e=35,0\text{m}^3/\text{h}$ przy $Se=1,3\text{ m}$.
- Szpital Powiatowy w Bielsku Podlaskim ul. Kleszczelowska 1- podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg miejski. Własne ujęcie stanowi awaryjne źródło zaopatrzenia w wodę. Ujęcie składa się z 1 studni wierconej o głębokości 74 m. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne to $Q_e=28\text{m}^3/\text{h}$ przy $Se=4,4\text{m}$.

Wszystkie wymienione wyżej zakłady posiadają aktualne pozwolenia wodno prawne na pobór wody i ustalone strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody. Ochrona pośrednia tych ujęć nie jest wymagana z uwagi na korzystne warunki geologiczne.

13.2.6 Grupowy wodociąg wiejski Bielsk Podlaski.

W mieście Bielsk Podlaski na terenie byłego POM-u przy ul. Białowieskiej znajduje się ujęcie i stacja uzdatniania wody grupowego wodociągu wiejskiego Bielsk Podlaski, który zaopatruje w wodę szereg wsi w gminie wiejskiej Bielsk Podlaski. Ujęcie wody składa się z 2-ch studni wierconych o głębokości 70,0m. Zatwierdzone zasoby ujęcia wynoszą 115m³/h przy depresji $Se=4,0\text{m}$. Miasto nie korzysta z tego wodociągu.

WNIOSKI dot. funkcjonowania systemu zaopatrzenia w wodę

- Scentralizowany system zaopatrzenia w wodę w aspekcie parametrów technicznych ujęć wody i stacji uzdatniania należy ocenić, jako wystarczający. Istniejące możliwości dostawy wody nie tylko zabezpieczają obecne i perspektywiczne potrzeby miasta oraz miejscowości obsługiwanych przez wodociąg miejski, ale występuje jeszcze duża rezerwa w wydajności ujęć i stacji uzdatniania (ponad 50%). A zatem nie stanowi to ograniczeń w rozbudowie systemu wodociągowego i urbanizacji nowych terenów granicach Bielska Podlaskiego.
- Jakość wody podawanej do sieci z nowej stacji uzdatniania jest zgodna z obowiązującymi normami polskimi i Unii Europejskiej.
- System dystrybucji wody obejmuje zainwestowane tereny miasta i dostarcza wodę dla 96,1% mieszkańców.
- Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w ciągu ostatnich lat systematycznie malało i 2013r. wynosiło tylko 71,6 dm³/d, co powoduje problemy w eksploatacji kanalizacji sanitarnej.
- Część sieci wodociągowej, zwłaszcza dawno realizowanych jest w złym stanie technicznym lub została wykonana z materiałów niskiej jakości, w związku z tym narażona jest na częste

- awarie. Nasiliły się one po oddaniu do eksploatacji nowej stacji wodociągowej i zwiększeniu ciśnienia w sieci.
- Brak jest monitoringu sieci wodociągowej w mieście, który pozwoliłby na szybkie reagowanie w przypadku awarii sieci.
  - Brak jest studni awaryjnych w mieście, które w warunkach specjalnych, w przypadku awarii sieci wodociągowej lub ograniczonych dostaw wody z sieci, pozwoliłyby na zaopatrzenie w wodę mieszkańców miasta.

13.3. System odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych i wód opadowych. Odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków podobnie jak zaopatrzenie w wodę, zajmuje się przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. w Bielsku Podlaskim.

13.3.1. Struktura systemu odprowadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych.

System kanalizacji miasta Bielsk Podlaski jest rozdzielczy - oddzielny na ścieki sanitarne i oddzielny na wody opadowe.

Ścieki komunalne z terenu miasta Bielsk Podlaski i okolicznych wsi: Widowo, Parcewo i Augustowo, stanowiących aglomerację kanalizacyjną, określoną w Rozporządzeniu Wojewody Podlaskiego Nr. 27/05 a dnia 30 marca 2005 r.(Dz. Urz. Województwa Podlaskiego nr.84 poz. 1056), zbierane są systemem kanalizacji sanitarnej w układzie grawitacyjno-pompowym i odprowadzane do miejskiej oczyszczalni ścieków a po oczyszczeniu do rzeki Białej.

Na terenie miasta dwa zakłady produkcyjne odprowadzają ścieki do własnych zakładowych oczyszczalni ścieków i po oczyszczeniu do zbiornika rz. Białej.

Istniejąca zabudowa, nie objęta siecią kanalizacji sanitarnej posiada lokalne urządzenia przydomowe oczyszczania ścieków - głównie zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki są wywożone do punktu zlewnego na oczyszczalni ścieków.

13.3.2. Scentralizowany system kanalizacji sanitarnej.

Zlewnia scentralizowanego systemu kanalizacji sanitarnej w mieście obejmuje swym zasięgiem zabudowę: wielorodzinną (ok.50% mieszkańców), usługową, użyteczności publicznej, przemysłową i dużą część zabudowy jednorodzinnej. Stanowi to 78% zurbanizowanych terenów w granicach administracyjnych miasta.

W skład systemu kanalizacji sanitarnej wchodzi: kanały sanitarne grawitacyjne, pompownia główna, kanały tłoczne oraz 16 lokalnych bezobsługowych przepompowni, z których tylko 6 objętych jest monitoringiem.

Na koniec 2013 roku długość czynnej sieci sanitarnej (bez przykanalików) wynosiła 85,2 km, w tym przyłączy kanalizacyjnych do budynków i innych obiektów było 2970 szt., w tym do budynków mieszkalnych 2013 szt.

Z kanalizacji sanitarnej w 2012 roku, wg Rejonowej Bazy Danych GUS, korzystało 21,0 tys. Mieszkańców (79,2%) a wg danych z Przedsiębiorstwa Komunalnego w Bielsku Podlaskim - 24,09 tys. osób (90,9% mieszkańców), tyle samo, co korzystających z oczyszczalni ścieków. Na koniec 2013 r. ilość ta wzrosła do 24,416 tys. osób (92,1% ogółu mieszkańców).

Stan techniczny sieci kanalizacyjnej, szczególnie starych kanałów wykonanych z żelbetu i betonu jest zły i wymaga modernizacji.

13.3.3. Komunalna oczyszczalnia ścieków.

Teren oczyszczalni o powierzchni 12ha, zlokalizowany jest w północno-wschodniej części miasta Bielsk Podlaski przy ul. Chmielnej 92, i nie posiada rezerwy umożliwiającej jej rozbudowę. Oczyszczalnia zaprojektowana, jako mechaniczno-biologiczna z przeróbką osadów ściekowych o przepustowości 14.000 m³/d, została oddana do użytku w 1986r. Zmiana w 2000 r. wymagań prawnych spowodowała konieczność wykonania modernizacji, która została zakończona w 2003r. Aktualnie oczyszczalnia ścieków jest typu mechaniczno-biologicznego z osadem czynnym, z podwyższonym usuwaniem związków biogeny azotu i fosforu a jej przepustowość hydrauliczna wynosi Q_{dśr.}=6000m³/d, a Q_{dmax} 7000 m³/d. Przepustowość biologiczna oczyszczalni określona równoważną liczbą mieszkańców (RLM), wyrażona w BZT5 wynosi 45 000 osób. Stan techniczny urządzeń oczyszczalni należy ocenić, jako średni. Analizy jakości ścieków w okresie od stycznia 2013r. do czerwca 2014r. wykazują, że wszystkie wskaźniki zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych są niższe od wartości dopuszczalnych, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym (decyzja Starosty Bielskiego AŚ.6223-5/07 z dnia 07.12.07, ważna do 03.11.2107 r.).

Analiza wykorzystania przepustowości oczyszczalni ścieków.

Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków w latach 2011-2013 przedstawia tabela.

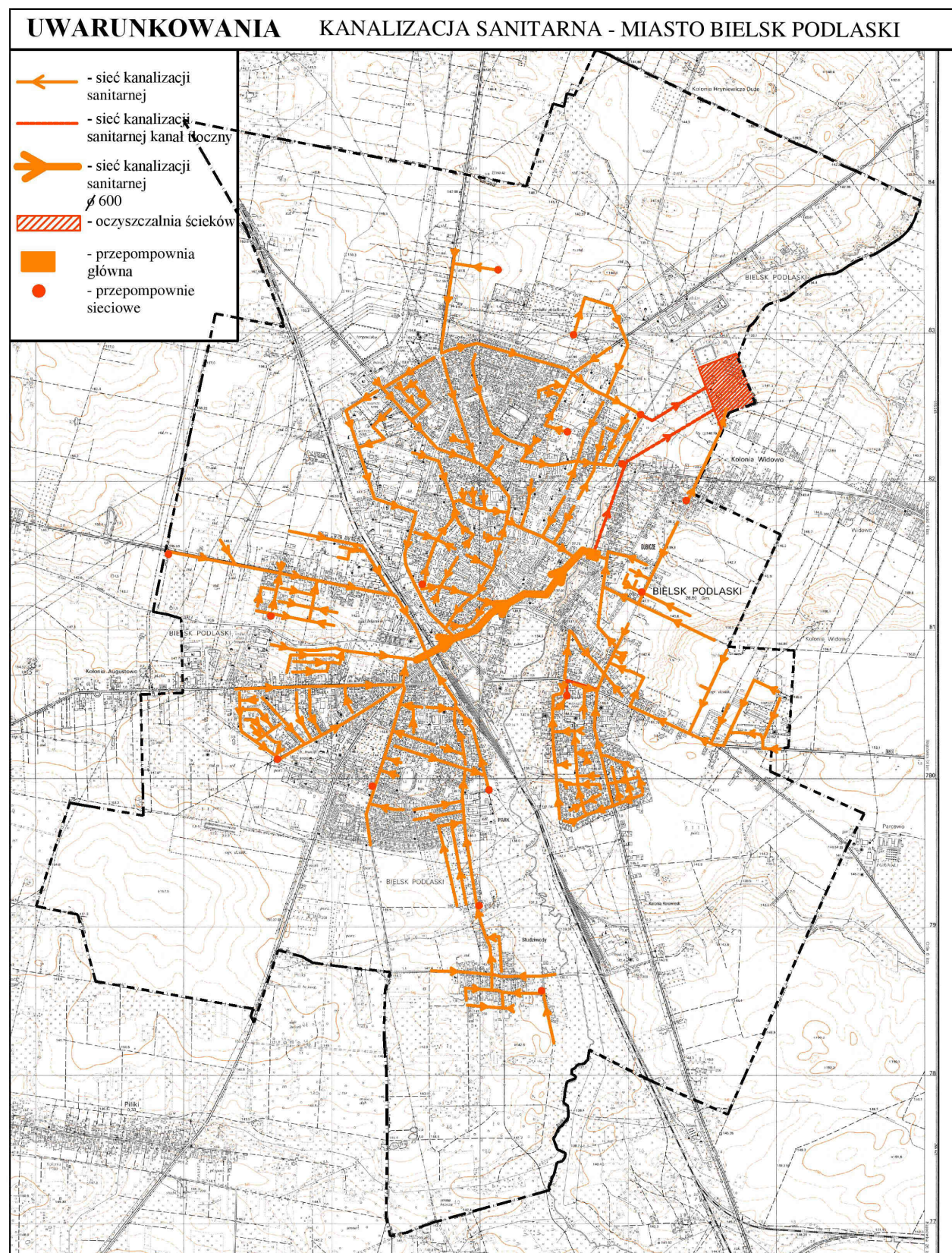
Rok	Ilość ścieków oczyszczonych						Wykorzystanie oczyszczalni ścieków:			
	dam ³ /r			%		m ³ /d	Przy dopuszczalnym przepływie śr.dob. Q=6000m ³ /d.		Przy dopuszczalnym przepływie max dobowym Q=7000m ³ /d	
	ogółem	w tym komunalne	udział ścieków komun. do ścieków ogółem	Średnio-dobowo		maksymalnie dobowo w porze bezdeszczowej	Dopływ średniodobowy		dopływ w średni odoowy ogółem	dopływ max dobowy w porze bezdeszczowej
				ogółem	w tym ścieki komunalne		ogółem	ścieków komunalnych		
2011	2245	918	40,9	6151	2515	6993	102,5	41,9	87,0	99,9
2012	1979	940	47,5	5407	2568	6792	90,1	42,8	77,2	97,0
2013	1992	940	47,2	5407	2575	6992	90,9	42,9	78,0	99,9

Tabela nr 38. Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków, opracowanie własne.

Ilość ścieków komunalnych dopływająca od użytkowników kanalizacji sanitarnej stanowiła od 40,9% do 47,5% ogólnej ilości ścieków oczyszczonych. Pozostała część ścieków dopływających do oczyszczalni to ścieki zużyte na potrzeby własne stacji uzdatniania i obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych oraz wody opadowe, infiltracyjne i przypadkowe.

Oczyszczalnia ścieków przy przepływach średniodobowych ścieków komunalnych obciążona jest hydraulicznie w stosunku do przepustowości 6000m³/d w zakresie od 41,9% do 42,9%, a po uwzględnieniu nierównomierności dobowej obciążona jest w granicach 54,5%-55,8%. Przy przepływach maksymalnych dobowych ilość ścieków mieści się w maksymalnej dobowej ilości przepustowości oczyszczalni.

Rycina nr 13. Schemat istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej.

13.3.4. Dotychczasowe tendencje rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej.

Rozwój systemu kanalizacji sanitarnej w ostatnich 14 latach przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie		Stan na koniec roku						
		1996	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Długość sieci kanalizacyjnej sanit. (km)		18,4	26,4	43,4	75,2	75,2	83,5	83,2*
Połączenia kanalizacyjne do bud.mieszk.(szt.)		276	552	1385	2271	2398	2584	2713*
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	tys. osoby	18700	20040	21838	23362	23637	24091	24416
	% ogółu mieszk	68,5	73,6	81,2	88,7	88,8	90,87	92,1^

Tabela nr 39 System kanalizacji sanitarnej, Źródło: Rejonowa Baza Danych GUS

*dane z przedsiębiorstwa Komunalnego w Bielsku Podlaskim ,

^ wyliczenie własne.

System kanalizacji sanitarnej miasta na przestrzeni ostatnich 17 lat został znacznie rozbudowany. Długość kanałów sanitarnych zwiększyła się o 66,8km (wzrost o 363%). Przybyło 22437 przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych (wzrost o 883,0%).

Mimo tak dużego wzrostu urządzeń kanalizacyjnych procent ludności korzystającej z oczyszczalni zwiększył się o 22,4%, gdyż budowa kanałów prowadzona była przeważnie w terenach zabudowy jednorodzinnej, gdzie gęstość zaludnienia jest znacznie mniejsza niż w zabudowie wielorodzinnej (wcześniej skanalizowanej), w której zamieszkuje około 50% mieszkańców.

13.3.5. Zakładowe oczyszczalnie ścieków

Na terenie miasta Bielsk Podlaski istnieją 2 zakładowe oczyszczalnie ścieków:

- 1) Oczyszczalnia ścieków Zakładu „Mlekovita” sp.z.o.o, przy ul. Wojska Polskiego, jako mechaniczno-biologiczna typu „Promleczyz”, o przepustowości 1800m³/d. Zakład posiada pozwolenie zintegrowane Starosty Bielskiego nr.AŚ7644-4/04 z dnia 30 czerwca 2005r.(ważne przez 10 lat) na eksploatację poprzez rów melioracyjny do rzeki Białej. Oczyszczalnia uzyskuje dobre efekty redukcji i stężenia zanieczyszczeń w oczyszczonych i odprowadzanych ściekach. Spełnia warunki określone w pozwoleniu.
- 2) Oczyszczalnia Zakładu Produkcyjnego HOOP Polska sp. z o.o. z siedzibą na ul. Mickiewicza - oczyszcza ścieki technologiczne, powstające w procesie uzdatniania wody i jej demineralizacji (odwróconej osmozy) oraz ścieki deszczowe z terenu zakładu produkcyjnego.

Zastosowana technologia podczyszczania wód popłucznych z wykorzystaniem osadników popłuczyn 2 oraz 6-komorowych, osadnika piasku szlamu oraz separatora z komora osadową powoduje, że odprowadzane ścieki spełniają warunki określone w przepisach prawa i pozwoleniu wodno prawnym Starosty Bielskiego (AŚ.6341.27.2013 z dnia 5.07.2013r.-ważne do 5.07.2023r.).

13.3.6. Kanalizacja deszczowa

Odbiornikami wód opadowych z terenu miasta Bielsk Podlaski są przepływające przez miasto rowy i rzeki: Lubka i Biała.

Na terenie miasta system kanalizacyjny jest typu rozdzielczego i wody opadowe są odprowadzane za pomocą systemu kanalizacji deszczowej.

Jest ona rozwiązana tak aby wody opadowe w najprostszy sposób były odprowadzane z ulic i przyległych do nich terenów do zbiornika w miarę jak pozwala na to konfiguracja terenu. W związku z tym istnieje szereg wylotów kanałów deszczowych do odbiornika a na 17-u znajdują się urządzenia podczyszczające.

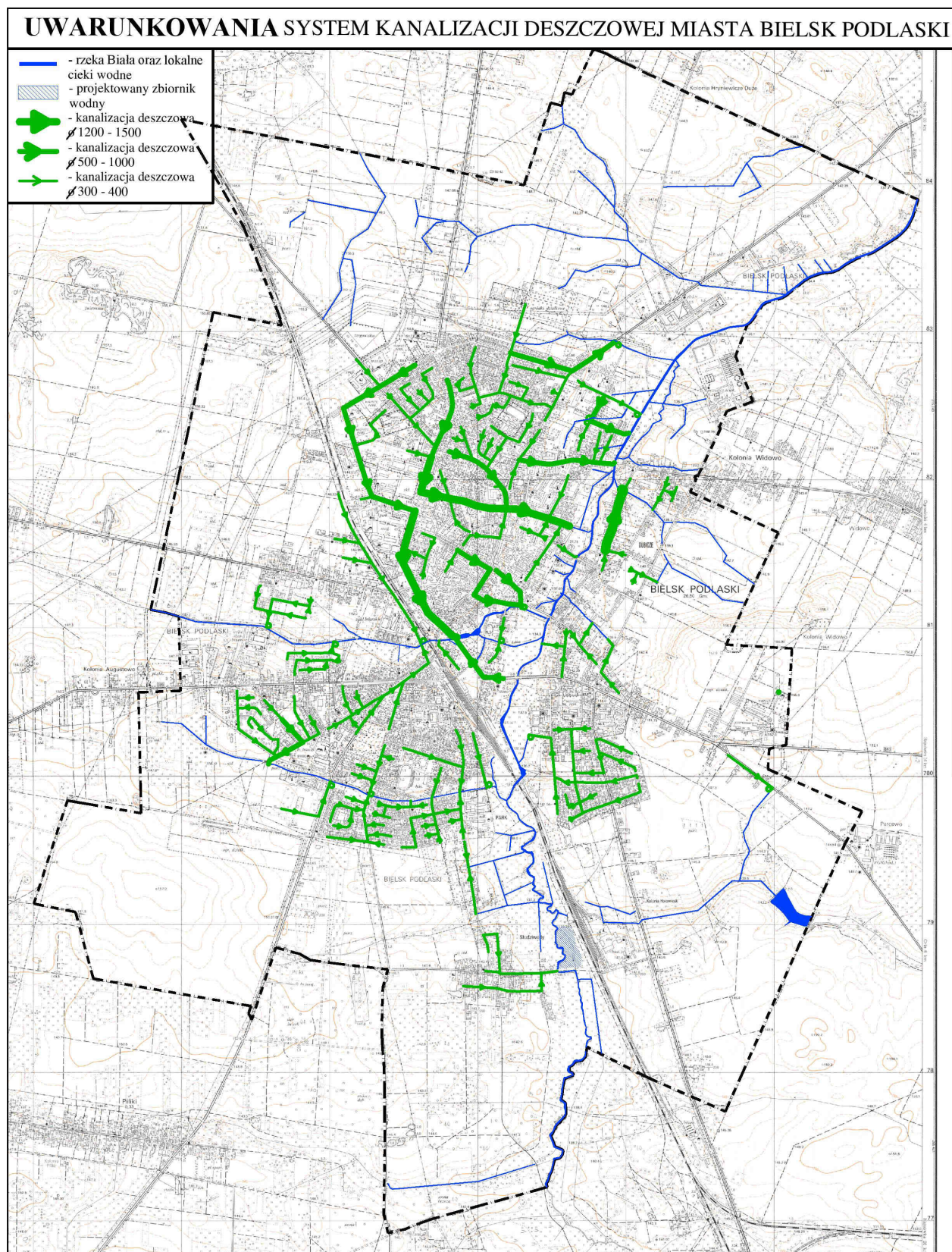
Są to:

- separetor ul. Zamkowa do cieku Lubka,
- osadnik ul. Kopernika od strony Straży Pożarnej do cieku Lubka,
- separator ul. Dubicza i warzywna do rz. Białej,
- 2 osadniki ul. Ogrodowa do rowu melioracyjnego,
- osadnik ul. Północna ,przedłużenie do rz. Białej,
- rów u Bałtruczuka ul. Jagiellońska do rz. Białej,
- separator ul. Wyszyńskiego do cieku Lubka,
- ze studzienek ul. Wyszyńskiego do cieku Lubka,
- separator ul. Torowa do rowu melioracyjnego,
- 3 separatory ul. Studziwodzka do rowu melioracyjnego,
- separator ul. Wiejska do rzeki Biała,
- osadnik ul. Dubiażyńska do rowu melioracyjnego,
- osadnik ul. Kluka do cieku Lubka,
- osadnik ul. Taraszkiewicza do cieku Lubka,
- separator ul. Bł.Ks. Antoniego Beszty Borowskiego do rowu melioracyjnego,
- osadnik ul. Hołowieska do rowu melioracyjnego,
- separator ul. Orłańska do rowu melioracyjnego.

Łączna długość kanałów deszczowych w drogach gminnych wynosi 43,93 km a w drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych na terenie miasta ok. 7,3 km.

Tereny zurbanizowane zabudowy wielorodzinnej, usługowej, i przemysłowej posiadają dobrze rozwiniętą sieć kanałów deszczowych na terenach zabudowy jednorodzinnej występują opóźnienia w budowie systemu kanalizacji deszczowej, gdyż jest ona realizowana przeważnie łącznie z budową nawierzchni dróg.

Rycina nr 14. Istniejący system kanalizacji deszczowej

WNIOSKI dot. systemu kanalizacji w mieście:

- System kanalizacji sanitarnej w aspekcie parametrów technicznych oczyszczalni ścieków należy ocenić, jako wystarczający. Zmodernizowany obiekt jest nowoczesny, w pełni zautomatyzowany, ale część urządzeń jest w średnim stanie technicznym i wymaga remontu. Przyjęta technologia oczyszczania ścieków zapewnia możliwość efektywnego ich oczyszczania i spełnienia wymogów w zakresie, jakości ścieków odprowadzanych do zbiornika, ustalona w pozwoleniu wodno prawnym. Przepustowość oczyszczalni ścieków nie stanowi bariery rozwoju przestrzennego miasta. Mankamentem w pracy oczyszczalni jest duży dopływ wód infiltracyjnych, co powoduje, że ilość ścieków dopływających od użytkowników kanalizacji sanitarnej stanowi mniej niż 50% ścieków oczyszczonych ogółem.
- Problemy występujące w kanalizacji sanitarnej to w szczególności:
  - brak monitoringu 11-u lokalnych bezobsługowych przepompowni-65% ogółu tych przepompowni,
  - niskie przepływy ścieków w kanałach sanitarnych ,spowodowana bardzo małym zużyciem wody na mieszkańca w gospodarstwach domowych, wynoszącym 71,6 dm³/d, podczas gdy określona przeciętna norma zużycia wody wynosi 140-160dm³/M/d. Powoduje to zatory w odpływie ścieków i konieczność częstego płukania kanałów sanitarnych,
  - nieszczelność kanałów sanitarnych, będąca przyczyną znacznej infiltracji.
- Siecią kanalizacji deszczowej objęte są tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usługowej i przemysłowej oraz część zabudowy jednorodzinnej - ok.78% terenów zurbanizowanych. Standard działania systemu jest wystarczający dla sytuacji przeciętnych, natomiast zawodzi w przypadku deszczy nawalnych i gwałtownych roztopów.
- Enklawy terenów nieobjętych kanalizacją deszczową występują przede wszystkim w zabudowie jednorodzinnej.
- Nie wszystkie wyloty kanałów deszczowych do odbiornika mają urządzenia podczyszczające.

13.4. System elektroenergetyczny

13.4.1. Źródła zasilania

Źródłem zasilania w energię elektryczną miasta jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ 110/15kV, zlokalizowana w północnej części miasta Zainstalowane są tam dwa transformatory po 25 MVA każdy. Obciążenie transformatorów 110/15kV w stacji RPZ Bielsk Podlaski w latach 2007 - 2014r. wynosiło:

Rok	T1(MW)	T2(MW)
2007	8,6	12,5
2008	8,3	13,0
2009	9,1	12,0
2010	8,7	14,0
2011	8,0	13,5
2012	8,9	13,0
2013	8,4	12,4
2014	8,4	12,1

Tabela nr 40. Źródła zasilania, Źródło: PGE Dystrybucja Białystok.

Praca w układzie trójstronnego zasilania zapewnia wysoki stopień jego niezawodności a rezerwa mocy transformatorów w stacji pozwala na zwiększenie obciążenia tj. przyłączenia nowych odbiorców.

13.4.2. Linie WN 110kV

Istniejąca stacja RPZ 110/15KV jest zasilana liniami WN 110kV napowietrznymi relacji:

- 1) GPZ „NAREW” Turośń Kościelna – RPZ Bielsk Podlaski (dł. 36,3 km),
- 2) RPZ Bielsk Podlaski- RPZ ADAMOWO (gm. Mielnik) - RPZ Siemiatycze (dł.50,9 km.),
- 3) RPZ Hajnówka – RPZ ORLA - RPZ Bielsk Podlaski (dł.26,3 km).

Istniejące linie WN w ostatnich 5-ciu latach przeszły gruntowne modernizacje i są w dobrym i bardzo dobrym stanie technicznym.

13.4.3. Sieć średniego napięcia

Odbiorcy zlokalizowani na terenie miasta zasilani są z „miejskich” ciągów 15kV oraz dwóch linii „terenowych”, wychodzących z RPZ Bielsk Podlaski w kierunkach: Bielsk Podlaski – Klejniki i Bielsk Podlaski – Boćki.

Na terenie miasta znajduje się: 91 szt. stacji transformatorowych 15/0,4kV wewnętrznych, 32 szt. stacji transformatorowych 15/0,4kV napowietrznych.

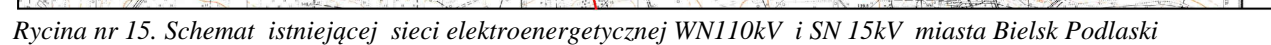
Zlokalizowanych jest: 141 km linii elektroenergetycznych SN15kV (w tym 84,16 km linii kablowych) i 323,68 km elektroenergetycznych linii nn (w tym 104,94 km linii kablowych).

W części stacji transformatorowych - istnieje możliwość wymiany transformatorów na jednostki większe, co daje rezerwę w możliwościach zasilania nowych odbiorców lub zwiększonego poboru mocy poprzez odbiorców istniejących.

Lokalizacja istniejącej stacji RPZ 110/SN kV w stosunku do całego obszaru miasta powoduje, że ciągi liniowe SN są mocno wydłużone. To z kolei daje większe spadki napięć oraz konieczność prowadzenia linii znacznej długości do odbiorców w zachodniej części miasta.

Biorąc pod uwagę prognozowany przyrost zapotrzebowania na energię elektryczną miasta (2-4%) oraz potrzebę poprawy funkcjonowania istniejącego układu sieci SN – rezerwa terenu pod nową stacją RPZ II Bielsk Podlaski we wschodniej części miasta jest zasadna i przewidziana w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Ilość odbiorców i zużycie energii elektrycznej na terenie miasta Bielski Podlaski w latach 2008-2013.

ILOŚĆ ODBIORCÓW I ŻUŻYCIE ENERGII MIASTO BIELSK PODLASKI				
ROK	Odbiorcy indywidualni		Odbiorcy przemysłowi	
	ilość	Zużycie energii (MWh)	ilość	Zużycie energii(MWh)
2008	10426	19933,815	1128	55872,657
2009	10459	19623,945	1112	55493,280
2010	10501	20024,132	1132	56808,147
2011	10574	19992,216	1091	56953,466
2012	10599	19928,377	1065	58664,642
2013	10656	20099,274	1037	58820,139

Tabela nr 41 Ilość odbiorców i zużycie energii elektrycznej Źródło: PGE Dystrybucja Białystok

Jak wynika z powyższych danych w ciągu kolejnych 5 lat sukcesywnie zwiększała się ilość odbiorców indywidualnych i ilość zużytej energii. Natomiast ilość odbiorców przemysłowych sukcesywnie malała natomiast wzrastała ilość zużytej energii.

WNIOSKI dot. rozwoju systemu elektroenergetycznego oraz główne problemy do rozwiązania.

- System elektroenergetyczny miasta rozwija się na przestrzeni lat w oparciu o program założony przez PGE Dystrybucja sp. z o.o. i ustalenia zawarte w takich dokumentach jak: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bielsk Podlaski, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Bielsk Podlaski oraz Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
- Jak wynika z analizy stanu istniejącego systemu, przyrostu ilości odbiorców i wielkości zapotrzebowanej mocy- jest on w stanie zaopatrzyć mieszkańców w wystarczającą ilość energii. Poprawy natomiast wymaga jakość tej energii poprzez skrócenie ciągów liniowych SN, budowę nowych stacji transformatorowych i modernizację istniejącej infrastruktury.
- Podstawowym problemem jest zsynchronizowanie przyszłych potrzeb wynikających z rozwoju miasta z możliwościami systemu. Sukcesywnej wymiany na kablowe wymagają linie napowietrzne SN 15 kV w obszarach o wysokiej intensywności zabudowy. Stworzy to możliwości racjonalniejszego zagospodarowania terenów.
- Wyeliminowanie zasilania stacji transformatorowych na terenie miasta z linii terenowych może zapewnić energię elektryczną o dobrych parametrach i dużym stopniu pewności zasilania.
- Utrzymanie prawidłowego funkcjonowania i rozwoju sieci elektroenergetycznych powinno być rozwiązywane poprzez tworzenie rezerw terenów pod urządzenia elektroenergetyczne w postaci: pasów ochronnych (pod linie) lub wydzielonych miejsc (pod stacje transformatorowe), mimo ewentualnych konfliktów z właścicielami terenów.

13.5. System ciepłowniczy

13.5.1. Źródła ciepła

Zaopatrzenie w ciepło mieszkańców miasta Bielsk Podlaski odbywa się z kotłowni lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła. Większość potrzeb cieplnych –istniejących i nowych obiektów zaspokajana jest przez scentralizowany system ciepłowniczy głównego producenta i dostawcę energii cieplnej – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA. Pozostałe źródła ciepła to kotłownie własne zakładów, instytucji oraz firm.

Znaczącymi lokalnymi wytwórcami ciepła są:

- 3 kotłownie MPEC o łącznej mocy - 33,46 MW
- Spółdzielnia Mleczarska „BielMlek” - 8,7 MW
- Samodzielny Publiczny ZOZ - 3,6 MW
- HOOP Polska Sp.z.o.o - 2,5 MW
- Przedsiębiorstwo Komunalne ZGM w Bielsku Podlaskim - 2,0 MW

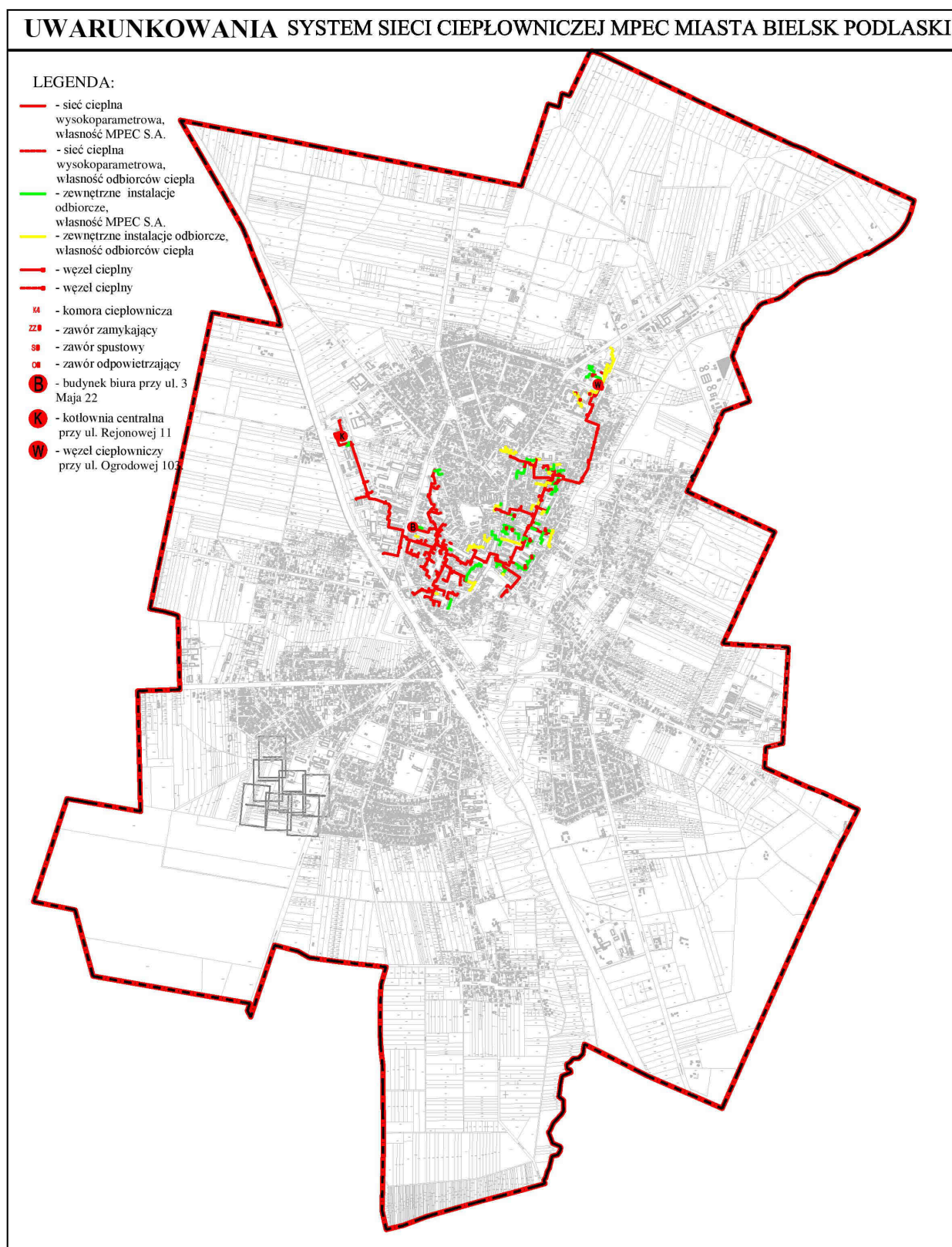
Źródło: Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło ,energię elektryczną i paliwa gazowe m. Bielsk Podlaski

Moc cieplna wytwarzana w kotłowniach na terenie miasta Bielsk Podlaski wynosi wg opracowania „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe m. Bielsk Podlaski”- wynosi **ok. 50,2 MW**. Natomiast zapotrzebowanie na moc cieplną miasta wynosi z kotłowni lokalnych 50,2 MW (**68,77%** ogólnego zapotrzebowania) w pozostałych 22,8 MW (**31,23%**).

13.5.2. Sieć cieplna

Na terenie miasta istnieją dwa rodzaje sieci cieplnych. Sieci cieplne wysokoparametrowe doprowadzają ciepło z kotłowni do 30-tu budynków mieszkalnych (15 węzłów hydroelewatorowych, 13 węzłów wymiennikowych oraz 2 węzłów bezpośrednich). Pozostałe sieci pracują, jako niskoparametrowe - cztero lub dwuprzewodowe.

W/w sieci zlokalizowane są w północnej części miasta ze względu na istniejącą i zakładaną zabudowę mieszkaniową wielorodzinną.

Rycina nr16. Zaopatrzenie w ciepło miasta. Bielsk Podlaski – stan istniejący

WNIOSKI dot. rozwoju systemu ciepłego oraz główne problemy do rozwiązania

Zmiany w ciepłownictwie na terenie miasta Bielsk Podlaski, jakie zaszły w ostatnim okresie dają podstawę do dalszego prawidłowego rozwoju, stosownie do zapotrzebowania mieszkańców miasta. Jednakże w dalszym ciągu istnieje potrzeba zmniejszenia zapotrzebowania na moc ciepłą. Można je uzyskać między innymi poprzez: modernizację wewnętrznych instalacji centralnego ogrzewania, dostosowując je do reagowania na zmienne potrzeby ciepłe poszczególnych pomieszczeń, a także poprzez modernizację wewnętrznych instalacji ciepłej wody użytkowej dostosowujących prace instalacji cyrkulacyjnej do aktualnych potrzeb. Kontynuacja działań termomodernizacyjnych będzie również miała wpływ na ograniczenie zapotrzebowania na ten rodzaj energii.

Nie bez znaczenia pozostaje także fakt ograniczenia emisji spalin do atmosfery. Problem ten jest szczególnie ważny ze względu na ochronę środowiska. W związku z powyższym istnieje konieczność zwiększenia sprawności spalania oraz zamontowania dodatkowych urządzeń oczyszczających spaliny – odpylaczy.

Ważnym kierunkiem w ciepłownictwie indywidualnym powinien być rozwój źródeł ciepła opartych o paliwa odnawialne.

13.6. Telekomunikacja

Na terenie miasta istnieje system telefonii stacjonarnej i komórkowej. System stacjonarny działający w oparciu o cyfrową centralę telefoniczną włączoną w sieć światłowodową wojewódzką, krajową i międzynarodową – zaspokaja potrzeby mieszkańców. System telefonii komórkowej pokrywa swym zasięgiem obszar miasta.

W ciągu ostatnich lat w systemach zaistniały istotne i dynamiczne zmiany zarówno w zakresie struktury jak i zapotrzebowania na te usługi. W systemie telefonii stacjonarnej odnotowuje się systematyczny spadek abonentów. Mimo tej tendencji gestorzy rozbudowują i planują sukcesywny rozwój systemu sieci rozdzielczych. Ma to związek z budową dostępu do usług informatycznych.

System telefonii komórkowej z każdym rokiem rozbudowywany jest przez poszczególnych operatorów. Jest to dziedzina łączności rozwijająca się bardzo dynamicznie. Zwiększa się nie tylko ilość, ale jakość usług systemu.

Przy wsparciu środków UE ruszyła realizacja Projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej. Zapewni to dostęp do internetu dla 90% mieszkańców województwa. Z programu tego skorzystają również mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski. Infrastruktura wybudowana w ramach projektu będzie własnością województw Polski Wschodniej, a powstałe sieci będą otwarte dla wszystkich zainteresowanych przedsiębiorców telekomunikacyjnych chcących dostarczać usługi szerokopasmowe bezpośrednio odbiorcom końcowym, tj. mieszkańcom, firmom czy instytucjom. W ten sposób podmioty komercyjne będą mogły budować własne sieci dostępowe na terenach dotychczas, z ich punktu widzenia, nieatrakcyjnych inwestycyjnie.

13.7. System gazowniczy

Miasto Bielsk Podlaski nie posiada sieci gazowej. Koncepcja gazyfikacji miasta, opracowana w 2010r. zakładała podłączenie do gazociągu wysokiego ciśnienia Łapy – Hajnówka oraz budowę 2-ch stacji redukcyjno – pomiarowych I st. Planowane rozwiązanie nie zostało zrealizowane. Obecnie zmieniała się koncepcja zasilania odbiorców miasta Bielsk Podlaski w gaz ziemny. Rezygnuje się z budowy gazociągu w/c Wyszki – Bielsk Podlaski – Hajnówka wraz z 2-ma stacjami redukcyjno -pomiarowymi I st. Przewiduje się natomiast zasilanie w gaz ziemny miasta - gazociągiem podwyższonego ciśnienia ze stacji Wyszki oraz budowę sieci średniego ciśnienia w zachodniej części miasta.

13.8. System gospodarki odpadami

13.8.1. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami realizowana jest w oparciu o uchwałę Nr. XX/233/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 czerwca 2012r. „Plan Gospodarki Odpadami województwa podlaskiego na lata 2012-2017”.

System gospodarki odpadami w województwie funkcjonuje w układzie czterech regionów gospodarki odpadami (RGO): Centralnego, Południowego, Północnego i Zachodniego. Miasto Bielsk Podlaski zostało objęte Regionem Południowym z Zakładem Zagospodarowania Odpadów w Hajnówce, jako instalacja zastępcza do czasu rozbudowy do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). Na terenie Południowego Regionu Gospodarki Odpadami znajduje się 6 składowisk odpadów, w tym składowisko we wsi Augustowo, na które są wywożone odpady z miasta Bielsk Podlaski.

Składowisko położone na gruntach wsi Augustowo, w miejscu wyeksploatowanej zwirowni. Powierzchnia składowiska wynosi ok. 2,3 ha. Oddane zostało do eksploatacji w 2006r. i spełnia wszystkie wymogi ochrony środowiska. Na wysypisko przywożone i składowane są głównie odpady komunalne i niektóre rodzaje odpadów przemysłowych z terenu miasta i gminy Bielsk Podlaski. Składowisko przewidziane jest do zamknięcia z końcem 2017r.

13.8.2 System gromadzenia i wywozu odpadów

Na terenie miasta Bielsk Podlaski funkcjonuje zorganizowany system gromadzenia i wywozu odpadów, którym objętych jest 100% mieszkańców. Ze złożonych deklaracji wynika, że zbiórkę odpadów w sposób selektywny prowadzi ponad 98,0% mieszkańców, natomiast zbiórkę odpadów w systemie mieszanym zadeklarowało 1,95% mieszkańców.

Zakłady znajdujące się na terenie miasta nie zostały objęte nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi i w związku z tym są zobowiązani do zawierania umów indywidualnych z przedsiębiorstwami świadczącymi odbiór odpadów na terenie miasta.

W rejestrze działalności regulowanej jest wpisanych 11 firm zajmujących się odbiorem odpadów w mieście. Największe z nich, które wykonują blisko 100% usług to:

- 1) „ASTWA” sp.z.o.o w Białymstoku,
- 2) MPO sp.z.o.o z Białymstoku,
- 3) Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych sp.z.o.o w Hajnówce.

Odbiór odpadów przez przedsiębiorstwa wywozowe następuje zgodnie z ustalonym grafikiem.

WNIOSKI dot. oceny gospodarki odpadami

- W aktualnie funkcjonującym systemie gospodarki odpadkami na terenie miasta Bielsk Podlaski zabezpieczona jest ciągłość i systematyczność wywozu odpadów.
- Rozwój selektywnej zbiórki odpadów „u źródła” powoduje systematyczne zmniejszanie ilości odpadów trafiających na składowisko.

Do słabych stron systemu gospodarki odpadami należą:

- Brak w Regionie Południowym Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych.
- Nerozwieszona sprawa unieszkodliwiania odpadów azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- Brak instalacji termicznych przekształcania odpadów.
- Gospodarka odpadami w dalszym ciągu była (jest) prowadzona w przeważającej części poprzez unieszkodliwianie odpadów metodą ekstensywną-składowania na składowiskach.

<p style="text-align: center;">Rozdział XIV Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych</p>
--

Ponadlokalne cele publiczne to zadania służące zaspokojeniu potrzeb społeczności ponadlokalnej powiatu, województwa i kraju, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Finansowanie inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym realizowane jest ze środków własnych z budżetu miasta, przy współudziale środków zewnętrznych.

14.1. Ponadlokalne elementy zagospodarowania miasta Bielska Podlaski wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zatwierdzonego uchwałą Nr IX/80/03 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 108, poz. 2026 z późn. zm.):

14.1.1. Komunikacja:

- Istniejące:
  - droga krajowa Nr 66 kl. G – Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – Połowce – granica państwa,
  - droga krajowa Nr 19 kl. GP – granica państwa – Kuźnica – Białystok – Bielsk Podlaski – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski – Lublin – Nisko – Rzeszów,
  - droga wojewódzka Nr 689 kl. G/Z – Bielsk Podlaski – Hajnówka – Białowieża – granica państwa,
  - linia kolejowa Nr 32 Czeremcha – Białystok – granica państwa,
- projektowana droga krajowa Nr S19 – granica państwa – Kuźnica – Sokółka – Korycin – Knyszyn – Dobrzyniewo Duże – Choroszcz – Siemiatycze – Lublin – Nisko – Rzeszów – Barwinek – granica państwa,

14.1.2. Energetyka i telekomunikacja:

- istniejące:
  - linie elektroenergetyczne 110 kV „NAREW” – Bielsk Podlaski; Bielsk Podlaski – Adamowo – Siemiatycze – Siedlce; Bielsk Podlaski – Orla – Hajnówka,
  - stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ 110/15 kV,
  - stacje linii radiowych i telefonii komórkowej,
- projektowane:
  - stacja RPZ II 110/15kV,
  - linia WN 110kV zasilająca w/w stację jako wcięcie do linii Bielsk Podlaski – Orla – Hajnówka,
  - gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze stacjami redukcyjno-pomiarowymi Wyszki – Bielsk Podlaski – Hajnówka i odgałęzieniem w kierunku Bociek,
  - gazociąg wysokiego ciśnienia Bielsk Podlaski – Boćki;

14.1.3. Infrastruktura sanitarna – ponadlokalne elementy określone są w „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 – 2017” (uchwała Nr XX/233/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 czerwca 2012 r.), który zalicza Bielsk Podlaski do południowego regionu gospodarki odpadami.

14.2. Ponadlokalne obiekty, urzędy i instytucje:

- Sąd Rejonowy – działaniem obejmuje następujące powiaty bielski, hajnowski, siemiatycki (bez gminy Perlejewo);
- Komornik Sądu Rejonowego działa na terenie działalności Sądu Rejonowego;
- Prokuratura Rejonowa;
- Urząd Skarbowy – działaniem obejmuje: powiat bielski i powiat hajnowski;
- Wojskowa Komenda Uzupełnień – działa na obszarze powiatu bielskiego, hajnowskiego i siemiatyckiego w całości;
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Białymstoku, Rejon w Bielsku Podlaskim;
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku;
- Gospodarstwo Pomocnicze w Bielsku Podlaskim - działaniem obejmuje następujące powiaty bielski, hajnowski, siemiatycki w całości;
- Obiekty oświatowe, sportowe i służby zdrowia, mające znaczenie ponadlokalne, zostały wymienione w rozdziale V.

14.3. Aktualne projekty unijne:

14.3.1. Projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013

- Bielskie gimnazja - dobry start i pewna przyszłość - projekt w trakcie realizacji;
- Realizacja standardu IV i standardu V wynikającego z procesu indywidualizacji nauczania w klasach I-III we wszystkich Szkołach Podstawowych w Bielsku Podlaskim.

14.3.2. Projekty realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego w latach 2007-2013

- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych części obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego ograniczonego ulicami Białowieską, Pogodną i Warzywną oraz granicami miasta;
- Modernizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski w ciągach drogi krajowej nr 66 oraz powiatowych, ulice: Norwida, Nowa, Witosa, Gomulki, Baczyńskiego, Leśmiana, Taraszkiewicza, Tokarzewicza, Koszarowa, Kilińskiego, Kolberga;
- Integracja dróg gminnych z systemem dróg, krajowej Nr 19 i powiatowej ul. Mickiewicza, (Kleberga, Rejonowa, łącznik drogi krajowej Nr 19 z ul. Mickiewicza) w Bielsku Podlaskim;
- Przebudowa ul. Dubiażyńskiej w Bielsku Podlaskim;
- Dokończenie budowy Stacji Wodociągowej dla miasta Bielsk Podlaski;
- Termomodernizacja obiektów Gimnazjum Nr 1 w Bielsku Podlaskim;
- Termomodernizacja obiektów Szkoły Podstawowej Nr 2 i 5 w Bielsku Podlaskim.

14.3.3. Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 Priorytet: Fundusz Spójności 2008 - Projekt Pomoc Techniczna dla sektora środowiska.

- Rozbudowa infrastruktury środowiska w ulicach w Bielsku Podlaskim.

14.3.4. Projekty na których realizację miasto ubiegało się o dofinansowanie

- Kulturalny most pogranicza w ramach Programu Współpraca Transgraniczna Polska-Białoruś-Ukraina 2007 – 2013;
- Projekty realizowane w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju

Regionalnego w latach 2004-2006;

- Budowa składowiska odpadów stałych na gruntach wsi Augustowo;
- Rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska w ulicach w Bielsku Podlaskim;
- Projekty realizowane w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina INTERREG III A/TACIS CBC 2004-2006;
- Dofinansowanie z UE dokumentacji dla MOSIR w Bielsku Podlaskim.

14.4. Projekty dofinansowane ze środków krajowych:

14.4.1. Projekty realizowane w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych w latach 2008-2011

- Przebudowa układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski, ul. Studziwodzka i Stefana Kardynała Wyszyńskiego (odcinek od ul. Wojska Polskiego do ul. Zimowa Droga);
- Budowa ulicy Batorego - zaułki (dz. ew. nr 3172/1, 3171/5, 3150/6) w Bielsku Podlaskim.

14.4.2. Projekty dofinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

- Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Oniscani w Mołdawii;
- Remont przedszkola we wsi Sipoteni Mołdawi;
- Budowa infrastruktury zaopatrzenia w wodę wsi Radeni w Mołdawii.

14.4.3. Zadanie dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku - Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Bielsk Podlaski.

14.5. Zadania lokalne i ponadlokalne ujęte w Planie Rozwoju Lokalnego Miasta Bielsk Podlaskie na lata 2005-2013 z perspektywą po roku 2013.

Plan Rozwoju Lokalnego to zbiór celów strategicznych, celów szczegółowych i zadań realizacyjnych przeznaczonych do wprowadzenia w życie w celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej Wspólnoty Lokalnej. Jest to zarazem plan umożliwiający pozyskanie środków finansowych, które zostaną przeznaczone na realizację wyznaczonych w nim zadań. W związku z tym zadania są zgodne z kierunkami wsparcia określonymi w ZPORR oraz w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Bielsk Podlaski przygotowany został w oparciu o przyjętą w roku 2002 przez Radę Miasta „Strategię Rozwoju miasta Bielsk Podlaski na lata 2002-2010”. Przedział czasowy został dostosowany do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004 – 2006 oraz okresu programowania Unii Europejskiej na lata 2007 - 2013.

Na zadania (projektów) do realizacji w ramach Planu Rozwoju Lokalnego przewidziano pozyskanie współfinansowania ze środków UE. Zadania (beneficjent Urząd Miasta i jednostki podległe lub Urząd Miasta) były wykonywane w różnej kolejności i różnych latach w zależności od zakwalifikowania zadania do dofinansowania ze środków UE. Realizacja części zadań zakładana w harmonogramie odbywała się z powodzeniem jedynie w przypadku uzyskiwania takich środków. Jeżeli zadanie nie zostanie zakwalifikowane do dofinansowania, będzie ono realizowane etapowo w dłuższym okresie czasu, w miarę posiadanych środków przez miasto.

Plan inwestycyjny na lata 2005-2013 z perspektywą po 2013 r.:

- Budowa składowiska odpadów stałych na gruntach wsi Augustowo (2004-2005);
- Wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej i kanalizacji deszczowej przy współudziale SKB Urząd Miasta SKB (2005-2013);
- Modernizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski w ciągach drogi krajowej nr 66 oraz powiatowych, ulice Norwida, Nowa, Witosa, Gomułki, Baczyńskiego,

- Leśmiana, Taraszkiewicza, Tokarzewicza, Koszarowa, Kilińskiego, Kolberga Urząd Miasta (2008-2011);
- Przebudowa układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski, ulice Studziwodzka i Wyszyńskiego (2008-2011);
  - Przebudowa ulicy Dubiażyńskiej w Bielsku Podlaskim (2008-2011);
  - Integracja dróg gminnych z systemem dróg, krajowej nr 19 i powiatowej ul. Mickiewicza, (ul. Kleeberga, Rejonowa, łącznik drogi krajowej nr 19 z ul. Mickiewicza) w Bielsku Podlaski (2008-2011);
  - Ścieżki rowerowe (2009-2012);
  - Rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska w ulicach w Bielsku Podlaskim (2005-2006);
  - Rozbudowa stacji wodociągowej przy ul. Norwida (2009-2010);
  - Remont cerkwi NNMP Parafia Prawosławna NNMP (2006-2010);
  - Dom Opieki Społecznej Parafia Rzymskokatolicka NNMP i Św. Mikołaja (2008-2010);
  - Rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska w ulicach, dzielnicy Studziwody w Bielsku Podlaskim (2007-2010);
  - Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Chmielnej (2007-2008);
  - Budowa i modernizacja obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych na terenie MOSiR (2009-2013);
  - Kanalizacja sanitarna ul. Białostockiej (2006-2007);
  - Termomodernizacja Szkoły Podstawowej Nr 2, Szkoły Podstawowej Nr 5, (2008-2009);
  - Termomodernizacja Gimnazjum Nr 1 (2008-2009),
  - Budowa zbiornika retencyjnego w dzielnicy Studziwody (2007-2011);
  - Remont mostu w ciągu ul. Batorego (2006-2007);
  - Parkingi przy ul. Kazanowskiego i ul. Kazimierzowskiej (2005-2006);
  - Zamknięcie i rekultywacja starego składowiska odpadów do 2010;
  - Zakład Zagospodarowania Odpadów Związek Komunalny (2007-2012);
  - Przebudowa ul. Jarońskiego (2007-2009);
  - Przebudowa ul. Wrzosowej (2008-2009);
  - Przebudowa ul. Glogera (2007-2008);
  - Przebudowa ul. Rejtana (2008-2012);
  - Przebudowa ul. Myśliwskiej (2009-2012);
  - Remont budynku Urzędu Miasta (2009-2013);
  - Remont Budynku Bielskiego Domu Kultury Urząd Miasta BDK (2009-2013);
  - Budowa kanalizacji sanitarnej i kanalizacji deszczowej w pozostałych ulicach w Bielsku Podlaskim – Andersa, Asnyka, Batorego (zaułki), Bema, Białowieska (droga wojewódzka), Boh. Września, Broniewskiego, Cegielniana, Ciołkowskiego, Długosza, Dubicze, Dworska, Gajowa, Grabniak, Grunwaldzka, Gwardii Ludowej, Harcerska, Jagiellońska, Kleszczelowska + zaułek (droga krajowa), Kochanowskiego, Kolejowa, Kołłątaja, Konopnickiej, Kopernika, Krucza, Kowalska, Lotnicza, Mała, Matejki, Mleczna, Młynowa, Modrzewiowa, Niecała, Ogrodowa wraz zaułkami, Okrężna, Orlańska, Plater, Pogodna, Polna, Pronina, Prusa, Reja, Reymonta, Sikorskiego, Skłodowskiej, Sportowa, Strzelnicza, Szarych Szeregów, Szkolna, Świerkowa, Tuwima, W. Wasilewskiej, Warzywna, Wiśniowa, Wodna, Wojska Polskiego (droga krajowa), Wschodnia, Wyszyńskiego, Zajęcza, Zamkowa, Żurawią, 30-go Lipca, 11-go Listopada (zaułek) (2010-2015);
  - Przebudowa budynku socjalnego przy ul. Rejonowej 6 (2008-2009);
  - Budowa schroniska dla zwierząt (2009-2010);

- Termomodernizacja Miejskiej Biblioteki Publicznej Urząd Miasta Miejska Biblioteka Publiczna (2009-2011);
- Urządzanie cmentarza komunalnego (2009-2011);
- Budowa boiska wielofunkcyjnego (2009-2010);
- Monitoring ulic (2010-2012);
- Przebudowa ulic w Bielsku Podlaskim w latach 2005 – 2015, zadanie będzie realizowane sukcesywnie, w miarę posiadanych środków pieniężnych - ul. Łąkowa, ul. Leśna, ul. Wiejska, ul. Sosnowa, ul. Bagnista ul. Akacyjowa ul. Kasztanowa ul. Wczasowa + Przechodnia, ul. Klonowa, ul. Obozowa, ul. Orzeszkowej, ul. Sadowa, ul. Słowackiego, ul. Erdmana, ul. Wysockiego, ul. Chopina, ul. Żeromskiego, ul. Zachodnia, ul. Wierzbowa, ul. 3 Maja, ul. Kościuszki, ul. Ogrodowa, ul. Lipowa.

WNIOSKI

- Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego należy wskazać w Studium w części kierunków, a ich przeznaczenie pod poszczególne funkcje, w zależności od bieżących potrzeb, nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Ponadlokalne inwestycje celu publicznego realizowane są przez samorząd województwa, przedsiębiorstwa i instytucje państwowe, ze środków własnych przy współudziale środków zewnętrznych.
- Należy opracować nowy Program Rozwoju Lokalnego, który wytypuje plan inwestycyjny na kolejne lata, z możliwością pozyskania środków z UE w nowym okresie programowania do 2020 r.

Rozdział XV
Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony
przeciwpowodziowej

Z opracowań Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej mających na celu wdrożenie postanowień Dyrektywy Powodziowej wynika, że Bielsk Podlaski i tereny sąsiednie nie są narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

W pierwszym etapie wyżej wspomnianych prac, tj. wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, teren Bielska Podlaskiego nie został zakwalifikowany do obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. W związku z tym w II cyklu planistycznym nie sporządzono map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego obejmujących miasto bądź tereny sąsiednie.

W obowiązującym wcześniej *Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej* dla powiatu bielskiego również nie uznano terenów Bielska Podlaskiego za obszar zagrożenia powodziowego. Niemniej jednak w mieście odnotowywane są lokalne podtopienia związane z postępującą intensyfikacją zabudowy w górnym odcinku rzeki Białej.

WNIOSKI - Bielsk Podlaski nie jest narażony na niebezpieczeństwo powodzi. Odnotowywane są podtopienia związane z lokalnym wylewaniem rzeki Białej.